

Suomalaisen

Kirjallisuuden

Seuran

Toimituksia.

2. Osa.

2. N:o.

HELSINGIN, 1835.

Präntäty S. C. Frenckellin ja Pojan tyköä.

Imprimatur:

C. E. EKElund.

Kalewala

laikka

Wanhoja Karjalan Runoja

Suomen Kansan muinosisäta
ajoisäta.

2. Osa.

HERSINGIN, 1835.

Präntätty J. C. Frenckellin ja Pojan tykönä.

R 10 10 10 10

101110

101110 101110 101110

101110 101110 101110

101110 101110 101110

101110 101110 101110

101110 101110 101110

101110 101110 101110

101110 101110 101110

101110 101110 101110

101110 101110 101110

101110 101110 101110

101110 101110 101110

Seitsemästoista Runo.

Lemminkäinen kuulee wäen Pohjolan pitohin joutuan. Pani kowin pahaksi, kun itse kutsumatta oli. Lähtee kotia ja alkaa kuitenki valmistellate. Kieltää lähtemästä äiti, monta surmaa matkalla, monta perillä pojallensa pelkääwä. Ensiksi häntä tulisen koton wahtoawan, jos siitä selwittäisihen, tuliseen hantaan saawan. Siitäki päässeen kääremejoukolta Pohjolan kujilla elikkä susilta ja karhuilta pihalla surmattawan, pääkallon seipähän nenään pantawan. Wähän näistä huoliwa lähtee aiottuansa Lemminkäinen monta neuoa ja warotusta, miten oletellate, emolta saanut. Waeltaa, pääsee surmista, tulee Pohjolaan. Sano Pohjolan emäntä pahoin sattuneen, kun järempätä ei tullut, juomien vielä panematta, ruokien keittämättä olewan. Kysyy Lemminkäinen mintäpä häntä ei häihin kutsuttu ja waatii ruokaa ja juomaa. Tuetaan wanhaa pilautunutta juomaa, jonka Lemminkäinen rikoista ja eläwistä puhistanut juopi. Pyytää parempata. Pohjolan isäntä ei enämmin suatsewa Lemminkäisen ylpeyttä alkaa häntä laulamalla surmata. Kun mitänä ei sillä

voittanut, niin waati häntä miekoille. Käyään ulos, aletaan miekkain miteltä tapella, jossa Lemminkäinen ensikawahuksella laskee pääns toiselta. Paulaa siitä koko Pohjan pereen hajalle, paitsi emännän, joka häntäki ylewampi laulo uutta kansaa Lemminkäisen kostoksi.

Uhti saarella asui,
 Kauko niemen kinalossa;
 Oli pellon kyntämässä,
 Wainion wakoamassa,
 5. Menässä utusen niemen,
 Päässä saaren terhenisen;
 Oli kormalta koria,
 Rowin tarffa kuulennalta.

Kuuli kutsut kulkewaksi,
 10. Katsut joukon juoksewaksi;
 Suohtu juoni mielehensä,
 Toinen aiwohon osasi:
 Nyt on Pohjola pioissa,
 Salajoukko juomingissa.

15. Murti suuta, wäänti päättä,
 Murti mustoa hawenta,
 Heti heitti kynnöksensä,
 Waon keksiwainiolle;
 Nousi maasta ratsahille,
 20. Kohta lähtewi kotia,
 Suoksi ainosen emonsa,
 Tykö waltawanhempansa.

Sano tuonne saatuaansa,
Sano emolle esinnä:

25. "Di emoni waimo wanha!

Pane ruoka ruttosesti
Syöä miehen nälkäisen,
Haukata halunalasen.
Lämmitä saloa sauna,

30. Pian pirtti riuwuttele,
Jossa mies puhasteleksen,
Sueksen urosten sulho."

Duop' on äiti Lemminkäisen
Pani ruoan ruttosesti

35. Syöä miehen nälkäisen,
Haukata halunalasen,
Yhen pirtin lämmitessä,
Yhen saunan saapuesssa.

Siitä lieto Lemminkäinen

40. Otta ruokoa rutosti,
Meni saunahan saloa,
Kävi kylpihuonehesen;
Siellä mies puhasteleksen,
Sueksen urosten sulho.

45. Sano tuolta tultuaansa:

"Di emoni waimo wanha!

Duo tänne sotisopani,
Kanna wainowaatteheni,
Toill' ennen käwin soissa,

50. Hätähäissä häilähtelin."

Emo ennätti kysyä:

"Kunne lähet poikueni?

Metsäällä wai merelle,
Wai on hirwen hiihantohon,

55. Waiho suurehen sotahan,
Easapäähän tappelohon?"

Sano lieto Lemminkäinen:

"Di emoni kantajani!

En metsälle, en merelle,

60. Enkä hirwen hiihantohon,
Enkä suurehen sotahan,
Easapäähän tappelohon;
Eähen Pohjolan pitohin,
Salajoukon juominkihin.

65. Duo mulle sotisopani,
Banhät wainowaatte,eni,
Häissä häilyteltäwäni,
Pioissa pieltäwäni."

Emo kielti poikoansa,

70. Nainen miestänsä epäsi,
Epäsi kawetta kassi,
Kielti kolme Luonnotarta,
Eähtemästä Lemminkäistä,
Hywän Pohjolan pitohin:

75. "Ei sua kutsuttu sinne,
Ei tarhon tahotakkana."

Niin sanowi Lemminkäinen:

"Koiri kutsuen menewi,
Hywä ilman lyffelelke;

80. Duoss' on kutsut kuunikuiset
Eerässä tulisen miekan,
Wyölä kalpani kääressä.

Tuo tänne sotisopani,
 Warfin wainowaatteheni."

85. Tuop' on äiti Lemminkäisen

Yhä kielteä kälwi:

"Elös lähtö poikueni

Pimiähän Pohjolahan,

Monet on kummat matkallasi,

90. Isot tielläsi imehet;

Kolm' on surmoa kowinta,

Kolme miehen kuolemata."

Niin sanowi Lemminkäinen:

"Di emoni kantajani!

95. Sano surma ensimmäinen,

Ensimmäinen wiimminenki."

Sano äiti Lemminkäisen:

"Se on surma ensimmäinen:

Menet matkoo wähäsen,

100. Pääset tietä päiwänksen,

Tulewi tulinen kōski,

Kōskessa tulinen luoto,

Luomossa tulinen koiwu,

Koivuussa tulinen kōkko,

105. Kōkolla tuliset kynnet;

Sillä suu tulin palawi,

Kita kiiran lämpiäwi,

Sōyhenet tulin waluwi;

Yöt se hammašta hiowi,

110. Päiwät kynttä kikkuttawi,

Tulialle wierahalle,

Saawalle läkeäwälle.

- Sano lieto Lemminkäinen:
 "Kyllämä siihen keinon keksin,
 115. Mutkan muistan tien osoan,
 Laulan leppäsen herosen,
 Laulan leppäsen urohon,
 Siwutseni siirtymähän,
 Wieretfi waeltamahan;
 120. Itse sorsana sukellan,
 Elikk' allina alennan,
 Koprista kohon kynimen,
 Waakalinnun warpahista.
 Sano surma keskimmäinen."
 125. Sano äiti Lemminkäisen:
 "Se on surma toinen surma:
 Menet matkoa wähäsen,
 Toki tietä päiwäyksen,
 Tulowi tulinen järwi,
 130. Järwessä tulinen saari,
 Saaressa tulinen sauna,
 Saunassa tulinen hauta,
 Täynnä kuumia kiwiä,
 Palawoita paateroja.
 135. Sinne on saanut sa'an miestä,
 Hukkunut tuhat hewosta."
 Se on lieto Lemminkäinen
 Sanan Wirkko, noin nimesi:
 "Kyllämä siihen keinon keksin,
 140. Mutkan muistan, tien osoan,
 Teen minä lepästä miehen,
 Uron hongasta hotasen,

Kylpiäksi kuuman saunan,
 Kuuman saunan rautalauan,
 145. Bastan rautasen keralla.
 Itse lienen lölyn lyöjä,
 Alla lautojen asunen;
 Sano surma jälkimmäinen."

Sano äiti Lemminkäisen:

150. "Se on surma kolmas surma:
 Menet vieläki wähasen,
 Pääset siitä päiwänksen,
 Näkywille Pohjan portin,
 Rautausten ulwomille;

155. Mitä on rautanen rakettu,
 Teräksinen tarha tehty,
 Maasta asti taiwosehen,
 Taiwosesta maahan asti,
 Keihäillä seiwästetty,

160. Witsastettu maan maoilla,
 Rääty kirjokäärmeillä,
 Siviliskoilla sielty,
 Heitty hännät häilymähän,
 Pääkehät kähäjämahän,

165. Pääät ulos, sisähän hännät.

Maass' on toisia matoja,
 Pino pitkiä matoja,
 Ulos kielin kiehumassa,
 * Ulas hännin häilymassä.

170. Yksi on matonen maassa,
 Gesä portin poikkipuolin,
 Pitempi pisintä hirttä,

Paksumpi patfasta pirtin,
 Ylös kielin kiehahtawi

175. Pään waralle Lemminkäisen.”

Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Basta kynnin kyisen pellon,
 Bakoelin maan matosen,
 Käärmeheisen käännättelin,

180. Kiwan paljahiin kätösin;
 Ei ole siinä miehen surma,
 Eikä kuolema urohon.

Dtan kysit kintahani,
 Maan matoset wanttuseni,

185. Joilla konnat kopristelen,
 Ilkiät iki puserran;
 Kytken kytä kymmenkunnan,
 Baljastan sa'an matoja,
 Duo tänne sotisopani,

190. Kanna wainowaatteheni;
 Lähen Pohjolan pitohin,
 Salajoukon juominkihin.”

Se on äiti Lemminkäisen
 Mina kielteä käkewi:

195. ”Ellös wainen poikueni
 Lähdö Pohjolan pitohin,
 Mont' oli surmoa matkalla,
 Sot tielläsi imehet,
 Monta matkasi perillä,

200. Paikalla pahimmat surmat,
 Kolme surmoa kowinta,
 Kaksi kaitkein kauheinta:

- Rulet Pohjolan kujanse,
 Astut tietä tanhuatse,
 205. Susi on suitsirenkahissa,
 Karhu rautakahlehisä,
 Suulla Pohjolan weräjän,
 Uhin aian kääntimesä.
 Susi päälle suimastaksen,
 210. Karhu päälle kaimistaksen,
 Syönyt on sa'anke miestä,
 Tuhonut tuhan urosta,
 Saattawi sinunki syöä,
 Suuren surmata sukuni."
 215. Sano lieto Lemminkäinen:
 "Uuhi uunna syötäöhön,
 Rieškana rewittäöhön,
 Waan ei mies pahempikana,
 Uros untelompikana.
 220. Minua on wyötty miesten wyölä,
 Pantu miesten palkimilla,
 Solmittu uron solilla,
 Totten warfin jouakkana
 Suuhun Pohjolan susien,
 225. Ritahan kirokawetten.
 Suet panen suitset suuhun,
 Karhut rautakahlehisin,
 Sillä sen pahan waellan."
 Aina kieltäwi emonsa:
 230. "Ellös lähtö poikueni;
 Rulet Pohjolan tupahan,
 Sariolan salwoksihin,

- Siell' on miehet miekka wyölä,
Urehot sotaaseissa,
235. Humalassa hullut kaitki,
Pahat paljo juotuansa.
Poulawat sinun polosen
Omahasi miekkahasi,
Tekemähäsi terähän,
240. Kantamahan kalpahasi.
Jo on laulettu hywätki,
Salommatki jakssettuna,
Woituna wäkewämmätki,
Saati sie waraton warpu,
245. Emon tyhjän tuuwittama,
Warattoman waapottama,
Wielä wirrasta wipuma,
Koskesta kokelema.
Sat' on seiwästä mäellä,
250. Tuhat pulwästä pihalla,
Joka seiwäs pääätä täynnä,
Yks on ilman pääätä jäänyt;
Sinä sihen pantanehet
Senki seipähän nenähän."
255. Sillon lieto Lemminkäinen
Otti miekkansa omansa,
Päin siltahan isäsi,
Terin työnti lattiahan;
Itse kääntywi käessä
260. Runi tuore tuomen latwa,
Tahi kaswawa kataja.
Sano lieto Lemminkäinen:

- "Ei ole miehen mittajoa,
Eikä kalvan katsajoa,
265. Noissa Pohjolan tuuissa,
Sariolan salmoissa."

- Otti jousen jouahutti,
Käsin jousen käännälytti,
Sanowi sanalla tuolla,
270. Lausu tuolla lausehella:
"Sen mä mieheksi sanoisin,
Urohoiksi arweleisin,
Joka jouseni wetäisi,
Kiweräni kiinnittäisi,
275. Noilla Pohjolan tuuilla,
Sariolan salmoilla."

- Siitä lieto Lemminkäisen
Luku lähteä tulewi,
Käsi käski, toinen kielti,
280. Suonet formiset pakotti.
Jo saapi sotisopansa,
Wanhat wainowaattehensa.

- Emo neuo poikoansa,
Wanhin lastansa wakuisti,
285. Dwen suussa, orren alla,
Kattilan katafoilla:
"Poikueni nuorempani,
Lapseni wakarwampani!
Jos sie jouwut juominkihin,
290. Tapahut mihen tahansa,
Tuo puoli pikariafi,
Anna toisen toinen puoli,

- Pahemman pahempi puoli,
 Niin sinusta mies tulewi,
 295. Uros selwä selkiäwi,
 Miesten seurojen sekahan.”
 Vielä neuo poikoaansa,
 Warsin lastansa warotti,
 Vellolla perimmäisellä,
 300. Weräillä wiimmesillä:
 ”Jos sie jouwut juominkihin,
 Tapahut mihin tahansa,
 Istu puolella sioa,
 Astu puolella aselta,
 305. Anna toisen toinen puoli,
 Pahemman pahempi puoli,
 Niin sinusta mies tulewi,
 Uros selwä selkiäwi,
 Urohoisehen wäkehen,
 310. Miehistehen joukkiohon.”
 Siitä lieto Lemminkäinen
 Kohta lähtewi koišta.
 Astu päiwän ensimmäisen,
 Tulewi tulinen kofki,
 315. Koskessa tulinen kofko,
 Korossa tulinen koiwu,
 Koiwussa tulinen kofko,
 Kofolla tuliset kynnet,
 Sillä suu tulin palawi,
 320. Rita kieran lämpiäwi,
 Yöt se hammašta hiowi,
 Päiwät kynntä titkuttawi,

Tuliaalle wierahalle,
Saamalle kateamalle.

325. Mitä huoli Lemminkäinen;
Tapa si on taskuhunsa,
Löihen kulkaroisehensa,
Otti tetren sulhasia,
Hieroa hitustelemi

330. Kehen kämminen kesessä,
Sormen hymminen sormussa,
Siitä syntyi tetrifaria.
Pemahutti lentämähän,
Niin tetret leholle lenti,

335. Koppeloiset koiwukolle.
Tempo tetrensä lehosta,
Koppelonsa koiwukosta,
Sukasi kookolle suuhun,
Unto appajan titahan,

340. Itse tuon sanoiksi wirkki:
”Kokkoseni, lintuseni!
Käännä pääsi toisappain,
Silmät luppahan luitse,
Päästä eille matkamieistä,

345. Lemminkäistä liiatenki.”
Sillä sen waaran waelsi,
Sillä pääsi päiwäyksen.

Meni matkkoa wähäsen,
Kulki tietä pikkaraisen

350. Matkall’ on tulinen järwi,
Järwessä tulinen saari,
Saaressa tulinen sauna,

- Saunassa tulinen hauta,
 Täynnä kuumia kiwiä,
 355. Palawoita paateroja,
 Tulialle wierahalle,
 Saawalle kakeawälle:
 Mitä huoli Leminkäinen,
 Ukkoa rukoelewi:
 360. "Di Ukko ylijumala,
 Tahi taatta taiwahinen!
 Nosta pilwi luotehelta,
 Toinen länneestä läheta,
 Kolmas iätä iästä,
 365. Rohottele koiuifelta;
 Syriin yhtehen syseä,
 Pomatuksen loukahuta,
 Sa'a lunta sauan warfi,
 Riehittele keihäswarfi,
 370. Noille kuumille kiwille,
 Palawoille paateroille."
 Sato Ukko uutta luntä,
 Herra hienoista witiä;
 Sato lunta sauan warren,
 375. Riehitteli keihäswarren,
 Noille kuumille kiwille,
 Palawoille paateroille.
 Itse lieto Leminkäinen
 Paulo rautasen forennon,
 380. Poikitse tulisen hauan,
 Aprähästä aprähäsen.
 Sillä sen rowin waelti,

Sillä pääsi päiwänsen.

Meni matkoa wähäsen,

385. Pääsi tietä päiwänsen;
So näkyvät Pohjan portit,
Paištawat pahat saranat.
Uita on rautanen rakettu,
Teräksinen tarha tehty,

390. Maasta asti taiwosehen,
Taiwosesta maahan asti;
Reihäillä seiwästetty,
Witsästettu maan maoilla,
Käättö kirjokäärmeillä,

395. Sisiliskoilla sieltä;
Hännät heitty häilymähän,
Pääkehät kähäjämahän,
Pääät ulos, sisähän hännät.

Maass' on toisia matoja,

400. Pino pitkiä matoja,
Ulas hännin häilymässä,
Ylös kieliin kiehumassa.
Yksi on matonen maassa,
Eessä portin poikkipuolin,

405. Pitempi pistentä hirttä,
Paksumpi patasta pirtin,
Ylös kieliin kiehahtawi,
Pään waralle Lemminkäisen.

Mitä huoli Lemminkäinen,

410. Otta weitsen wierestänsä,
Tupestan sa tuiman rauan,
Sillä aitoa siwalti,

Räärmetarhoa tapasi.

Rahen puolen aita kaatu,

415. Wieltä witsaswälistä,
Seitsemältä seipähältä.

Niin sanowi Lemminkäinen,
Tori toisia matoja:

"Mato musta maan alanen,

420. Toukka Tuonen karmallinen,
Kulkia kulan alanen,
Lehen lemmen juurehin,
Puun juuren pujottelia,
Lahokannon kaimelia.

425. Kuka sun kuloista nosti,
Heinän juuresta herätti,
Siellä teukallehtamahan,
Maan päällä matelemahan?
Tsofiko, wai emosi,

430. Waike wanhin weljiäsi,
Wai nuorin sisaria si,
Waike muu sukusi suuri?
Turpeheissa sun tupasi,
Ulla kannon kartanosi,

435. Usuntosi alla aian,
Ulla mättähän majasi.

Sule suusi, peitä pääsi,

Kätke kielesi kypäsi;

Willa suusi, willa pääsi,

440. Willa wiisi hammastasi,
Willa kielesi kypäsi,
Willaanen otus itseksi.

- Weâte willaleppehenä,
 Pawun palkona tuletši,
 445. Sykerräte sykkyrähän,
 Kåperräte kappyrähän,
 Tunge pääsi turpehesen,
 Måtå pääsi måttåhåsen.
 Tospa tuolta pääsi nostat,
 450. Ukko pääsi sårkiåwi
 Pilwillå pijaroilla,
 Rakehilla rautasilla."

- Sillä lieto Lemminkäinen
 Pääsi senki päimånksen,
 455. Meni matkoa wåhåsen,
 Tuli Pohjolan pihalle.
 Susi on suitsirenkahissa,
 Karhu rautakablehissa,
 Suulla Pohjolan weråján.
 460. Jo oli syönyt sa'an miestä,
 Tuhonut tuhan urosta,
 Tahto syöä Lemminkåisen.

- Sillon lieto Lemminkäinen
 Tawotteli taskuhunsa,
 465. Löihen kulkaroisehensa,
 Otta willoja hitusen.
 Hieroa utustelemi
 Kåhen kåmmenen keseså,
 Sormen kymmenen sormussa,
 470. Siitå lårski lammaşkarja,
 Synty lauma lampahia,
 Rehå fieråwillasia,

Suuhun Pohjolan susien,
Kitahan kirokawetten.

475. Siitä lieto Lemminkäinen
Itse tungeksen tupahan,
Ule kattojen ajaksen.
Owen suussa seisotaksen,
Owen suussa orren alla,

480. Kattilan katafioilla,
Lakin päästä laskevilla,
Kintahan kirmottimilla.
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:

485. "Koria on kutsuttu wieras,
Koriampi kutsumaton."

Sillon Pohjolan emäntä
Sanan wirkko, noin nimesi:
"Dhoh poika Lemminkäisen!

490. Mi sinusta wierahasta;
Tulet pääni polkemahan,
Kiwoni alentamahan;
Dhrina oluet wielä,
Mafujuomat maltahina,

495. Leipomatta wehnäleiwät,
Pihakeitot keittämättä.
Diisit yötä ennen tullut,
Eli päimeä jälestä."

Siinä lieto Lemminkäinen

500. Murti suuta, wäänti päätä,
Murti mustoa hawenta,
Itse tuon sanciksi wirkki:

"Jop' on täällä syömät syöty,
 Syömät syöty, juotu juomat,
 505. Dluet osin jaeltu,
 Kaljat kannuin mittaeltu,
 Pikarit pinohin luotu,
 Tuopit roukkohin rowittu.

Panit kutsut fulkemahan,
 510. Sait ratsut samoamahan,
 Kutsuit kansan kaisenlaisen,
 Sokiakki, waiwasetki,
 Rammatti, rekirujotki,
 Minun heitit kutsumatta.

515. Mintäwä tämä minulle
 Dmistani otristani,
 Kylwämistäni jywistä?
 Muut ne kanto kauhasilla,
 Muut ne tiiskinä tiputti,

520. Minä määrin mättäelin,
 Minä purnoin putkaelin
 Dmiani ohriani,
 Kylwämiäni jywia.

Emma wieras lienekkänä,
 525. Kun ei tehä teoksia,
 Eikä oinašta isetä,
 Tuoa härkeä tupahan,
 Sarkasaartä huonehesen;
 Uuellen olutta panna

530. Synä miehen syömättömän,
 Tuoa juossehen urohon."
 Sano Pohjolan emäntä:

"Dhoh piika pikkalainen,
Drjani alinomanen!

535. Pane keittoa patahan,
Tuo olutta wierahalle."

Dyttö pieni, tyhiä lapsi,
Pahin astiain pesiä,
Lusikkain luutustaja,

540. Kapustain kaawistaja,
Pani keittoa patahan,
Luut lihoista, pääät kaloista,
Maatit wanhat naurihista,
Kuoret leiwistä kowiasta.

545. Toi olutta tuoppisella,
Kanto kassikormasella,
Hiwa alla, wesi päällä,
Knyt käärmehet kesellä,
Maot laialla mateli,

550. Sisiliskot liuahteli.

Sano lieto Lemminkäinen:

"Dh sinä olut punanen!

To nyt jouwuit joutawihin,

Jouwuit joutawan jälille;

555. Ruoka suuhun snótáohón,

Ruhka maahan luotaohon,

Wasemella peukalolla,

Sormella nimettömällä."

Tapasi on taskuhunsa,

560. Pöihen kuffaroisehensa;

Otti ongen kuffarosta,

Taskustansa taflarauan,

- Sen laske olwen sekahan.
 Mato puuttu onkehensa,
 565. Kyy wihanen rautahansa,
 Sata nosti sammakoita,
 Tuhhat mustia matoja.
 Jo juoa karahuttawi,
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 570. "Emmä liene lempi wieras,
 Kun ei tuotane olutta,
 Parempata juotawata,
 Warawammalla käällä,
 Suuremmalla astialla.
 575. Kuule poika Pohjolaisen,
 Itse Pohjolan isäntä!
 Anna ostoa olutta,
 Suomoa rahanalaiista."
 Siitä Pohjolan isäntä
 580. Pian suuttu ja wihaustu,
 Paulo lammin lattialle
 Urosta upottamahan.
 Lemminkäinen lieto poika
 Paulo härän lattialle
 585. We'en lammin laffimahan.
 Itse Pohjolan isäntä
 Suen laulo lattialle
 Senki härän pään waralle.
 Lemminkäinen lieto poika
 590. Paulo walfian jäniksen
 Sen sutosen suun waraksi.
 Itse Pohjolan isäntä

Paulo koiran koukkuleuan
Sen jäniksen päään waralle.

595. Lemminkäinen lieto poika

Paulo orrelle orawan,
Drren päättä juoksemahan,
Koiran tuota haukkumahan.

Sillon Pohjolan isäntä

600. Sanan wirkko, noin nimesi:

"Ei tässä piot parane,
Jos ei wierahat wähehe;
Talo tnölle, wieras tielle,
Hywistäki juomingista."

605. Otiti miekkansa oman sa,

Lempasi tuliteräsen,
Sanowi sanalla tuolla:
"Kuule poika Lemminkäisen!
Mitelkame miekkojamme,

610. Katselkame kalpojamme."

Sano lieto Lemminkäinen:

"Mitä minun on miekastani,
Kun on luisa lohkiellut,
Pääkäsuisa kattiellut.

615. Waan tuitenki kaititenki,

Jos tässä ei piot parane,
Mitelkame, katselkame,
Kumpasen pitempi miekka,
Kenen kalpa kauhiampi,

620. Sen eellä siwaltaminen."

Miteltihin miekkojansa,
Katseltihin kalpojansa,

- To oli pikkuišta pitempi
 Miekka Pohjolan isännän,
 625. Yhtä ohrasen jynveä,
 Yhtä kynnen mustukaišta.
 Sillon lieto Lemminkäinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Sinunpa pitempi miekka,
 630. Sinun eellä iskeminen."
 Siitä Pohjolan isäntä
 To lyöä alottelewi,
 Kerran ortehen osasi,
 Kamanahan kapsahutti.
 635. Sano lieto Lemminkäinen:
 "Tufela tora tuwaassa,
 Weren seikka salwoksessa,
 Tuwan uuen turmelemma,
 Lattiat lifaelemma,
 640. Pestyt penkit hierielemma.
 Lähkäme ulos pihalle,
 Pihalla weret paremmat,
 Kartanolla kaunihimmat,
 Luontewaisemmat lumella.
 645. Mentihin ulos pihalle;
 Lehmän talja löyettihin,
 Pihalle lewitettihin,
 Senpää pääällä seisottihin.
 Niin sanowi Lemminkäinen:
 650. "Kuulesta sa Pohjan poika!
 Sinunpa pitempi miekka,
 Sinun kalpa kauhiampi;

- Toi taiat tarwitakki,
Ennen kun ero tulewi,
655. Tahi päiwä päätynewi.
Eyöppä poika Pohjolaisen.”
Iski päältä Pohjan poika,
Iski kerran, iski toisen,
Kohta kolmasti rapasi;
660. Ei lihoakan lipasnut,
Wiennyt werinirhametta,
Ottant orwaskeittuana.
Tuli lyönti Lemminkäisen,
Wuoro weitikän werewän.
665. Löipä lieto Lemminkäinen,
Laski weitikkä werewä,
Iski miestä miekallansa,
Kawahutti kalwallansa.
Löi on kerran leimahutti,
670. Pään on laski olkapäältä,
Kallon kialta sialta,
Wei kun naatin naurihista,
Ewän kaisesta kalasta.
Löi on toisen leimahutti,
675. Silpo kun sian lihoa,
Miehen kolmeksi palaksi.
Mäki oli täynnä seipähiä,
Piha täynnä pylwähiä,
Kaikki täynnä miehen päitä,
680. Yksi seiwäs ilman päätä;
Pani pään pojan päätösen
Sentti seipähän nenähän.

Siitä lieto Lemminkäinen

Paulo Pohjolan perehen

685. Kultihin kulajavihin,

Hopeihin helkkävihin.

Nhen heitti laulamatta,

Itse Pohjolan emännän,

Pirtin pienen pyyhkiäksi,

690. Lattian lakasiäksi,

Ulkannun kantajäksi,

Ruokien rakentajäksi.

Louhi Pohjolan emäntä

Kovin suuttu ja vihaistu;

695. Paulo Louhi longotteli,

Pataruuhia paukutteli,

Paulo miestä miekallista,

Urosta ase'ellista,

Pään waralle Lemminkäisen,

700. Kaukomielen kaulan päälle.

So kumu kajaasta kuulu,

Tomu toisesta talosta;

Sopa tuskiiksi tulewi,

Läylemmäksi lankiawi,

705. Suoa häitä Pohjolassa,

Pitoja Pimentolassa.

Kaheksastoista Runo.

Lemminkäinen Pohjolasta tulee kotia. Kysyy äiti mitä oli huolellisna, oisiko sarkoin waarrettu, eli naisin naurettu eli heposinko herjattu. Käskee äitinsä Lemminkäinen ewästä katsomaan, päänsä waralle miekkoja hiwottawan. Miksi hiwottawan, kysäsi äiti. Bastaa miehen Pohjolassa Lemminkäinen tapvaneensa ja kysyy neuoa, missä piiltä. Huhtelee poikoansa emo, warsin olewanki, jos missä, waraallisen piiltä, kaitissa surman löytävän. Kuitenki wiimmen wannonutta, ei enää sotia känä, neuoo poikoansa yheksän meren poikki saarelle pakemamaan. Lähtee, purjehtii, Lemminkäinen, pääsee perille, kysyy lupaa wenettänsä maalle wetää. Luwan saanut wetääki, lähtee saaren kylihin ja elää siellä hywin rohkeasti tyttöjen kanssa. Muutamena huomenena taasengi tyttöjä katselemaan lähtewä jonaaki miehet aseita häntä surmataksensa walmistelewan. Lähtisi pois waan wenerannalle tullut näkee purtensaki poltetuksi. Laatii uuen weneen ja lähtee saarelta, jota neiet kyläki murehtiwat. Ulomaksi purjehtinut laskee luowolle wenehen joka siinä itkeä tihuttelemi, kun sotaan ei wietänekkänä. Kielää itkemästä Lemminkäinen, lupaa suorastaan sotaan lähtea. Saapi Teurin toiseksensa ja lähtee. Pohjan merelle tullee kylmää pakkane Pohjan akan toimella weneen Lemminkäisel-

tä. Oli kylmää itsenki maan kuitenki hänen Lemminkäinen lukemalla saapi poistetuksi ja lähtee, weneensä heittämä, maalle. Muistelee siellä ikäwissään, miten olisi kauas kotosiästä erinnyt.

Siitä lieto Lemminkäinen

Nousi maasta ratsahille,

Kohta lähtewi kotia,

Luoksi entisen emonsa,

5. Alla päin, pahoilla mielin,

Kaiken kallella hypärin.

Emo wastahan tulewi,

Emo ennätti kysyä:

Poikueni nuorempani,

10. Lapseni wakkawampani!

Mit' olet pahoilla mielin

Pohjolastä tullessasi?

Onko sarkoin waarrettuna;

Jos on sarkoin waarrettuna,

15. Mie annan paremman sarkan,

Taattoji soasta saaman,

Tawottaman tappelosta."

Sano lieto Lemminkäinen:

"Di emoni kantajani!

20. Ken mun sarkoin waarteleisi,

Itse waartaisin isännät;

Waartaisin sata urosta,

Duhat miestä tunnustaisin."

Sano äiti Lemminkäisen:

25. Mit' olet pahalla mielin

- Pohjolaſta tullesſaſi?
 Dotko naiſin naurettuna;
 Jos oot naiſin naurettuna,
 Sie naios parempi nainen,
 30. Werewä Wenähehtëä,
 Kaunis Karjalan kyliſtä.”
 Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Di emoni kantaſani!
 Ken mun naiſin nauranewi,
 35. Itſe nauraiſin iſännät;
 Nauraiſin ſatai naiſta,
 Tuhhat muuta tunnuiſta iſin.”
 Sano äiti Lemminkäiſen:
 ”Mit’ olet pahoilla mielin?
 40. Dotko herjattu hepoſin;
 Jos oot herjattu hepoſin,
 Sie oſta ori parempi,
 Iſon ſaamalla eloiſla,
 Wanhemman waruſtamilla.”
 45. Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Di emoni kantaſani!
 Ken mun herjaiſi hepoſin,
 Itſe herjaiſin iſännät;
 Herjaiſin ſata hewoiſta,
 50. Tuhhat muuta tunnuiſta iſin.
 Di emoni kantaſani!
 Sääſtä ſäkkihin ewäſtä,
 Pane jauhot palttinahan,
 Wuole woita wakkasehen.
 55. Wuole woita wuoſi ſyöä,

Toiseksi sian lihoa;
 Pähän töitäni pakohon,
 Pillojani piilemähän,
 Miehet miekkoja hiowat,

60. Karestawät keihäitä."

Emo ennätti kysyä,
 Waimo wanha tutkaella:
 "Miksi miekkoja hiowat,
 Karestawät keihäitä?"

65. Sano lieto Lemminkäinen:

"Euli työ, satu tapahtu,
 Noissa Pohjolan pioissa,
 Sariolan juomingissa.
 Tapon miehen kun urohon,

70. Itse Pohjolan isännän,

Dmallani miekallani.
 Siksi miekkoja hiowat,
 Karestawät keihäitä;
 En tieä sitä sioa

75. Ruussa piiltä pillomuksen,

Paeta pahan tapasen.
 Di emoni kantajani!
 Runne käsket piilemähän?"

Emo tuon sanoiksi wirkki,

80. Lausu wanhin lapsellensa:

"So sanoin ki poikueni,
 So war sin warottelinki,
 Yhä kielteä käkesin,
 Pähtemästä Pohjolahan.

85. Mahoit olla oikiasa,

Eleä emon tuvilla,
 Dman vanhemman warassa,
 Kantajasi kartanoilla.

Mene nyt tuonne piilemähän,

90. Mene männynksi mäellä,

Katajaksi kankahalla,

Tuho siellääki tulewi;

Usein mäkinen mänty,

Pärepuiksi leikatahan,

95. Usein katajakangas

Seipähiksi karjittahan.

Nouse koiwuksi norolle,

Tuho siellääki tulewi;

Usein noronen koiwu

100. Pinopuiksi pilkotahan,

Hakatahan halkopuiksi.

Menet marjaksi aholle,

Puolufaksi kankahalle,

Mansikaksi näille maille,

105. Mustikaksi muille maille,

Tuho siellääki tulewi;

Meiet nuoret poimitahan,

Sinarinnat riimitähän.

Menet hauiksi merehen,

110. Maksahan merimatehen,

Lohen purstoksi punasen,

Tuho siellääki tulewi;

Mies musta meren näkönen

Uin' on ongella olia,

115. Uina nuotalla asuja,

Käestämässä fäwiä.

- Ja menet tuonne piilemähän
Kontion kiviikoloille,
Karhun louhikartanoille,
120. Tuho sielläki tulewi;
Mies nuori noentolainen
Kirwestänsä kirkuttawi,
Keihästä kärestelewi,
Kontio kohataksensa,

125. Metsän karhu kaataksensa.”

- Sillon lieto Lemminkäinen
Sanan wirkko, noin nimesi:
”Etse tieän ilkeimmät,
Paikat armoan pahimmat;
130. Ni emoni kantajani,
Entinen elättäjäni!
Kunne käsket piilemähän,
Kunne käsket ja kehotat,
Ettei pää pahoin menisi,

135. Hiowus hieno lankiaisi,
Tukka turhiin tulisi,
Warfin laula katkiaiisi.
Yks’ on päiwä miehen päätä,
Tunti tukkoa urohon,

140. Miehet miekkoja hiowat,
Keihoja kärestelewät.”

- Sano äiti Lemminkäisen:
”Tieän mä wähasen maata,
Tieän paikkaa palasen,
145. Sydämätöntä, lyömätöntä,

- Miesän miehen käymätöntä;
 Sie wanno walat ikuiset
 Eneä ei sotia kää,
 Kuuna hymmennä kesänä,
 150. Hopiankana halulla,
 Kullankana tarpehella."

- Siinä lieto Lemminkäinen
 Jo wanno walat ikuiset
 Eneä ei sotia kää
 155. Kuuna hymmennä kesänä,
 Hopiankana halulla,
 Kullankana tarpehella.

- Sano äiti Lemminkäisen:
 "Mene nyt tuonne piilemähän
 160. Yheksän meren ylitse,
 Meri puolen hymmenettä,
 Niemelle nimettömälle,
 Saarelle sanattomalle.
 Siell' ennen isosi piili,

165. Sekä piili, jotta säily,
 Suurina sotakesinä,
 Wainowuonna waikiana.
 Siell' oli meret metenä,
 Suoksi olwena jokoiset,

170. Wuoret kaikki woita wuoti,
 Kalliot sian liboa;
 Siell' on hywä ollaaksesi.
 Armas aikaellaksesi."

- Siitä lieto Lemminkäinen
 175. Sekä läksi, jotta joutu,

- Räski töitänsä pakohon,
 Pillojansa piilemähän,
 Lykkäsi wenon wesille,
 Työnti laiwan lainehille,
 180. Waskefilita walfamoilta,
 Teräksifilitä teloilta.
 Noosti päälle purjehia,
 Kuni männikön mäellä,
 Itse istuwi perähän,
 185. Laaittihen laskeumahan,
 Kofan koiwusen nojassa,
 Melan waskisen warassa.
 Tuuli tuuwitti wenoista,
 Kalto laiwoa ajeli,
 190. Niemelle nimettömälle,
 Saarelle sanattomalle,
 Ylitse meren yheksän,
 Meripuolen hymmenettä.

Siinä lieto Lemminkäinen

195. Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Onko saarella sioa,
 Maata saaren manterella,
 Beteä wenettä maaile,
 Purrta kuuwalle kumota,
 200. Saaton saamille teloilte,
 Wanhempani walfamoille?”
 Saaren impiet sanowi,
 Niemen neiet wastoawi:
 ”Ompa saarella sioa,
 205. Maata saaren manterella,

Jos weät saan wenettä,
Tuhat purtta puujaelet."

Siitä lieto Lemminkäinen

Betäwi menosen maalle,

210. Purren kuiwalle kumosi,
Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Onko saarella sioa,

Onko maata saaren maalla,

Piiltä miehen pillomuksen,

215. Paeta wähäwäkisen?"

Saaren impyet sanowi,

Niemen neiet wästoawi:

"Onpa saarella sioa,

Maata saaren manterella,

220. Piiltä miehen pillomuksen,

Paeta wähäwäkisen."

Siitä lieto Lemminkäinen

Sanan wirkko, noin nimesi:

"Onko saarella sioa,

225. Maata saaren manterella,

Yhtä selkani sioa,

Maata karpion aloa,

Minun leikki lyöäkseni,

Tanner tanssaellaakseni,

230. Saaren impien ilossa,

Kassapäien kauneudessa?"

Saaren impyet sanowi,

Niemen neiet wästoawi:

"Papsen laihat saaren maalla,

235. Eihawat hewosen warsat."

Mitä huoli Lemminkäinen;
 Kåwi kylitse kylihin,
 Saaren impien ilohon,
 Kassapåien kauneuhun.

240. Ei ollut sitä kyleä,
 Ruß' ei kymmenen taloa;
 Ei ollut sitä taloa,
 Ruß' ei kymmenen tytärtä;
 Ei ollut sitä tytärtä,

245. Ei sitä emosen lasta,
 Jonk' on ei maloa maannut,
 Kåsiwartta waiwutellut.

Duhat tunsi morsianta,
 Sa'an leskiä lepäsi,

250. Sa'an naista miehelliistä,
 Yhtenä kesäissä yönä,
 Syksyissä wietinkinä.
 Yksi löyty kymmeniä,
 Kaksi kaiketi satoista,

255. Duhannesta löyty kolme,
 Jot' oli piikuen pitänyt,
 Neien armoissa asunut.

Sillä lieto Lemminkäinen
 Lepytteli niemen neiet,

260. Jhastutti saaren immet;
 Jái yksi lepyttämättä.

Ei kuullut kufotta noista,
 Kanan lapsetta kawata;
 Niin päiwänä muutamena,

265. Jltana monikahana,

- Saati liiton nostassensa
 Kuunki, päiwänsä keraalla.
 Nousi ennen liittoansa,
 Ennen ehdoittoaansa,
 270. Káwi kylitse kylihin,
 Senki impyen ilohon.
 Sillon lieto Lemminkäinen
 Ei nähnyt sitä taloa,
 Ruß' ei kolmea kotoa;
 275. Ei nähnyt sitä kotoa,
 Ruß' ei kolmea urosta;
 Ei nähnyt sitä urosta,
 Ku ei miekkoa hionut,
 Kirwestänsä kikkuttanut.
 280. Sillon lieto Lemminkäinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Woi päiwyinen päiwyt nousi,
 Armas aurinko kohosi,
 Mun polosen pojan päälle,
 285. Päälle kaulani katalan."
 Sái neiet syliämättä,
 Sylityt makoamatta,
 Pääsi luoksi laivosensa,
 Luoksi purtensa polonen;
 290. So oli poltettu poroksi,
 Kypeniksi kyyätelty.
 So tunsi tuhon tulewan,
 Hätäpäiwän päälle saawan,
 Saatiwi wenettä uutta,
 295. Uutta purtta puuhoawi.

Puita puuttu purtten seppä,
 Pautoja wenon tefiä;
 Saapi puuta pikkuruisen,
 Pautoa ani wähasen,

300. Wanhan wärttinän muruista,
 Wanhan tainnan taittumista.

Siitä weistäwi wenettä,
 Puista purtta puuhoawi,
 Siitä laati laitapuuta,

305. Puuta kaari kapsutteli,
 Siitä teljoja tekewi,
 Kanssa airoja asetti.

Sai wenonen walmihiksi,
 Laatineeksi puinen pursi;

310. Lykkäsi wenon wesille,
 Laske purren lainehille,
 Mäntysiltä järkäleiltä,
 Kuorikiskoilta teloilta.

Siitä läksi Lemminkäinen,

315. Alla päin, pahoilla mielin,
 Kun ei saanut yötä olla,
 Eikä päiweä eleä,
 Saaren impien ilossa,
 Kassapäien kauneussa.

320. Itse istuwi perään,
 Sanan Wirkko, noin nimesi:
 "Kupliksi weno wesille,
 Lumpehiksi lainehille!"

Tuli tuuli, tuon puhalsi,

325. Tuli aalto, tuon ajeli

Selälle meren finisen,
Ulapoille aukioille.

Siinä itki saaren immet,
Niemen neiet woiterrehti,
330. Kun ei purjepuu näkynnä,
Rautahanka haimentanna.

Ei he itke purjepuuta,
Rautahankoa halaja,
Itkit purjepuun alaista,
335. Rautahangan haltioa.

Itse itki Lemminkäinen,
Itse waiwanen wafetti,
Kun ei saaren maat näkynnä,
Sawiharjut haimentanna.
340. Ei hän itke saaren maita,
Sawiharjuja halaja,
Itki saaren impyhiä,
Nenän niemen neitosia.

Siitä lieto Lemminkäinen
345. Laskevi siniestä merta;
Laske päiwän, laske toisen,
Päiwälläpä kolmannella,
Luotti purren luotoselle,
Wenehen weskariille.

350. Siinä itki puinen pursi,
Hankarauta haihatteli:
”Mi minušta laatimasta,
Kurjasta kumoamasta;
Ei Ahtri sotia soua

355. Kuunna kymmennä kesänä,

Hopiankana halulla,
Kullankana tarpehella.

Pääty Uhti kuulemahan,
Kauko luota katsomahan;

360. Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:

'Elä huoli hongan pinta,
Bene warpanen walita,
Wielä saat sotia käyä,

365. Tappeloita tallustella."

Uhti suorihen sotahan',
Bastoin waiwanen waloa,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Mistä saanen miehen toisen,

370. Sekä miehen, jotta miekan,
Uhille soan awuksi?"

Ompa Tiera tieossansa,
Kuuro kuulemoissansa;
Siitä saapi miehen toisen,

375. Sekä miehen, jotta miekan.

Käwi kylitse kylähän,
Zeitse Tieran kartanohon,
Miehen toisen tarpehella
Uhille soan awuksi.

380. Isä pääty ikkunassa

Kirweswartta wuolemassa,
Emo aitan kynnyksellä
Kirnua kolistamassa,
Belieksit werájan suulla

385. Korjia kohentamassa,

Sisarekset sillan päässä
 Waattehia sotkemaassa.

Wirkko isä ikkunalta,
 Emo aitan portahalta,

390. Weljekset weräjän suulta,

Sisarekset sillan päästä:

"Ei Tiera sotahan joua;

Wast' on nainut nuoren naisen,

Ottanut oman emännän,

395. Viel' on nannit näppimättä,

Rinnat riuahuttamatta,

Ruuehet kutkuttamatta."

Tiera pääty tiukahalla,

Salan kenki tiukahalla,

400. Toisen kenki lattialla,

Weräjillä wyötteleksen,

Ulkona solitteleksen.

Otti Tiera keihäänsä,

Ei ole keiho suuren suuri,

405. Eikä keiho pienen pieni,

Keiho keskiertahinen;

Eusi seisoo suowerolla,

Warsa juoksi wartta myöten,

Räsi nauku naulan tiesä.

410. Työnti Tiera keihäänsä

Uhin keihojen keselle.

Niin läksi Uhin wenonen

Räsiwarstin waalimatta,

Läksi luo en luotosesta;

415. Tuolle Pohjolan merelle.

- Silloin Pohjolan emäntä
 Pahan pakkasen lähetti
 Tuolle Pohjolan merelle.
 Itse neuo poikansa,
 420. Kun kulin sukimojansa,
 Itse ilmoitin luomiansa:
 "Pakko pienin poikiani,
 Kaunis kasvateltujani!
 Lähes tuonne, kunne käsken,
 425. Kunne käsken ja kehotan,
 Meren rutjan partahalle,
 Värettömän aprähälle.
 Kylmä soita, kylmä maita,
 Kylmä selviä vesiä,
 430. Kurimuksen kulkun suuta,
 Kinahmia ilkiöitä;
 Kylmä weitikän wenonen,
 Purssi lieto Lemminkäisen,
 Selwälle meren selälle,
 435. Ulapalle aukialle,
 Gott' ei pääse päiwinänsä,
 Selviä sinä itänä,
 Jon' en jouwu päästämähän,
 Kän itse kehittämähän."
 440. Pakko pienin poikiansa,
 Kaunis kasvateltujansa,
 Sekä läksi, jotta joutu,
 Tuonne Pohjolan merelle;
 Niin Ahin merellä kylmi,
 445. Kylmi weitikän wesillä.

Topa yöna ensimmäisnä
 Puuttu kylän kylitellä,
 Puuttu kylä päästä kynnäs,
 Rättä wiljalta wihaista.

450. Niinpä kylmi tänen kylmän,
 Baki pakkasen paleli,
 Yhtenä kesäissä yönä,
 Syksyissä wietinkinä;
 Kylmi jäätä kynnäräisen,

455. Sato lunta sauan warren.

Kiko kylmeä jumalan,
 Itse weitikän werewän.
 Sillon lieto Lemminkäinen,
 Itse kaunis Kaupomieli,

460. Keritti kieweltä willat,
 Takut talwen maannehelta,
 Suoritteli sukkaiksi,
 Kääritteli kintahiksi,
 Käsin pakkasen piteli,

465. Kowan ilman kopristeli,
 Tunki pakkasen tulehen,
 Rautasehen rauniohon,
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:

470. "Pakkanen pajuilla synty,
 Risuilla wäharipanen,
 Iki turmasta isoista,
 Emoista epattomasta.

Käärme pakkasen imetti,
 475. Mato maiolla piteli,

Männistä nisttömistä,
Utarišta uuttomista.
Pantihin nimi pahalle,
Pantihinpa pakkaseksi.

480. Kesät aioilla ajeli,
Talwet heilu hettehissä,
Kylmi soita, kylmi maita,
Paleli wesipajuja,
Pani haawan pakkuloita,

485. Koimun juuria kolotti.
Panihen pahat pahaksi,
Heittihen häwyttömäksi;
Kylmi kättilan tulella,
Siilet uunin lietosella,

490. Käen naisen taikinahan,
Watsahan hewosen warsan.
Läksi maita kylmämähän,
Kaltoja asettamahan;
Lahet kylmi, lammit kylmi,

495. Jäip' on meri kylmämättä,
Jäipä~~l~~peipponen selällä,
Wastäräkki lainehilla,
Senki kynnet kylmämättä,
Pää pieni palelematta.

500. Joko nyt suureksi sukesit,
Joko kaswoit kauhiaksi?
Tahot kylmeä minua,
Kohotella kormiani,
Uta jalkoja anella,

505. Päältä kynsiä kysellä. !

- Pakkanen Puhurin poika,
 Rowan ilman höyheldinen!
 Elös nyt minua kylmä,
 Elös päättäni palele,
 510. Elös waiwa warpahia,
 Elä kowig koseta;
 Kyll' on sulla kylmämistä,
 Paljoki palelemistä.
 Mene tuonne, kunne kasken,
 515. Pohjan pittäähan perähän,
 Siell' on soita kylmämättä,
 Pajuja palelematta,
 Kiwiä kiwistämättä,
 Tannerta tasottamatta.
 520. Jos ei tuosta kylä liene,
 Tuonne ma sinun manoan
 Hiien hiilien sekahan,
 Lemmon liesikiukahille;
 Siellä waiwut wakkahan,
 525. Tunkut tulen sekahan,
 Jost' et kuulu kuuna pänä,
 Selwiä sinä ikänä.
 Tulen tungen sukkahani,
 Keskälehet kengkähäni,
 530. Pakkasen palelematta,
 Rowan ilman koskematta."
 Sillä lieto Lemminkäinen
 Vahan pakkasen lumowi,
 Heitti laiwanfa lahelle,
 535. Uuen purren puutokseen.

Itse metsähän menewi,
Ylös korpehen kohosi,
Matkoille majattomille,
Teille tietämättömille.

540. Siinä lieto Lemminkäinen

Itse noin sanoiksi wirkki:
"Woi minä polonen poika,
So minä johonki jouwuin,
Kuuksi päiväksi kuluille,

545. Jakseni ilman alle.

Itkewi emo koiissa,
Walittawi wanhempani:
Tuoll' on poikani polosen,
Tuolla laitton lapsueni,

550. Tuonen toukoja panewi,

Kalman maita kuntelewi.
Saapi nyt minun polosen,
Mun polosen pojaltani,
Saapi pyyt pyhän piteä,

555. Pintuset hywin lihota.

Saapi kärppäset kätellä,
Drawaiset jouten juosta.

Niin on niin minun emoni,
Niin on kaunis kantajani,

560. Kaswatit kanoja paljon,

Koko joukon jouhtenia;
Tuli tuuli niin hajotti,
Tuli lempo niin lewitti,
Sisarilta sillan taitto,

565. Weikoilta wenon häwitti.

- Oli meitä kun olifi,
 Oli ennen aikoinansa,
 Sisaria suuri silta,
 Weikkoja weno punanen,
 570. Waan ei nyt nykysin aioin,
 Ei kelle sanan sanoa;
 Joka mies sotaurosna,
 Kaikki miehet miekka wyöllä.
 Aina muistan muinosetki,
 575. Urwoan ajat paremmat;
 Kulin kulkana kylissä,
 Hersuin heinän karwasena,
 Moni katso muotohoni,
 Warteheni walfotteli.
 580. Nyt mä mustuin mustikoilla,
 Painuin marjoilla pahoilla.
 Sian tieän, kussa synnyin,
 Paikan kaiken, kussa kaswoin,
 En tieä sitä sioa,
 585. Kussa kuollo kohtanewi.
 Olen kun jäniksen poika
 Suolla soikerrehtamassa,
 Palolla papahdamassa,
 Meren rannat juoksamassa,
 590. Someret sirottamassa,
 Pohjat kengistä kuluwi,
 Pois perotat pehmiäwi,
 Kengän warret wanhanewi."
-

Yheksästoista Kuno.

Synty poika Kalewalassa, Kullerwo nimeltä, joka heti pienenä myöään Ilmariselle orjaksi. Pannaan jos mille työlle, raataa kaikki erikummasesti ja talon häwiä. Lasta soutawa tapatti lapsen ja poltti kätkenki; kaskea leikkoawa, loihdi maan, ettei ikänä uuelleen metssistä eikä halmeen jyvää saaha; aittaa panewa rakenti aian, ettei yksikänä päässyt ylitse; soutamassa souti weneen hajalle; nuottaa tarpomassa, tarpo nuotan ja kalat yheksi liiwaksi. Pannaan wiimmen karjaa paimentamaan. Panee ewästä paimenelle emäntä, laskee ulos karjansa ja lukee tavalliset luvut karjan eistymiseksi, maion karttumiseksi, ohtoa wasten j. n. e. Ulomaksi tullut paimen ewästä katsoma näkee kehnoiksi kiwen leiwässä olewan. Urwelee sen pilkalla emännän tehneen ja ajattelee, millä kostaisi. Niin lewittää metsään lehmät ja ajaa illalla kontioita kotia. Soittaa torwea, lähenee kotia. Käypi arwoistansa lypsämään emäntä ja ensin loitompata katsellen ihastuu hywästiki karjansa kauneutta. Saapi likemmä, niin käywät käsiksi karhut ja repiwät haawoille. Rukoilee ukkoa emäntä Kalewan poikaa soassa menettämään, waan Kalewan poikasi puolestansa rukoilee ukkoa, emäntä tauilla tappaamaan. Niin eriawi Ilmarisesta Kullerwo ja annaksen sotaan.

Kullerwo Kalewan poika,

Kun esinnä emästä synty,

Heti kohta kolmiöissä

Katkasi kapalomyönsä,

5. Pääsi päälle peittehensä.

Nähtihin hymä tulewan,

Keksittihin kelpoawan;

Bietihin Benäehelle,

Karjalahan kaupittihin,

10. Ilmariselle sepolle.

Minpä seppo tuosta anto?

Uian seppo tuosta anto;

Kaksi kattilarania,

Kolme pa'an kuolioa,

15. Wiisi wiikate kulua,

Kuusi kuokan ruopioa.

Se kaunis Kalewan poika

Heti tuonne tultuansa,

To päiwänä ensimmäisnä,

20. Kysy työtä iltasella;

Isännältä iltaseksi,

Emännältä aamuseksi:

"Kull' on työlle uusi orja,

Raaolle rahan alanen?"

25. Pantu on lapsen katsantohon,

Gormipienen souantahan.

Katso lasta, kaiwo filmät,

Syötti lasta, söi itseksi,

Lapsen tauilla tapatti,

30. Kätken tulella poltti.

To päivänä toisentena
 Kysy työtä iltasella,
 Isännältä iltaseksi,
 Emännältä aamuseksi:

35. "Kull' on työlle uusi orja,
 Raaolle rahan alanen?"

Pantu on kaskan kaahantahan,
 Solkikoimun sorrantahan.
 Sorti puuta kassi kolme,

40. Kawahutti kannon päähän,
 Niin hubuta huiahutti,
 Wihellytti, wierehytti:
 "Sini kaski kaatuohon,
 Koiwu solki sortuohon,

45. Kuni ääni kuuluohon,
 Kuni wierrehe wihellys.
 Elköhön wesa wenyö,
 Kanto kaskwao itkää,
 Kaskessa Kalewan pojan,

50. Solen kullaan sorrannassa.
 Hywän ottaoon orahan,
 Elköhön tereä tehkö."

To päivänä kolmantena
 Kysy työtä iltasella,

55. Isännältä iltaseksi,
 Emännältä aamuseksi:

"Kulle työlle uusi orja,
 Raaolle rahan alanen?"

Pantu on aian panentahan.

60. Topa aitoa panewi,

Kohastansa kottahongat
 Aiaksiks' asettelewi,
 Kokonansa korpikuuset
 Seipähiksi pistelewi,

65. Witsasteli maan mailla,
 Wyötti kyillä käärmehillä,
 Siiviliskoilla siteli,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Ku ei lintuna kohonne,

70. Kahen siimen siuotelle,
 Elköhön ylitse saako
 Aiaista Kalewan pojan."

So päivänä neljäntenä
 Kysy työtä iltasella,

75. Isännältä iltaseksi,
 Emännältä aamuseksi:
 "Työ orjan nimettäköhön,
 Nimi työlle pantaohon."

Pantu on nuotan souantahan.

80. Se kaunis Kalewan poika
 So on nuotan souannassa,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Souanko wäen mukahan,
 Wai souan asun mukahan?"

85. Perimies Pelosen poika
 Se on warsin wastaeli,
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Jos souat wäen mukahan,
 Weät miehuen nojassa,

90. Wäh' on orjalla wäkeä."

Se kaunis Kalewan poika
 Jo souti wäen mukahan,
 Weti miehuen nojassa;
 Wenon haapasen hajotti,

95. Katajaiset kaaret katko,
 Kalajahan kaiten kaato.

Jo päiwänä wiientenä
 Kysy työtä iltasella,
 Isännältä iltaseksi,

100. Emännältä aamuseksi:
 ”Työ orjan nimettööhön,
 Nimi työlle pantaohon.”

Pantu on nuotan tarwontahan;
 Jo on nuotan tarwonnaassa,

105. Sanan wirkko, noin nimesi:
 ”Tarwontko wäen mukahan,
 Panen miehuen nojassa,
 Wai tarwon asun mukahan?”

Wetäjä Wenarin poika

110. Se on warsin waštaeli,
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 ”Jos tarwot wäen mukahan,
 Panet miehuen nojassa,
 Wäh’ on orjalla wäkeä.”

115. Se kaunis Kalewan poika
 Koppasi mäeltä männyn,
 Kiwen kirstoksi rakenti,
 Paaen paino tarpomeksi,
 Hongan warreksi hotasi.

120. Tarpowi wäen mukahan,

Pani miehuen nojassa,
 Tarpo nuotan tappuroiksi,
 Been welliksi seotti,
 Kalat liivaksi litsotti.

125. Niin päivänä kuuventena
 Kysy työtä iltasella,
 Isännältä iltaseksi,
 Emännältä aamuseksi:
 ”Työ orjan nimettävöhön,
 130. Nimi työlle pantaohon.”

Pantu on karjan paimenehen,
 Saatua lehmien ajohon.

Mit’ on orjalle osaksi,
 Evähäksi paimenelle?

135. Seppo Ilmarin emäntä
 Leipään leipowi leivään,
 Ule kaurasen asetti,
 Päälle wehnäsen wenytti,
 Riwen fuorien keselle.

140. Pani orjalle osaksi,
 Evähäksi paimenelle,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Eiös tätä ennen syökö,
 Karjan mentyä metsälle.”

145. Siitä Ilmarin emäntä
 Laske karjan laitumelle,
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 ”Työnnän lehmäni leholle,

150. Hajasärwet haavikolle;

Suwetar waliwo waimo,
 Etelätär luonnon eukko!
 Käy sä karja katsomassa,
 Wiitsimäsf' emännän wilja.

155. Kun katsoit katoksen alla,
 Niin katso katottomassa,
 Kuni hoijit huonehessa,
 Nini hoia hongikossa,
 Totta karja kaunistuisti,

160. Eistyi emännän wilja,
 Ennen käymistä emännän;
 Katsomista karjan piian,
 Emännän epäpätösen,
 Ylen kainun karjan piian.

165. Suwetar waliwo waimo,
 Etelätär luonnon eukko!
 Syöttele metisin syömin,
 Juottele metisin juomin;
 Syötä kullaista kuloa,

170. Hopiaista heinän päätä,
 Nurmelta mesinukalta,
 Metiseltä mättähältä.
 Ota torwi tuolta maalta,
 Tuolta tuomikkopurolta,

175. Puhu tuohon torwehesi,
 Kumahuta kuuluhusi.
 Puhu kummut kukkahaksi,
 Uhowieret armahaksi,
 Suowieret sulaksi meeksi,

180. Hetewieret wierteheksi.

- Tuoppa tänne tuorehesi,
 Kulettele kultiasi,
 Koskilta kohisewilta,
 Kanarwan kufattarilta,
 185. Heinän helpehettäriltä,
 Taimahan nawattarilta.

- Kaiwo kultanen kuwoa
 Kohen puolin karjan maita,
 Gosta karja wettä joisi,
 190. Simoa siretteleisi,
 Utarihin uhkewihin,
 Nisihin pakottawihin.

- Paa nisät pakottamahan,
 Utarehet uhkumahan,
 195. Puhumahan maitoputket,
 Maitohurstit huokomahan.

- Paljo on niitä ja pahoja,
 Kut maion Manalle wiewät,
 Lehmän tuoman Tuonelahan;
 200. Wäh' on niitä ja hywiä,
 Kut maion Manalta saawat,
 Lehmän tuoman Tuonelašta.

- En minä kysy kylästä,
 Taho toisesta talošta,
 205. Eaan minä Manalta maion,
 Lehmän tuoman Tuonelašta.

- Suwetar waliwo waimo,
 Etelätär luonnon eukko!
 Heruttele Hermiffiä,
 210. Tuoruštele Tuoriffia,

Herafesta hettehestä,
 Metiseltä mättähältä;
 Tuoa maitoset maruet,
 Tuoa uhkuvat utaret,

215. Turpehista tuorehista,
 Marehista maemmista,
 Tänä suurena suvena,
 Luojan hellennä kesänä.

Mielikki metsän emäntä,

220. Tellerwo Tapon neiti!
 Utu paita helma hieno,
 Hiuvu kultanen koria;
 Sie olet karjan kaitselia,
 Wiitsiä emännän wiljan,

225. Mielosassa metsolassa,
 Tarkassa Tapiolassa.
 Kaitse kaunosin kätösin,
 Somin sormin suoritelloi,
 Tuomoi illalla kotihin,

230. Nisillä pakottawilla,
 Tuntuwilla tummelilla,
 Utarilla uhkuwilla,
 Emännälle etsiwälle,
 Nuorille murehtiwalle.

235. Kuippana metsän kuningas,
 Metsän hippa halliparta!
 Ota piiska pihlajainen,
 Katajainen karjan ruoska,
 Tarko Tapiowaaran,

240. Pinnawaaran liepehiltä,

Uia karja kartanolle,
Saunan lämmitä panolle;
Kotihin kotonen karja,
Metsän karja metsolahan.

245. Ohtonen metsän omena,
Metsän kanya källeröinen!
Tehkääme sulat sowingnot,
Keskärauhat ratkoome,
Jaksemme, ilmaksemme,

250. Polveksemme, päiwiksemme.
Emma tiellä kiertämästä,
Karjoani katsomasta,
Enkä kanyästä epeä.

Kiellän tielin koskemasta,
555. Hammasten hajottamasta,
Lihan keski liikkumasta.

Beliseni, weitoseni,
Mesikämmen kaunoseni!
Elä sorra sontareittä,

260. Kaaha maion kantaajoa.
Kun sa kuulet karjan kellon,
Helkkawän heliän kellon,
Nuosterauan roikkauwan;
Tosi korpehen kokeos,

265. Saaos sammalhuonehesen.
Käyös kaiten karjan maita,
Piilten piimäkankahia,
Kierten kellojen remua.
Karjan käyessä mäkeä,

270. Astu sie mäen alatse;

- Karjan käyessä alatse,
Mene sie mäkeä myöten;
Kule siikana siwutse,
Wetelete ween kalana,
275. Gott' ei karja koipahtuissi,
Wikoissi emännän wilja,
Pieni wilja pillastuissi.
- Anna suot sopusin olla,
Salot kaikki kaunihina;
280. Anna kähä käyräsarwen,
Sontareien forkutella,
Kähä soita, kähä maita,
Kähä korwen kankahia,
Ettet koske konnanana,
285. Piikuta lipeänänä!
- Tos sulle halu tulisi,
Hampahat haluttelisi;
Hakkoa lahoa puuta,
Murra muurahaiskekoa.
290. Metsolan metinen amme
Hapata hihittelewi
Kultafella funnahalla,
Hopeaisella mäellä,
Alla kuusen tukkalatwan;
295. Alla pehkowan petäjän.
- Siin' on syöä syölahänki;
Suoa miehen juolahänki,
Eikä syöden syömät puutu,
Suoen juomiset wähene.
300. Niin teemmä iki sowinnot,

Iti rauhat ratkoamme;
 Yhet maat, eri ewähät,
 Sowun kullaki jioa.

Waan jos tahtonet tapella,

305. Soisitse soan eleä,
 Niin tapellos talwikauet,
 Lumiajat luskaellos.

Kesän tullen, suon sulaten,
 Pätäköien lämmitiesä,

310. Ullos tullo näille maille,
 Näille karjan kätäwille.

Dmp' on maata muuallaki,
 Tarhoa taempanaki,
 Suosta miehen joutilahan.

315. Kun ma ohtona olisin,
 Mesikämmennä káwisin,
 Emma noissa noin olisi
 Nina akkaen jaloissa;
 Käpy on kangas kánáksefi,

320. Gormin sorfutekaksefi.
 Ota juoni juostaksefi,
 Polku poimetellaksefi
 Tuonne Manalan metsälle,
 Tahi Kalman kankahalle,

325. Siell' on Kirjos, siellä Karjos,
 Rautasissa rahkehissa,
 Kymmenissä kyttyhissä.
 Siellä laihatki lihawat,
 Lihawakfi luutki saawat.

330. Kiwikfi minun omani,

Kannon päitfi kaunihini,
 Kuusiaisien kulkiesä,
 Matkatesä Mausiaisien!

- Josp' on tullet näille maille,
 335. Sattunet saloille näille,
 Täällä' ompi osawat waimot,
 Emännät alinomaset,
 Sotka tieši turmelewi,
 Matkasi pahoin panewi,
 340. Ettet koske konnanana,
 Kupia rumanakana,
 Mitse tahon jumalan,
 Päitse auwon autuahan.

- Lepp' nyt lehto, kostu korpi,
 345. Lempiä salo sininen,
 Anna rauha raawahille,
 Sontareisille sowinto,
 Täällä suurena suwana,
 Herran hellennä kesänä.

350. Kuippana metsän kuningas,
 Hongatar salon emäntä!
 Korjaale koiriasi,
 Raiwaele rakkiasi;
 Rätke koirasi kolohon,

355. Rakkiisi rapaja kiinni,
 Kultasihin kytkyihin,
 Hihnihin hopeisihin.
 Rätke kynnet karwohinsa,
 Hampahat ikenihinsä,

360. Syötkse kultanen korento

Läpi luisten leufaluien,
Ettei liiku luiset leuat,
Eikä hampahat hajoa.

Pane panta pihlajainen

365. Ympäri nenän nykerän;
Kun ei pihlaja pitäne,
Niin sä waskesta walaos;
Jos ei waski wahwa liene,
Sitte rauasta rakenna;

370. Waan jos rauan rattashehe,
Wielä mennehe wioille,
Suuhunsa tulinen tulppa,
Lemmon luffo leuoillensa,
Ettei leufaluut lewiä,

375. Eikä hampahat hajoa."

Sillä Ilmarin emäntä
Raskei karjan laitumelle,
Hajasarwet haawikolle,
Pani paimenen perähän.

380. Kullerwo Kalewan poika
Ujo lehmät suota myöten,
Itse kangasta kaputti,
Istu mäelle mättähälle,
Pääty päiwän rintehesen.

385. Siinä laulo, noin saneli:
"Kule päiwä kuusikolle,
Wiere wehnämiiakolle,
Karhoa katajikolle,
Päästä paimenta kotia."

390. So emäntä koista huuhu,

Sanan wirkki, noin nimesi:

"Mit' on syöä uuen orjan,
Kawita rahan alasen."

Se kaunis Kalewan poika

395. Otta leipänsä powesta,
Weitsen wyöltänsä wetäwi
Leipä leikkaellaksensa.

Weti weitsensä kiwehen,

Karahutti kalliohon;

400. Murti suuta, murti päättä,
Murti mustoa hawenta,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Millä maksan naisen naurun,
Naisen naurun, piian pilkan,

405. Emmännän pahan piännän?
Millä jaksan, sillä maksan:
Pehmät metsähän lewitän,
Ujan suolle sontareiet,
Maion antajat aholle,

410. Työnnän kontiot kotihin,
Suet kytken kartanolle."

Kulki päiwä kuusikolle,

Wieri wehnäwiikolle,

Karkasi katajikolle;

415. Pehmät metsähän lewitti,
Ujo suolle sontareiet,
Maion antajat aholle,
Työnti kontiot kotihin,
Kirjokarjan kartanolle.

420. Niin hän neuo karhujansa,

Eufiansa suin puheli:
 "Repäse emännän reisi,
 Pure puoli pohkiota."

- Teki luifun lehmän lüistä,
 425. Härän sarvesta helinän,
 Soiton sorkasta wärfän.
 Tuolla soitteli somasti,
 Kalahutti kaunihisti,
 Kolmasti kotimäellä,
 430. Kuuesti kujan perällä.

- Sano Ilmarin emäntä:
 "Ole kiitetty Jumala!
 Torni soipi, karia saapi,
 Mist' on orja sarwen saanut,
 435. Rautio tasasen tornen?
 Puhki korni puhwi,
 Läpi pääni läylentäwi."

- Se kaunis Kalewan poika
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 440. "Suolt' on orja sarwen saanut,
 Tornen tuonut tuomikolta;
 Mää emäntä lypsämähän,
 Raawahat rawitsemahan."

- Siitä Ilmarin emäntä
 445. Käski muorin lypsämähän:
 "Käyppä muori lypsämähän,
 Raawahat rawitsemahan."

- Muori tuon sanoiksi wirkki:
 "Minäpa hywä emäntä
 450. Itse ennen lehmät lypsi,

Itse raawahat rakenti."

Siitä Ilmarin emäntä

Käwi lehmät lypsämähän,

Raawahat rawitsemahan:

455. "Boipa lehmäni suloset,

Kaike' on ilweksen iholla,

Karwalla metsän kapehen,

Metsän uuhien untuwalla,

Utarilla uhkuwilla,

460. Nisillä pakottawilla."

Lyhmistihen lypsämähän,

Kallistihen katsomahan;

Tarttu karhu kantapäähän,

Susi suin rewittelewi,

465. Repäsi emännen reien,

Katko kaikei kantasuonet.

Kullerwo Kalewan poika

Sillä kosti piian pilkan,

Piian pilkan, naisen naurun,

470. Pahan waimon palkan makso;

Pisti pillit säkkihinsä,

Läksi soitellen sotahan,

Kullotellen wainotielle.

Siitä Ilmarin emäntä

475. Ukkoa rukoelewi:

"Di Ukko yli jumala!

Lapa sie Kalewan poika

Kakehilla rautasilla,

Niekloilla teräsnenillä,

480. Suurilla sotakevilla,

Wainoteillä waitehilla."

Suo kaunis Kalewan poika
Itse pääty kuulemahan,
Ukkoa rukoelewi:

485. "Di Ukko yli jumala!

Tapa Ilmarin emäntä
Kakehilla rautasilla,
Niekloilla teräsnenillä,
Kapehilla kartanoilla,

490. Dman pirttinsä pihalla."

Läksi soitellen sotahan;
Soitti soilla mennessänsä,
Patakoitteli palolla,
Kullerwoitti kankahalla.

495. Suo järähti, maa tärähti,
Kangas wastahan kalahti.

Sana saatihin jälestä:
"Maammosi kotona kuoli;
Käyppäs tuota katsomahan,

500. Kuten kuollut hauatahan."

Se kaunis Kalewan poika
Hämpä warsin wastaeli:

"Jos' on kuoli maammoseni,
Dmpi han kotona tamma,

505. Millä maahan wietäöhö,
Hautahan hakattaoho."

Soitti suolla känessänsä,
Kalabutti kankahalla;

Saatihin sana jälestä:

510. "Kuoli taattosi kotona;

Käyppä tuota katsomahan,
Miten maahan wietänehe."

Se kaunis Kalewan poika
Hämpä warsin wastaeli:

515. "Jos' on kuoli taattoseni,
Ompi han kotona ruuna,
Millä maahan wietäöhö,
Hautahan hakattaoho."

Soitti suolla mennessänsä,

520. Kankahalla käyessänsä;
Saatihin sana jälestä:
"Kuoli naisesi kotona;
Käyppä tuota katsomahan,
Miten maahan pantanehe."

525. Se kaunis Kalewan poika
Hämpä tuon sanoiksi wirkki:

"Jos kuoli kotona nainen,
On orit kotona ollut,
Millä maahan wietäöhö,

530. Kalmahan katettaoho."

Meni soitellen sotahan,
Kullotellen wainoloihin,
Patakoitten palolla,
Kullerwoiten kankahalla.

Kaksikymmenes Kuno.

Ilmarinen aikansa kuollutta naista surrut wiimmen alottaa toista kullasta ja hopeasta takoa. Työ ei tahtonut warsin menestynä, sillä neien siasta tuli esinnä miekka ja toisen kerran orit tulesta. Wasta kolmannella yrittämällä sai neien, senki suuta, silmiä ja muita tarpeita wajalla. Ne jälestä päin tehtyä, pani yöksi wierehensä, waan tunsi pian kelpaamattomaksi. Niin työnsi sen Wainämöiselle, joka yön wiereessä lewättynä wilustuneena aamulla warottaa kenenkänä kullaista eli hopeaista naista huolittelemasta. Waan Ilmarinen itse läksi nuorempata Pohjolan tytärtä, jota kuitenkana ei saanut. Mielipahoissa kotiin saaneelta kysyy Wainämöinen Pohjolan elämästä. Hywin ja huoletonna elävän sanoo sammon waralla Pohjolan Ilmarinen.

Siitä seppo Ilmarinen
Naista itki illat kaitet,
Itki yöhyet enemmän,
Huomeniset huokaeli,
5. Kun oli kaunis kaatununna,
Kanssa Kalmahan katettu.
Eipä kääntynyt käessä

- Wasinen wasaran warssi,
 Päiwän päästä ollenkana,
 10. Eikä päiwän, eikä toisen.

Sano seppo Ilmarinen:

- "En tieä polonen poika,
 Miten olla, kuin eleä;
 Walwon yön eli makoan,
 15. Nä on yötä, tunti tuhma,
 Waiwoja matala mahti."

- Poimi kultia merestä,
 Hopehia lainehilta,
 Keräsi kekosen puita,
 20. Kolmekymmentä rekeä.
 Puut on poltti hiililöiksi,
 Hiilet ahjohon ajeli.

- Tunki kultia tulehen,
 Hopehia hiiloksehen,
 25. Synkkyisen uuden werran,
 Werran talwisen jäniksen,
 Otti orjat lietsomahan,
 Palkkalaiset painamahan.

- Orjat lietsi löyhötteli,
 30. Painaeli palkkalaiset,
 Rintahattomin kätösin,
 Hatuttoman hartioisen,
 Talwisella taiwahalla.
 Itse seppo Ilmarinen

35. Maista kullaista kyhäsi,
 Hopiaista huolitteli.

Ei orjat hywästi lietsi,

- Eitä paina palckalaiset.
 Itse löihen lietsomahan,
 40. Pietso ferran löyhäntti,
 Pietso toisen löyhäntti;
 Niin ferralla kolmannella
 Katso ahjonsa alusta,
 Pietsimensä liepehiä.
 45. Miekka tungeksen tulesta,
 Terä kulta kuumoksesta;
 On miekka hywän näkönen,
 Waan miekka pahan tapanen,
 Joka päivä miehen tappo,
 50. Parahana kaksii miestä.
 Sen orjat hywin hywästy,
 Muu miero pahoin pahastu.
 Itse seppo Ilmarinen
 Tunki miekkansa tulehen,
 55. Terän kulta kuumoksehen,
 Piitti kulta lisäksi;
 Kulta hypärin tänen,
 Hopehia huowan tänen.
 Dtti orjat lietsomahan,
 60. Palckalaiset painamahan.
 Orjat lietsi löyhäytteli,
 Painaeli palckalaiset,
 Rintahattomin kätösin,
 Hatuttoman hartioisen,
 65. Talwisella taiwahalla.
 Itse seppo Ilmarinen
 Taki kullaista kuoa,

Hopeaista morsianta.

Ei orjat hyvästi lietsa,

70. Eikä paina palkkalaiset.

Itse löihen lietsomahan,

Lietso ferran löyhäytti,

Lietso toisen löyhäytti;

Niin ferralla kolmannella

75. Katso alle ahjokseensa,

Lietsimensä liepehelle.

Ori tungen sen tulesta,

Harja kulta kuumoksesta;

On oro hyvän näkönen,

80. Waan syän pahan tapanen,

Joka päivä tammän tappo,

Parahana kaks tappo.

Sen orjat hywin hyvästy,

Muu miero pahoin pahastu.

85. Se on seppo Ilmarinen

Jo oron tulehen tunki,

Harjan kulta kuumoksehen,

Piitti kulta lisäksi;

Kulta kypärin täven,

90. Hopehia huowan täven.

Otti orjat lietsomahan,

Palkkalaiset painamahan.

Oriat lietsa löyhätteli,

Painaeli palkkalaiset,

95. Kintahattomin kätösin,

Hatuttoman hartioisen,

Kalwisella taiwahalla.

- Itse seppo Ilmarinen
 Taka kullaista kumoa,
 100. Hopiaista morsianta.
 Orijat lietso löyhytteli,
 Päivät lietso, yön lempi;
 Ei saa kullaista kumoa,
 Hopiaista morsianta.
105. Siitä seppo Ilmarinen
 Itse löihen lietsomahan,
 Lietso päivät päättämättä,
 Lietso yön lempimättä.
 Päivän lietso, lietso toisen;
110. Niin päivänä kolmantena
 Katso ahjonsa alusta,
 Pietsimensä liepehiä.
 Neiti tungeksen tulesta,
 Kassa kulta kuumoksesta.
115. Sen seppo hywin hyvästy,
 Muu miero pahoin pahastu.
 Katselewi, kääntelewi;
 Ei ollut suuta, eikä muuta,
 Eikä naisen tarpehia.
120. Taka suut, takowi silmät,
 Muutki tarpehet mokomat,
 Ei saanut sanalliseksi.
 On neiti hyvän näkönen,
 Ei tieä tapoja neien;
125. Se on seppo Ilmarinen
 Pani nöksi wierehensä,
 Kylmän kulta kuumottawi,

Wilun huotami-hopia.

Sano seppo Ilmarinen:

130. "Kellén kulta kelpoami?

Neiti wanhan Wainämöisen

Ikuseksi puolisoiksi."

Sillon wanha Wainämöinen,

Heti öissä ensimmäisnä,

135. Jo tuossa lepäelewi

Pätöillä piäaloilla,

Perinnöillä pehmeillä,

Nuoren neitosen keraalla,

Ku oli kullasta kuwaittu,

140. Hopiašta siunaeltu.

Eiinä wanha Wainämöinen

Baroaksen waippahansa,

Turwoaksen turkkihinsa.

Pani päälle peittehiä,

145. Kahet kolmet korhun taljat,

Wiiet kuuet will-waipat.

Se oli kylki kylä lämmin,

Ku oli wasten waippoansa,

Wasten waatetriepujansa;

150. Ku oli nuorta neittä wasten,

Se oli kylki kolmämässä,

Oli hyyksi hyytymässä,

Meren jääksi jäätymässä,

Kiweksi kowoamassa.

155. Sillon wanha Wainämöinen,

Yön yhen lewättyänsä

Neien kultasen keraalla,

- Hopiaisen morsiamen,
 Sanowi sanalla tuolla,
 160. Pausu tuolla lausehella:
 "Ellös sie nykyinen nuori,
 Elkööte lapsen lapsi!
 Sinä ilmoissa itänä,
 Kuuna kullan walfiana,
 165. Naista kullasta kumailko,
 Hopiasta huolitelko;
 Kylmän kulta kuumottawi,
 Wilun huotawi hopia.
 Se oli kylki kylä lämmin,
 170. Ku oli wanhan waipan alla;
 Se oli jääksi jähtymässä,
 Ku oli nuorta neittä wästen."
 Itse seppo Ilmarinen
 Alla päin, pahoilla mielin,
 175. Kaiken kallella kypärin,
 Pääsi poies Pohjolahan,
 Tytön toisen toiwiossa,
 Meien innoissa ihanan.
 Tuli Pohjolan tupahan,
 180. Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Anna akka tyttöäsi,
 Mulle mointa morsianta,
 Tyttöäsi nuorempata,
 Lastasi wafawimpata."
 185. Louhi Pohjolan emäntä
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Ei oo tyttö tuuwitettu,

Kanawarfi kaawatettu

Sinun rehwanan rekehén,

190. Wierehen weren imián,

Luun syöjän, lihan purian,

Beren uuelta wetäjän.

Ennen annan tyttäreni,

Syönnän surman suupalakfi,

195. Suuhun juoksewan sutosén,

Karhun kiljuwan kitahan."

Ei sieltä tytärtä saanut,

Eikä nuorta morsianta.

Murti suuta, wäänti päättä,

200. Murti mustoa hawenta,

Päkki poies Pohjolasta,

Matkasi omille maille.

Waka wanha Wainämöinen

Tiellä wastahan tulewi,

205. Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Weli seppo Ilmarinen,

Pankoni emoni lapsi!

Kun olet pahoilla mielin,

Kahla kallella hypäin,

210. Pohjolasta tullessasi!

Miten Pohjola eläwi?"

Sano seppo Ilmarinen:

"Mi on Pohjolan eleä,

Kun on sampo jauhamaassa,

215. Kirjokansi kallumassa;

Päiwän jauho syötäwiä,

Päiwän toisen myötäwiä,

Kolmannen kotipitoja.

Totta sanon, kun sanonki,

220. Mi on Pohjolan eleä,

Kun on sampo Pohjolasä.

Siin' on kyntö, siinä kylwö,

Siinä kaswo kaikenlainen,

Siinäpä ikuinen onni."

Vheskolmatta Runo.

Wainämöinen kehottaa Ilmarista keraansa
sampo Pohjolaista noutamaan. Penkoo Ilma-
nen sammon paremmin Pohjolassa varjeltavan,
kun että olisi nouettavana. Myöntyy kuitenkä
lähtemään. Miekän esinnä Wainämöiselle taottua
jo onki valmis matkalle. Kulkisi mielestänsä mai-
sin Ilmarinen, Wainämöinen wenehellä. Kulusta
tuumatesa kuullaan wene itkemässä. Kysyttelee
Wainämöinen, mitä oli itkewä? Lahowansa vastaawi
yhä teloilla makaawa. Saapi wesille Wainämöinen
weneen ja wäkeä weneesen. Soutaan moniahan
niemen nenätse ja äkätään Lemminkäiseltä. Huu-
toa mäikähyttää maalta Lemminkäinen ja anoo yh-
teen matkaan päästä. Niin otetaan mies weneesen.

Waka wanha Wainämöinen

Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Ohoh seppo Ilmarinen!

Eätköömme Pohjolahan

5. Hyvän sammon saahantahan,
Kirjokannen katsantahan."

Sano seppo Ilmarinen:

"Ei ole sampo saatavana,

Kirjokansi tuotavana

10. Pimiästä Pohjolaista.

- Siell' on sampo saatettuna;
 Kirjokansi kannettuna
 Pohjolan kiwimäkehen,
 Waaran waskisen sisähän,
 15. Yheksän lukun ta'aksi.
 Sihen juuret juuruteltu
 Yheksän sylen sywähän,
 Tuuri juurttu maaemähän,
 Toinen wesiwiertehesen,
 20. Kolmanfi kotimäkehen.
 Sano wanha Wainämöinen:
 "Pääköös sammon saahantahan,
 Kirjokannen tuoantahan
 Pohjolan kiwimäestä,
 25. Waaran waskisen sisästä,
 Yheksän lukun takoa.
 Tao mulle uusi miekka,
 Tee miekka tuliteränen,
 Tolla hurttia hutelen,
 30. Pohjan kansan karkottelen,
 Saahessa otolle sammon,
 Tuonne kylmähän kylähän,
 Pimiähän Pohjolahan,
 Summahan Sariolahan."
 35. Siitä seppo Ilmarinen,
 Taloja iänskuinen,
 Tunki rautoja tulehen,
 Teräksiä hiiloksehen.
 Otta orjat lietsomahan,
 40. Palkkalaiset painamahan;

Drjat lietso löyhötteli,
 Hywin paino palkkalaiset,
 Rauta wellinä wenähti,
 Kuonana teräs kohahti.

45. Siitä seppo Ilmarinen,
 Taloja iänikuinen,
 Katso alle ahjoksensa,
 Lietsimensä liepehelle,
 Miekka tungeksen tulesta,
 50. Terä warsin walkiasta.

Siitä seppo Ilmarinen,
 Taloja iänikuinen,
 Päättä kullasta kumasi,
 Hopiasta huolitteli.

55. Kulta taipu taikina,
 Ween waahtena hopia,
 Ahjolla alasimilla,
 Wasarilla walkkamilla.

So on miekka walmihina.

60. Itse wanha Wainämöinen
 Sai miekan tuliteräsen
 Kätehensä oikiahan;
 Sanan wirko, noin nimesi:
 ”Onko miekka miestä myöten,

65. Kalpa kantajan mukahan?”

Olipa miekka miestä myöten,
 Kalpa kantajan mukahan,
 Jonka kuu lärestä paisto,
 Päiwä wästistä wälötti,

70. Heponen terällä hirnu,

Kasi nauku naulan tiesä,
Pentu putkessa makasi.

Siitä seppo Ilmarinen
Hyötteleksen, wyötteleksen,

75. Rautapaitohin paneksen,
Teräswoihin telkitäksen.

Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Mies on lustuisa lujempi,
Rautapataassa parempi,

80. Teräswoisä tenhosampi."

Lähteä luku tulewi,

Liitto käyä kerkiäwi;

Yks on vanha Wainämöinen,

Toinen seppo Ilmarinen,

85. Laksivat hevon hakuhun,

Suwikunnan kuuntelohon,

Suwikunnan suitset wyöllä,

Warsan wäljahat olalla.

Käywät tietä astelewat

90. Ympäri salon sinisen,

Kuulit purren itkewänsä,

Wenehen walittawansa.

Waka vanha Wainämöinen

Itse tuon sanoiksi wirkki:

95. "Siell' on pursi itkemässä,

Wenonen walittamassa;

Toke menemmä meriä,

Wenehellä wettä myöten,

Waike maisin matkoamma,

100. Ratsastamma rantamaisiin?"

Sano seppo Ilmarinen:

"Bakawampi maisin matka;

Surma menköhön merelle,

Siellä tuuli turjuttaisi,

105. Siellä wiskaisi wihuri,

Saisi formet soutimeksi,

Rämmentet kääsimeloiksi."

Sano wanha Wainämöinen:

"Bakawampi maisin matka,

110. Bakawampi, waihiampi,

Wielä muuten mutkasempi.

Eyhti on wenon wesiällä,

Purren juosta jolkutella,

Weet wäliät wälkytellä,

115. Selät selwät seurustella;

Tuuli purtta tuuwittawi,

Länsituuli läikyttäwi,

Etelä eille wiepi."

Heitti maahan marhaminnan,

120. Suwikunnan suitset suolle,

Warsan wäljahat aholle,

Läksi luoksi puisen purren,

Luoksi itkewän wenehen.

Rysytteli, lausutteli:

125. "Mitä itket puinen purssi,

Wene hankawa walitat?

Itketkö sä puisuuttasi,

Hankauttasi haluat?"

Purssi puinen wästoawi,

130. Wene hankawa sanowi:

"Wesill' on wenosen mieli
 Derwasiltaki teloilta,
 Mieli neion mieholahan
 Korfiastaki kviista.

135. Enkä itke puisuuttani,
 Hankauttani halua;
 Sitä itken puinen purssi,
 Wene määntynen walitan;
 Sanottihin tehtäessä

140. Saatawan sotiwennettä,
 Sotipurtta puuhattawan,
 Suowan täyteni eloa,
 Alukseni aartehtia.

En sotahan saanutkana,

145. Enkä wietynä wesille.

Muut purret, pahimmat purret,
 Päästähän sotia kähwät,
 Dappeloita tallustawat;
 Enemmän eloa saawat,

150. Kun kuningas kuunna vuonna,
 Seppä seitsennä kesänä.
 Minä westämä wenonen,
 Walmistama Wainämöisen,
 Nina lahon lastuillani,

155. Wenyn westämöisilläni.

Pahimmatki maan matokset
 Alla kaarteni asuwat,
 Einnut ilman ilkeimmät
 Pesän päälläni pitävät;

160. Disi kahta kaunihimpi,

Rahla kolmia parempi,
 Olla määntynä mäellä,
 Petäjästä kankahalla,
 Oksilla oravan juosta,

165. Hawulinnun haihatella."

Sano wanha Wainämöinen:

"Ei enet wene Wainämöisen,
 Niin mennet teloilta näiltä,
 Ilman kourin koskematta,

170. Kasiwarfin waalimatta."

Purssi taiten wästoawi,
 Wene hankawa sanowi:
 "Eipä mun sukuni muukan,
 Eikä weljeni wenoset

175. Mennä kourin koskematta,
 Kasiwarfin waalimatta."

Sano wanha Wainämöinen:

"Jos ma sun wesille työnnän,
 Soko juokset soutamatta,

180. Airoilla awittamatta,
 Huoparilla huopimatta,
 Puhumatta purjehesen?"

Purssi taiten wästoawi,
 Wene hankawa sanowi:

185. "Eipä mun sukuni muukan,
 Eikä toinen joukkioni
 Suokse formin soutamatta,
 Airoilla awittamatta,
 Huoparilla huopimatta,

190. Puhumatta purjehesen."

Sano vanha Wainämöinen:

"Joko juokset soutamalla,

Uroilla awittamalla,

Huoparilla huopimalla,

195. Puhumalla purjehesen?"

Purssi taiten waistoawi,

Wene hantawa sanowi:

"Jopa mun sukuni muukin,

Raikki weljeni wenoset,

200. Juoksi formin soutamalla,

Uroilla awittamalla,

Huoparilla huopimalla,

Puhumalla purjehesen."

Waka vanha Wainämöinen

205. Työntäwi wenon wesille,

Paulo purren lainehille;

Paulo laian neitosia,

Tinapaita neitosia,

Tinapaita, waskiwöitä,

210. Sormustasiä somia;

Laian toisen sulhosia,

Sukapaita sulhosia,

Sukapaita, piipiwöja,

Rannusjalvoja jaloja.

215. Vielä laulo Wainämöinen

Teljot täyteen wäkeä,

Teljot wanhea wäkeä,

Jän kaiken istunutta,

Ruusi' oli wähan sioa,

220. Nuorukaisilta esiinnä.

Itse istuwi perâhân,
 Laatiuwi laskemahan,
 Kofan koiwusen kuuwulle,
 Melan koukkupâân nojalle.

225. Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 "Suokse pursi puittomia,
 Bene wâljiâ wesiâ,
 Kule kiplina wesiällä,

230. Lumpehina lainehilla."

Pani wanhat soutamahan,
 Wanhat souti, pââ wapiſi,
 Ei ilo ilolle kâynyt,
 Eikâ soutu souannalle.

235. Pani nouret soutamahan,
 Werewât wetelemâhân,
 Nuoret souti, formet notku,
 Ei ilo ilolle tullut,
 Eikâ soutu souannalle.

240. Siitâ seppo Ilmarinen
 Itse istu soutamahan,
 Aſettautu airokſille;
 So tuli ilo ilolle,
 Pââſi soutu souannalle.

245. Souti seppo Ilmarinen,
 Souti formilla kowilla,
 Pnyrâhteli puinen purſi,
 Bene honkanen wapiſi,
 Deljot rytky, airoſ notku,

250. Kiron pnyrnt pynâ winku,

Terät tetrinä kuferti,
 Nokka jolu joutsenena,
 Perä kraakku kaarnehena,
 Hangat hanhina hatsahti.

255. Itse wanha Wainämöinen
 Paskea karehtelewi,
 Menätse utusen niemen,
 Päitse saaren terhenisen.

- Uhti saarella asuwi,
 260. Kauko niemen kainalossa;
 Kataluutta Kauko itki,
 Weitikkä osan wähynttä,
 Uhti aitan pieneyttä.

- Eoi filmänsä luotehelle,
 265. Käänäsi pääätä päiwän alle;
 Kaunis kaukoa näkewi,
 Werewä wesien poikki,
 Pitkä pilvien takoa.

- Näki pilwen pienemmäisen,
 270. Pilwessä wesipisaran,
 Pisarassa pienen lammin,
 Lammissa wenowähäsen,
 Wenossa wähän wäkeä;
 Mies puhas perässä purren,
 275. Uros toinen airoksissa.

- Sano lieto Lemminkäinen:
 "En mä tunne tuota purtta,
 Keksi kelpoista wenettä,
 Souten Suomesta tulewi,
 280. Niroin iskein iästä,

Melan luoen luotehesen."

To huhuta huiabutti,
Huutawi nenästä niemen,
Mäitäsä mäen tafoa:

285. "Kenen on wene wesiällä,
Kenen laiwa lainehilla?"

Miehet purresta puhuwat,
Waimot wastaten sanowat:
"Mi olet mies mäen takanen,

290. Uros forwen ulkomainen?
Kun et tunne luojan purtta,
Keksi Wainolän wenettä,
Et tunne perän pitäätä,
Kirollista arwaele."

295. Sano lieto Lemminkäinen:

"To tunnen perän pitäjän,
To älyän airollisen:
Waka wanha Wainämöinen
Itse on perän piossa,

300. Ilmarinen airollisna.

Minnekkä menettä miehet,
Kunne urohot kuletta?"

Sano wanha Wainämöinen:

"Kohiti pohjaista kulemma,

305. Kohiti kuohuja kowia,

Pakkipäitä lainehia,
Sampoja tapoamahan,
Kirjokantta katsomahan
Pohjolan kiwimäestä,

310. Waaran waskisen sisästä."

Sano lieto Lemminkäinen:

"Di sie vanha Väinämöinen!

Ota mieki matkohisi,

Olen mieki miessä siellä,

315. Urohona kolmantena,

Kun saat sammon nostantahan,

Kirjokannen kannantahan

Pohjolan kiwimäestä,

Maaran vastisen sisästä."

320. Waka vanha Väinämöinen

Otti miehen matkohinsa,

Werewän wenosehensa.

Se on lieto Lemminkäinen

So tulla tuhuttelewi,

325. Käyä luikerrettelewi,

Tuopi laian tullessansa,

Wenehesen Väinämöisen.

Sano vanha Väinämöinen:

"Disi puuta purressani,

330. Laitoa wenossani,

Parahiksi painoaki;

Miksi sie kannat metsästä

Puuta purtehen lisäksi?"

Sano lieto Lemminkäinen:

335. "Ei wara wenettä kaaha,

Tuuli suowoa tuhoa;

Useinpa merellä Pohjan

Tuuli laittoa kysywi,

Wastatuuli warpehia."

340. Sano vanha Väinämöinen:

"Sen tähän sepon wenosen

Paiat rautohin rakettu,

Gott' ei tuulen tuiki wieä,

Tahi ottoa ahawan.

Kaheskolmatta Kuno.

Wainämöinen laskee niemestä eille, tulee kos-
felle, wenet puuttuu hauin hartioille. Wetää
hauin miekallansa wenehesen, pahkoo sen halki ja
alkaa kanteletta luista laatia. Walmiiksi saatua kut-
suu lässä olewai set matkalaisensa soittamaan. Kun
iloa ei syntynyt heidän soitosta, niin käyttää ulom-
panaki kanteleen. Ei ollut soittajata ulompanakan.
Siitä ukko Wainämöinen itse alkoi soittaa. Wasta-
ko ilo nousi. Ei ollut eläwätä metsässä, ei lintua
ilmassa, ei kaloa weessä, jor ei rientänyt kuule-
maan. Itse haltiatkin weessä, ilmassa ja metsäs-
sä kuunteliwat ilomielin kantelen soittoa. Wiimmen
puhkewat kaikki lässä olewat itkuun ja itse Wai-
nämöinenki itki, jotta suuret wesipisarat wieriwät
filmistä maahan. Maalta merehen juosseet kas-
woiwat siellä tyhnelet kauniiksi simpukoiksi.

Siitä wanha Wainämöinen
Laskea farehtelewi,
Menästä utusen niemen,
Päästä saaren terhenisen;
5. Laske päivän maawesiä,
Päivän toisen suowesiä,
Kolmannen kosken wesiä.

Tuossa vanha Väinämöinen

Itse noin sanoiksi wirkki

10. Kormalla kosken tulisen,
Pyhän wirran pyörteessä:
”Neiti kosken kormallinen,
Smpi wirran wiereellinen!
Beäppä lankoa we’elle,

15. Sinerwätä lainehelle,
Tullessa punasen purren,
Terwarinnan teuotessa.
Kiwi on keskellä jokia,
Paasi kuohun kuffuralla,
20. Tessa on punasen purren,
Tielä terwasen wenehen.
Wäänä reikä wääntiällä,
Puhkase purasimella,
Totta juosta puisen purren,

25. Terwarinnan teuotella.
Rauaksi wenehen rinta,
Kiwen kylki sammaliksi,
Kuohuja kulettaissa,
Mäkipäitä mäntäissä!

30. Koprin kouhuja kofoa,
Kassin käänä kapppyröitä,
Sylän aaltoja syseä,
Tott’ ei riuško rinnoilleni,
Eikä päälleni paräjä.

35. Ukko taiwahan jumala!
Jok’ olet ainoinen apuni,
Piä miekalla pereä,

Tuiota tupettomalla,
 Totta juosta puisen purren,
 40. Mennä mäntysen wenehen."

Siinä puuttu puinen pursi,
 Wene Wainolän wäsfähty;
 Pursi puuttuwi lujahan,
 Takistu wene punanen.

45. Waka wanha Wainämöinen
 Urwelee, ajattelewi:

"Mihin puuttu puinen pursi,
 Piätty wene punanen?

Kiwellenkö, wai haolle,

50. Waiho waskirauniolle?"

Kallistihen katsomahan:

"Ei kiwellen, ei haolle,

Eikä waskirauniolle,

Suuren on hauin hartioilla,

55. We'en koiran koukkuluilla."

Se on lieto Lemminkäinen

Pisti miekkansa merehen,

Papionsa alle laiwan,

Ei ota wenonen juosta,

60. Pääse pursi puutoksesta;

Miekka murskaksi mureni,

Kala pääsi terveheksi.

Siitä seppo Ilmarinen

Pisti miekkansa merehen,

65. Papionsa alle laiwan,

Ei ota wenonen juosta,

Pääse pursi puutoksesta;

Miekkä murstakhti murukki,
Kala pääsi terweheksi.

70. Sillon wanha Wainämöinen
Wyöltä miekkansa wetäwi,
Tupestanja tuiman rauan,
Pisti hauin hartioihin,
We'en toiran koukkuluihin.

75. Nostatti kalan merestä,
Pään weti wenosehensa,
Purston pohjahan puotti.
Katselawi, kääntelawi,
Itse tuon sanoiksi wirkki:

80. "Totaki joessa ompi
Hakojaki, haukiaki;
Ku olle wanhin sulholoista
Hauki halki pahkomahan,
Kala wiploin wiiltämähän."

85. Miehet purresta puhuiwat,
Lausu waimot laitasilta:
"Saajan on kät sulimmat,
Gormet pyytäjän pyhimmat."

To otti wenonen juosta,

90. Pääsi pursi puutoksesta;
Waka wanha Wainämöinen
Luotti purren luotoselle,
Otti weitsen huotrastansa,
Wasemelta puoleltansa,

95. Tolla hauin halkasewi,
Pahkowi kalan kaheksi.
Enan wirkko, noin nimesi:

"Mikä tuosta ei tulisi
 Hauin suuren hampahista,
 100. We'en koiran koukkuluista,
 Jos oisi sepon pajassa,
 Luona taitawan takojan,
 Miehen mahtawan käsissä?"

Sano seppo Ilmarinen:
 105. "Mikä turhasta tulisi,
 Työksi tyhjästä olisi,
 Kalan ruuosta kaluksi,
 Jos oisi sepon pajassa,
 Luona taitawan takojan,
 110. Miehen mahtawan käsissä!"

Sano vanha Väinämöinen:
 "Tuo ois alku kanteletta,
 Kun oisi osaajan luona,
 Miehen mahtawan käsissä!"
 115. Ei ollut osajata,
 Eikä miestä mahtajata,
 Harpun luisen laatiata;
 Baka vanha Väinämöinen
 Itse löihen laatiaksi,

120. Teliäksi teentelihen.
 Kusta sai kopan korian?
 Tuolta tuomikkopurolta,
 Kuusesta kumisevästä.
 Mist' on naulat kanteletta?

125. Hauin suuren hampahista,
 Drasista Tuonen orjan.
 Vielä uupui wähäsen,

Raihoawi kanteloinen,
Yhtä kieltä, kahta jouhta;

130. Mist' on kielet kanteletta?
Hivukfista Hien ruunan,
Lemmon warsan waattehista.

To on soitto walmihina,
Soitto suuri hauinluinen,

135. Kantelo kalanewänen.

Waka wanha Wainämöinen
Kutsu wanhat soittamahan,
Wanhat soitti, pääät wapii,
Ei ilo ilolle tullut,

140. Soitto soittole tajunut.

Kutsu nuoret soittamahan,
Nuoret soitti, formet notku;
Eipä ääni ääni ollut,
Ilo käynnynä iloista.

145. Soitti lieto Lemminkäinen,
Soitti seppo Ilmarinen;
Ei ilo ilolle käynyt,
Soitto soittole ylennyt.

Waka wanha Wainämöinen

150. Käytti soiton Pohjolassa,
Kantelon Kalewalassa;
Soitti Pohjolan emäntä,
Soitti pojat Pohjolassa,
Soitti pojat, soitti neiot,

155. Soitti pikku piikasetki,
Soitti miehet naimattomat,
Soitti nainehet urohot,

- Tuota käänsit, tuota wäänsit,
 Tuota kynsin kiinnittiwät,
 160. Toki ei oikehin osattu,
 Kielet kieroohon tulivat,
 Koska kansa kahtalainen
 Niitä soitti formillansa.
 Jouhet parkuivat pahasti,
 165. Kani kaikku karliasti,
 Soitto julmasti sorisi.
 Ukko uunilta herännyt,
 Kiukahalta kirsahtanut
 Sanowi sanalla tuolla,
 170. Pausu tuolla lausehella:
 ' Heretkääte, heittäkääte,
 Kaikki käypi karwoilleni,
 Puhki korwani puhuwi,
 Läpi pääni läylentäwi,
 175. Wiepi wiikoksi uneni.
 Jos ei soitto Suomen kansan
 Västä waituta paremmin,
 Eli uumuta unehen,
 Niin wetehe wiiskoote,
 180. Kalluille upottoote;
 Tahi saattoote takasin
 Miehen tehnehen käsihin,
 Sormille sormittelian."
 Soitto kielin kerkiäwi,
 185. Kanterwo sanoin kajahu:
 "En minä jokenen joua,
 Enkä kalluille ajau;

Wielä soitan suoriolla,
Wangun waiwan nähnehellä."

190. Topa wietihin wisusti,
Kannettihin kauniisti
Miehen laatian kätchen,
Sormille sowittelian.

Waka wanha Wainämöinen

195. Peukaloitansa pesewi,
Sormiansa suorittawi.
Istuwi ilokiwelle,
Raito rantakalliolle,
Hopeaiselle mäelle,

200. Kultaselle funnahalle.
Otti soiton sormillensa,
Käänti käyrän polwillensa,
Kantelen kätensä alle.
Sanowi sanalla tuolla,

205. Lausu tuolla lausehella:
"Ku ei liene ennen kuullut
Sloa ikirunojen,
Kajahusta kanteloisen,
Se on tulko kuulemahan."

210. Soitti wanha Wainämöinen,
Sekä soitti, jotta laulo,
Sormet nousi notkkaasti,
Sormet pienet pyörähteli,
Peukalo ylös kweni;

215. Jo käwi ilo ilolle,
Soitto soitolle yleni.
Hywin soitti hauin hammas,

- Kalan pursto pöörähteli,
 Ulmosti upean jouhet,
 220. Ratsun jouhet raikkahumat.

Ei ollut sitä metsästä
 Salan neljän juoksewata,
 Koiwin koikkelehtawata,
 Ku ei tullut kuulemahan,

225. Iloa imehtimähän.

Heräsi susiki suolta,
 Nousi karhu kankahalta,
 Petäjäisestä pesästä,
 Kutiskoista kuusisesta.

230. Karhu aiallen kawahti,
 Weräjällen wieretäksen,
 Nita kaatu kalliolle,
 Weräjä aholle wieri.
 Siitä kuusehen kajahti,

235. Petäjähän pöyrrähytti,
 Teheissä isän iloa,
 Soitelleessa Wainämöisen.

Metsän ukko halliparta,
 Metsän kuulusa kuningas,

240. Kanssa muu Tapon kansa,
 Käwit kaikki kuulemahan.
 Itseki metsän emäntä,
 Tapiolan tarffa waimo,
 Sinisukkahan siroksen,

245. Punapaulohin paneksen,
 Nousi koiwun konkelolle,
 Lepän lengolle lewähti,

Kanterwoa kuulemahan,
Soittoa tajuamahan.

250. Ei sitä metsässä ollut
Melijalkoa jaloa,
Eikä ilmassa oloa
Kahen siiven siukowata,
Vintuparwea parasta,

255. Ku ei tullut tuiskutellen,
Kiiätellen kiirehtinyt,
Kunnioa kuulemahan,
Iloa imehtimähän.
Penti kolkko korkialta,

260. Halki pilvien hawukka,
Uli aalloilta sywiltä,
Sotka soien wieremmiltä,
Joutsenet sulilta soilta.
Pieniäki peipposia,

265. Peiwoja liki tuhatta,
Sirkkuja sitäi enemmän
Haasto ukon hartioilla.

Itse kaunis ilman impi,
Päiwätär pätöwä neiti,

270. Neito Kuutar koria,
Yks' on ilman wempelellä,
Taimon kaarella kajotti,
Toinen pitkän pilven päällä,
Pilven reunalla rehotti,

275. Piteliwät pirttojansa,
Niisiänsä nosteliwat,
Kultasukkula käässä,

- Piwossa hopiapirta,
Kultakangasta kutowat;
280. Hopiaista helkhyttiwät.
Waan kun kuulit ouon aänen,
Soitannon sulosen sulhon,
So pirta piwosta pääsi,
Kirpo sukkula käästä,
285. Kattesiwat kultarihmat,
Helähti hopialangat.
Ei' ollut sita weessä
Ewän kuuen kulkewata,
Kahaksin karehtiata,
290. Kalaparwea parasta,
Ku ei tullut kuulemahan,
Gloa imehtimähän.
Eohet uipi, uipi siiat,
Uipi hauit hangotellen,
295. Ween koirat wengotellen,
Muiehetki, muut kalatki,
Rinnoin ruohoon ajaksen,
Ewin eille ehteleksen,
Wirttä Wainon kuulemahan,
300. Gloa imehtimähän.
Uhto aaltojen kuningas,
Ween ukko ruohoparta,
Ween kalwolle weäksen,
Luikahaksen lumpehelle.
305. Itseffi ween emäntä,
Ween wiljasa emäntä,
Hiipowi hiwukksiansa,

- Hapsiansa harjoawi,
 Rammallansa kultasella,
 310. Harjalla hopeisella;
 Waan kun kuuli ouon äänen,
 Suomen soitannon sulosen,
 Jo suka käästä kirpo,
 Harja formista solahti.
315. Itse siirtihen polonen,
 Paneutti toisen paikan,
 Rinnoin ruowosta riwahti,
 Wetihen wesikiwelle,
 Watsallehen waiwausi,
320. Tuota ääntä kuulemahan,
 Soitteloä Wäinämöisen,
 Soitteloä, lauleloä,
 Kun oli ääni kummanlainen,
 Warfin soitanto sulonen.
325. Ei ollut sitä urosta,
 Eikä miestä urhiata,
 Eikä miestä, eikä naista,
 Eikä waimoa wafeti,
 Kullen ei ituksi käynyt.
330. Itkit nuoret, itkit wanhat,
 Itkit miehet naimattomat,
 Itkit nainehet urohot,
 Itkit pojat puolikäset,
 Sekä pojat, jotta neiot,
335. Itkit pienet piikasetki,
 Kun oli ääni kummanlainen,
 Suomen soitanto sulonen.

Itsensäki Wainämöisen

Kynnelwieri kynkähteli.

340. Beet wieri filmistänsä
Kaasiammat karpaloita,
Pyylähämmät pyyn munia,
Häriämmät päitä pääskyn,
Lewelle leuoillensa;

345. Leweltä leuoiltansa
Rehelle rinnoillensa;
Reheltä rinnoiltansa
Pätöwille polwillensa;
Pätöwiltä polwiltansa

350. Jalkapöyille jaloille;
Jalkapöyhiltä jaloilta
Maahan alle jalkoinsa;
Wieriwät wesipisarat
Läpi wien willawaipan,

355. Läpi kuuen kultaWyönsä,
Seitsemän sinihamosen,
Sarkakauhlanan kahetsan.

Niin weet jokena juoksi

Luota wanhan Wainämöisen

360. Rannalle meren sinisen;
Rannalta meren sinisen
Alle selwien wesien,
Päälle mustien murien.

Siellä kaswoit kaunihiksi,

365. Simpsukaisiksi sikesi,
Kuningasten kunnioiksi,
Waltojen iki iloksi.

Sano vanha Wainämöinen:

"Onko tässä nuorisossa,

370. Nuorisossa kaunosessa,

Tässä suuressa su'uussa,

Isossa isän alassa,

Kynnelteni poimiata

Alta selwien wesien,

375. Päältä mustien murien?"

Sekä nuoremmat sanowi,

Jotta vanhat waistoawi:

"Ei ole tässä nuorisossa,

Nuorisossa kaunosessa,

380. Eli suuressa su'uussa,

Isossa isän alassa,

Kynneltesi poimiata.

Alta selwien wesien,

Päältä mustien murien."

385. Miiin tuli sininen sotko,

Useinpa sininen sotko

Suullansa sukelttelekse,

Wilussa wilottelekse.

Sep' on poimi simpukoita,

390. Wainämöisen kynneleitä,

Alta selwien wesien,

Päältä mustien murien.

Kolmaskolmatta Kuno.

Tulewat Wainämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen Pohjolaan. Kysäsee Pohjan akka, millä asialla? Sammon iäolle lähteneensä vastata Wainämöinen. Sano Pohjan akka ei olewan jakaamista sammossa. Saapi unineulat Wainämöinen ja nufuttaa Pohjolan wäen. Lähtewät sampoa kiwimäestä. Poulaa Wainämöinen liikkeelle linnan portit ja Ilmarinen aukasee owet. Lemminkäinen khyntää juuriltansa irti sammon, joka sitte kolmin miehin kannetaan weneesen. Sampo weneessä laskee rannalta Wainämöinen ja akka wiimmen Lemminkäisen kehottamalla matkan päässä laulella. Kurki laulua säikähäntyt parkasi pahalla äänellä ja herrätti Pohjolan nukkumasta. Pohjan akka sampoa katsomaan jo näkee saauksi. Nostaa heti ison tuulen Wainämöistä hufuttamaan ja olisi hukkua wenet, ellei Lemminkäinen olisi laitoja kehottanut. Niin Lemminkäinen purjepuusta katsellen näkee Pohjan weneen ajawan ja saawuttawan. Häädssä Wainämöinen tulufjistänsa luopi karin Pohjan weneen eteen. Siinä wenet kyllä särky, waan itse Pohjan akka läksi lintuna Wainämöisen weneesen ja otti kaikki miehensä kanssa. Siinä sitte tapahtu tappelo, jossa Wainämöinen melalla siwalteli siipiä ja kynsiä Pohjan akalta. Yksi ainoa sakariformi jäi jälille ja silläki nosti Pohjan akka sam-

mon ja kaato wesille, jossa se särky. Sammon
muruja sitte tuuli ajeli mitä minkin paikan ri-
kaueksi. Riwan sai Pohjan akka jälille Pohjolaan.

Siitä vanha Wainämöinen,
Toinen seppo Ilmarinen,
Kolmas lieto Lemminkäinen,
Tulit Pohjolan tuville.

5. Sano Pohjolan emäntä:

"Mi on miehillä sanoma,
Urohilla uusi tieto?"

Tuopa viisas Wainämöinen
Sanan wirkko, noin nimesi:

10. "Sammosta sanomat miesten,
Kirjokannesta pafinat;
Saimma sampuen jaolle,
Kirjokannen katsantohon."

Sano Pohjolan emäntä:

15. "Ei oo karpästä kahelle,
Drawass' osoa kolmen."

Waka vanha Wainämöinen.

Sormin soitti kanteletta,
Kielin kanterwo pakasi;

20. Wäsytti wäen mokoman,
Uuwutti unelliseksi.

Niin tapasi taskuhunsa,
Pöihen kuffaroisehensa,
Ottawi uniset neulat,

25. Rukutteli nuiwan kansan,

- Paineli wäen pakanan,
 Pimiässä Pohjolassa,
 Summassa Sariolassa.
 Meni sammon saahantahan,
 30. Kirjokannen katsantahan,
 Pohjolan kiwimäestä,
 Waaran waskisen sisältä,
 Yheksän lukon takoa.
 Tuossa wanha Wainämöinen
 35. Pauloa hyrähtelewi,
 Jopa liikkui linnan portit,
 Särkky rautaset saranat.
 Siitä seppo Ilmarinen
 Woilla lukot liukahutti,
 40. Ei wutti siian lihalla;
 Lukot sormin luskuttelei,
 Kiwet kuokalla kohotti.
 Sano wanha Wainämöinen:
 "Oi sie lieto Lemmin poika,
 45. Olimmäinen ystäwäni!
 Mene sampo ottamahan,
 Kirjokansi kantamahan."
 Tuopa lieto Lemminkäinen,
 Hyvä kielas käskiäkki,
 50. Kiepiä kehuttoaki,
 Meni sammon otantahan,
 Kirjokannen kannantahan.
 Sylin sampoa piteli,
 Polwin maassa puujaeli,
 55. Eipä sampo liikkukana,

Kirjokansi kallukkana.

Gym' on härkä Pohjolasssa,
Sarmipää Sariolasssa,
Jok' on sitkiä siwulta,

60. Warsin wahwa wartalolta,
Suonilta kowin soria.

Se on lieto Lemminkäinen
Otti härän heinikosta,
Auran pellon pientaresta,

65. Sillä kynti sammon juuret,
Kirjokannen kiinnittimet,
Satasarmella härällä,
Ruhatpäällä tursahalla,
Maarnahilla waskisiilla,

70. Utralla tuliterällä,
Saipa sampo liikkumahan,
Kirjokansi kallumahan.

Siitä wanha Wainämöinen,
Toinen seppo Ilmarinen,

75. Kolmas lieto Lemminkäinen,
Sylin sampoa sylelit,
Käsiwarsin käännyttelit,
Niin weiwät wenosehensa,
Purtehensa puuhasiwat.

80. Kysy seppo Ilmarinen:
"Minne sampo saatetahan,
Kunneffa kuletetahan,
Weneheissä Wainämöisen?"

Sano wanha Wainämöinen:

85. "Tieän mä wäpäsän maata,

Sieän paikko palasen,
 Syömätöntä, lyömätöntä,
 Mieskan miehen kaimatöntä
 Nenässä utusen niemen,

90. Päässä saaren terhenisen.
 Sinne sampo saatetahan,
 Kirjokansi kaimatahan.”

Siitä vanha Väinämöinen
 Laskea karehtelewi

95. Selkeä meren finisen,
 Laskei poikki Pohjan merta.

Sano lieto Lemminkäinen:
 ”Miks’ et laula Väinämöinen,
 Hyrehi hywäsufunen,

100. Hywän sammon saatuaasi,
 Dien hywän käteltyäsi?”

Waka vanha Väinämöinen
 Warman kyllä wastaeli:
 ”Warahainen laulannaaksi,

105. Ukanen ilon teoksi,
 Kun näkywi Pohjan portit,
 Paistawi pahat saranat.
 Usken laulanta sopisi,
 Ilon teentä kelpoaisi,

110. Kun omat owet näkyisi,
 Omat ukset ulwoaisi,
 Sa’an taipalen takana,
 Päässä wien päiwäyksen.”

Siitä vanha Väinämöinen

115. Laskewi finistä merta,

Laske päivän, laske toisen,
 Laske kohta kolmannenki,
 So omat owet näkhywi,
 Omat ukset ulwottawi,

120. Nenässä utusen niemen,
 Päässä saaren terhenisen.

Sillon wanha Wainämöinen
 Pauloa hyrähtelewi;
 Suu liikkui, järski parta,

125. Baan ei leuat lonkailut.

Kurki istui kannon päässä,
 Wetisellä mättähällä,
 Pimeässä Pohjolassa,
 Summassa Sariolassa,

130. Gormiluitansa lukewi,
 Warpahiansa walitti.

Kurki kuuli kumman äänen
 Wainämöisen laulellessa,
 Kurki laske suuren tulkun,

135. Parkasi pahan säwelen;

Kaikki Pohjola heräsi,
 Paha walta walpaustu.

Louhi Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka harwahammas,

140. Sampo tapoamahan,

Kirjokantta katsomahan,
 Pohjolan kiwimäkehen,
 Baaran waskisen sisähän.

Sano tuonne saatuaansa:

145. Voi polonen päiväni!

Kenpâ lukot lonkailut,
 Kaikki särkenyt saranat,
 Kaikki owet auasfunna,
 Eiikutellut linnan portit?

150. Jot' oisi täältä sampo saatu,
 Kirjokansi kannettuna?"

"Jo on täältä sampo saatu,
 Kirjokansi kannettuna,
 Pohjolan kiwimäestä,

155. Waaran wastisen sisästä,
 Yheksän lukon takoa."

Eouhi Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka harwahammas,
 Ukkoa rukoelewi,

160. Pauannetta palwoawi:

"Nosta Ukko suuri tuuli,
 Eään mändä määrätöntä,
 Nosta mustia muria,
 Päälle selvien wesiä,

165. Jott' ei päästä Wainämöisen,
 Kulkea uwantolaisen."

Se Ukko nlijumala
 Wirkki tuulet tuulemahan,
 Ilman rannat riehkimähän;

170. Moussi tuulet tuulemahan,
 Ilman rannat riehkimähän.

Kowin laikky länsituuli,
 Euoetuuli tuijutteli,
 Enemmän etelä tuuli,

175. Istä inkä ilkiästi,

Pohjanen kowin porotti.
 Tuuli puut hawuttomaksi,
 Kanarwat kufattomaksi,
 Heinät helpehettömäksi,

180. Wiepi harpun hauinluisen,
 Kantelon kalanewäsen,
 Wenehestä Wainämöisen.
 Khto aalloilta hawannut
 Pian korjasi kotihin,

185. Kalasehen kartanohon.

Sano seppo Ilmarinen:

"Jo on tuffa tuulta nähnyt,
 Varta päiviä pahoja,
 Nähnyt näilläki selillä;

190. Harmon on hawata tainnut
 Tuulta ennen tuon näöstä.
 Voi polonen päiviäni!
 Kun läksin meren selälle,
 Ulapalle aukialle,

195. Polin puulle pyörivälle,
 Warwalle wapisewalle,
 Wet on tuuli turwanani,
 Meren aalto armonani."

Sillon wanha Wainämöinen

200. Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Ei menossa wieremistä,
 Purressa parahtamista;
 Itku ei häästä päästä,
 Paru päivistä pahoista."

205. Se on lieto Lemminkäinen

- Eikä itkent, ei iloisfut,
 Muisti muinoset tilansa,
 Asiansa armaeli;
 Eati laitoja lisäksi,
 210. Warpehia walmisteli,
 Enlen kolmen korkeutta.
 Saipa tuuli turjutella,
 Kallot welloa wenettä,
 Oli laittoa wenossa,
 215. Warpehet hywin warawat.
 Itse Pohjolan emäntä
 Rakenteli Pohjan purren,
 Suoritti sotawenosien;
 Eato miestä laiwahansa
 220. Kuni sotka poikiansa,
 Tawi luopi lapsiansa;
 Sata miestä sauomehen,
 Tuhhat airohin urosta,
 Sata miestä miekatonta,
 225. Tuhhat miestä miekallista.
 Päälle purjehen wetäwi
 Kuni pitkän pilwen lonkan;
 Siitä läksi, jotta joutu,
 Ajamahan Wäinämöistä.
 230. Waka wanha Wäinämöinen
 Laskewi finistä merta,
 Itse tuon sanoiksi wirkki,
 Puhu purtensa perästä:
 "Di sie lieto Lemmin poika,
 235. Olimmäinen ystäväni!

Nouse purjepuun nenähän,
 Waatewarpaan rapa'a,
 Katso itä, katso länsi,
 Katso poikki Pohjan ranta."

240. Se on lieto Lemminkäinen

Hymä tielas käskeäkki,
 Kopia kehuttoaki,
 Nouse purjepuun nenähän,
 Waatewarpan rapasi;

245. Katso iät, katso lännet,

Katso poikki Pohjan rannat,
 Niin sano sanalla tuolla:
 "Hawukkoit' on haawat täynnä,
 Koivut kirjokokkoloita."

250. Sano vanha Wainämöinen:

"Jo wainen walehtelitti;
 Ei ne olla hawukkoita,
 Eikä kirjokokkoloita,
 Ne on Pohjan poikasia.

255. Katso toiste, katso tarkon."

Katso toiste, katso tarkon,
 Sanowi sanalla tuolla:
 "Pilwi Pohjasta kohowi,
 Pilwen lonkka luotehesta."

260. Sano vanha Wainämöinen:

"Jo wainen walehtelitti;
 Ei se pilwi ollekkana,
 Pilwen lonkka lienekkänä,
 Se on pursi purjehinen.

265. Katso tarkon kolmannesti."

- Katso kerran kolmannenki,
 Sanowi sanalla tuolla:
 "Di sie wanha Wainämöinen!
 Jo tulewi Pohjan pursi,
 270. Satahanka hakkoawi;
 Sat' on miestä sauomessa,
 Euhat airon pyhrymillä,
 Sata miestä miekatonta,
 Euhat miestä miekallista."
275. Sillon wanha Wainämöinen
 Jo tunsi toet totiset,
 Walehettomat wakaiset;
 Itse wirkko, noin nimesi:
 "Soua seppo Ilmarinen!
 280. Soua lieto Lemminkäinen!
 Soua kansa kaikenlainen!"
 Souti seppo Ilmarinen,
 Souti lieto Lemminkäinen,
 Souti kansa kaikenlainen,
285. Eipä juokse puinen pursi,
 Weno Wainolän weäte.
 Sillon wanha Wainämöinen
 Jo tunsi tuhon tulewan,
 Häätäpäiwän päälle saawan.
290. Urwelee, ajattelewi,
 Miten olla, kuin eleä.
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Wielämä tuohon keinon keksin,
 Mutkan muistan, tien osoan."
295. Sawottihen taulohinsa,

Tungeksen tulussihinsa,
 Otiti piitä pikkuruisen,
 Toki tauhoa wähasen,
 Neki mestasi merehen

300. Difiasta olkapäästä,
 Kautta kainalon wasemen,
 Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 "Tulkohon tulinen forko,

305. Salasaari kaswaohon,
 Tohon juosko Pohjan pursi,
 Satahanka halkeutoho!"

 Luotihin tulinen luoto,
 Salasaari siunattihin,

310. Itähän ikäti pitkä,
 Luotehelle loppumaton,
 Polwekseen Pohjolahan,
 Tohon juoksi Pohjan pursi,
 Satahanka halki lenti.

315. Louhi Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka harwahammas,
 Tohti toisiksi ruweta,
 Ruohiti muuksi muutellate,
 Aivot siwiksi siwalti,

320. Peräpuikon purstoksensa,
 Siitä loihen lentämähän;
 Koffona ylös kohosi.

 Lenteä lefuttelemi
 Selwällä meren selällä,

325. Ulapalla aukialla,

Sata miestä siiven alla,
 Tuhat purston tutkameissa,
 Sata miestä miekatonta,
 Tuhat miestä miekallista,

330. Viiteleksen, laateleksen,
 Koffona kohenteleksen,
 Lenti purjepuun nenähän,
 Waatewarpahan rawahti,
 Wenehesen Wainämöisen.

335. Tahto pursi päin puota,
 Laiwa laion wieretellä.

Sano wanha Wainämöinen:

"Dhoh Pohjolan emäntä;
 Joko saat jaoille sammon,

340. Menähän utusen niemen,
 Päähän saaren terhenisen?"

Sano Pohjolan emäntä:

"En lähe jaoille sammon,
 Einun kanssasi katala,

345. Kerallasi Wainämöinen!"

Itse sampoja tawotti
 Wenehestä Wainämöisen.

Se on seppo Ilmarinen

Otti miekkansa oman sa,

350. Kääntänsä oikialla,

Wasemelta reieltänsä;

Kokon koprille siwalti,

Waakalinnun warpahille.

Iski kerran, iski toisen,

355. Kohta kolmasti rapasi,

Waan ei wuolent wermentänä,
 Ottant orwaskestuana.

Siitä lieto Lemminkäinen
 Miesän wuoltänsä wetäsi,

360. Dupeštansa tuiman rauan.

Niin sanowi Pohjan akka,
 Puhu purjepuun nenästä:

"Woi sie lieto Lemmin poika!
 Pettelit oman emosi,

365. Walehtelit wanhempasi;

Sanoit et kätäsi sotoa
 Kuunna kymmennä kesänä,

Kullankana tarpehella,
 Hopiankana halulla."

370. Itse wanha Wainämöinen

Ei hän miekkoa wetänyt,
 Temponut tulitorea;

Nostatti melan merestä,
 Lastun tammen lainehesta,

375. Sillä siipia siwalti,

Sillä kynnttä katkaeli,
 Tot' ei jäänyttä jälille,

Kun yksi sakariformi.
 Miehiet melskahiti merehen,

380. Pojat siiwiltä putosi;

Sata miestä siiven alta,
 Euhat purston tutkamesta,

Kymmenen joka kynästä.
 Itse Pohjolan emäntä

385. Puusta purtehen putosi,

Kuni nuolen ammuttua,
 Kohti kättyä wasaman,
 Puusta koppelo putosi,
 Kuusen oksalta orawa.

390. Siitä sampoa tawotti

Sormella nimettömällä;
 Sammon wuoatti weteheh,
 Kirjokannen lainehille,
 Selwälle meren selälle,

395. Ulapalle aukialle.

Siinä sai muruksi sampo,
 Kirjokansi kappaleiksi.

Noita tuuli tuuwitteli,

Ilma lieto liikutelteli,

400. Selällä meren sinisen.

Mi sai sampuen muruja

Ulle selwien wesien,

Päälle mustien murien,

Ne kaikki ween wäeksi,

405. Uhin lasten aarteiksi.

Ei wesi wäkeä puutu,

Ween Uhti aarteisia.

Mi sai muutama murunen

Rannalle meryttä wasten,

410. Wasten merta hyhännettä;

Siitä kyntö, siitä kylwö,

Siitä kaswo kaikenlainen,

Siitäpä ikuinen onni,

Menähän utusen niemen,

415. Päähän saaren terhenisen.

Itse Pohjolan emäntä

Ranto kannen Pohjolahan,

Sai riwan Sariolahan,

Sormella nimettömällä.

420. Ei saanut murua muuta,

Siit' on polo Pohjolassa,

Elo leiwätön Lapisfa.

Reliäskolmatta Runo.

Sammon muruja rannalta löynnyt Wainä-
moinen työntää Sampsa Pellerwoiselle, käskää mai-
ta kylwäänsä. Lähtee Sampsa, kylwää maan ja
kyntää. Nousee kynnokseltä monenlaista puuta,
waan tammi ei ota nostaksensa. Kaswo wiim-
men tammipuuki ja lewesi oksineen taiwaalle, jota
päiweäkänä ei enää näkynyt. Niin piti jällen
hakata waista plennyt tammi, waan oli työläs
hakajata saaha. Niin nousi tuike pikkuinen mies
merestä, joka otti työksensä ja kaatoki. Siitä Wai-
nämoinen kylwi utusia siemeniä maalle ja toiwotti
kaswulle onnea. Pohjolan emäntä tuossa uhkaa
kaiken onnensa häwittää, monenlaisia turmioita
Wainämöisen tiloille saatella. Wainämöinen puol-
tansa yrittää uhkaamista tehottomaksi ja toiwottaa
wielä kerran Suomeansa onnelliseksi.

Waka wanha Wainämöinen
Löysi sampuen muruja,
Kirjokannen kappaleita,
Rannalta merelliseltä,
5. Kiwen kirjawan kylestä,
Paaen paksun pallioista;
Ne kanto nenähän niemen,

Päähän saaren terhenisen.

Siitä vanha Väinämöinen

10. Itse tuon sanoiksi wirkki
Pellermoiselle pojalle:
"Sampsä poika Pellermoinen!
Lähkös maita kylwämähän,
Doukoja tihittämähän;
15. Kylwä kuusilla jywillä,
Seitsemillä siemenillä,
Rahasiksi rantojani,
Wiljasiksi wieriäni."

Sampsä poika Pellermoinen

20. Otti kuusia jywiä,
Seitsemia siemeniä,
Yhen naähän nahkasehen,
Koipehen kesäorawan.
Läksi maita kylwämähän,
25. Doukoja tihittämähän,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Minä kylwän kyyhättelen
Luojan formien lomatse,
Käen kautta kaikkivallan.
30. Alka manteren alanen,
Poika pellon pohjimmainen,
Mannun eukko, maan isäntä!
Pane turwe tunkemahan,
Maa wäkewä wäantämähän.
35. Euhansin neniä nostä,
Savin haaroja hajota,
Kylwöstäni, kynnöstäni,

Marjin waiwani näöstä.

Moštele oras okinen,

40. Kannon karwanen ylennä,
 Työstä pellon pehmiästä,
 Maasta maksan karwasesta.

Ei se maa wäkiä puutu
 Sinä ilmoissa ikänä,

45. Kun olle armo antajista,
 Lupa luonnon tyttäristä.

Di ukko ylijumala,
 Tahi taatto taiwahinen,
 Ukko pilvien pitäjä,

50. Hattarojen hallitsia!
 Piä pilwissä keräjä,
 Sakehissä neuot selwät,
 Mošta lonkka luotehesta,
 Voinen länneestä läheta,

55. Kolmas iätä iästä,
 Etelästä ennättele.

Tosp' on wettä waaitahan,
 Pirota wettä pilwistäsi,
 Drahille nousewille,

60. Douoille tomisewille."

Sillä Sampsa Pellerwainen
 Kylwi maita kyyhätteli;
 Kylwi kummut kuusikoiksi,
 Kanlahat kanarwikoiksi.

65. Koivuja norolle kylwi,
 Kylwi mäntyjä mäelle,
 Tuomet kylwi tuorehille,

- Pajut maille paisuville,
 Pihlajat pyhille maille,
 70. Raiat maille raikkahille,
 Katajat karanteille,
 Tammen wirran wieremmille.

- Sai atran tuliteräsen,
 Wasikwaarnahat walitsi,
 75. Otte härän uljamoisen,
 Väinön mullin vääräsaaren,
 Jos' on sitkiä siwulta,
 Warfin wahwa wartalolta,
 Sarmilta kowin soria.

80. Siinä kynti kylwämiä,
 Salot weteli waolle,
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Minä kynnän kyyhättelen
 Utralla tuliterällä,

85. Wasikisilla waarnahilla."

- Kynti kaiski maat katalat,
 Muhiiksi muhlosteli;
 Suot kylwi, kanarwat kaswo,
 Norot kynti, nousi koiwut,
 90. Mäet kynti, kaswo männyt,
 Kynti kummut, kuuset kaswo,
 Kaswo tuomet tuorehilla,

- Pajut maille paisuilla,
 Pihlajat pyhillä maille,
 95. Raiat maille raikkahilla,
 Katajat karanteilla.
 Eipä tammi kaswakkana,

Suurrukkana puu jumalan.

Heitti herjan walloillensa,

100. Olewille onniillensa.

Kulu yötä kaksi kolme,

Saman werran päiviäki,

Käwi siitä katsomahan:

"Onko tammi kaswanunna,

105. Suurtununna puu jumalan?"

Ei oo tammi kaswanunna,

Suurtununna puu jumalan.

Heitti herjan walloillensa,

Olewille onniillensa.

110. Wuotti vielä yötä kolme,

Saman werran päiviäki,

Käwi siitä katsomahan,

Wiikon päästä wiimimestäki:

"Onko tammi kaswanunna,

115. Suurtununna puu jumalan?"

To oli tammi kaswanunna,

Suurtununna puu jumalan;

Olowah' on oksiltansa,

Lewiähkä lehwiltänsä,

120. Latwa täntti taiwahalle,

Lehwät ilmoille lewesi,

Piätti pilwet juoksemasta,

Hattarat hasertamasta,

Peitti päiwän paistamasta,

125. Kuun kätti kumottamasta.

Sillon wanha Wainämöinen

Itse tuon sanoiksi wirki:

- "Jäävä imehnoilla,
 Kun ei päinnyt paistakkana,
 130. Kuu armas kumotakkana.
 Onko tässä nuorisossa,
 Nuorisossa kaunosessa,
 Tämän tammen taittajata,
 Puun sorian sortajata?"
135. Etsittihin leikkajata,
 Katsottihin kaatajata,
 Suomesta, Venäjän maasta,
 Kahen Karjalan väliltä,
 Kolmen riikin riitamaalta.
140. Ei ollut sitä urosta,
 Eikä miestä urhiata,
 Joka taisi tammen kaata,
 Hakata rytimoraian.
- Nouxi pikku mies merestä,
145. Uros umpi lainehista,
 Wähän kuollutta parempi,
 Kaonnutta kaunihimpi,
 Eikä uros suurempia,
 Eikä uros pienempiä;
150. Miehen kortelin pituinen,
 Waimon waaksan korkeuinen.
 Was kihattu hartioilla,
 Was kisaappahat jaloissa,
 Was kintahat käsissä,
155. Was kikirjat kintahissa,
 Was kiwyöhyt wyöllä wyötty,
 Was kikirwes wyön takana,

- Wasliwarji kirwehessä,
 Hopiata ponnen päässä,
 160. Warji kynnärän pituinen,
 Terä waaksan korkeuinen.
 Hiwelewi firwestänsä,
 Tahkasi tasatereä,
 Wiitehen Wiron kiwehen,
 165. Kuutehen kowasimehen,
 Päähän fieran seitsemähän.
 Sai firwes hiwelleheksi,
 Warjin walmistelleheksi;
 Niin uros urosta läksi,
 170. Mies on miehestä pätowi:
 Jalka maassa teutarowi,
 Pää se pilwiä pitäwi,
 Part' on polwilla eessä,
 Hiwus kannoilla takana.
 175. Sylt' on suusta housun lahe,
 Puolta toista polwen päästä,
 Rakki kaation rajasta.
 Astua lykyttelewi,
 Käyä kulleroittelewi.
 180. Astu yhen jalkojansa
 Hienoselle hietikolle,
 Astu toisen jalkojansa
 Maalle maksan karwaselle,
 Astu ferran kolmannenki
 185. Suurelle rytimoraian,
 Json tammen tasman luoksi.
 Eäski puuta kirwehellä,

Larpasi tasaterällä.

Iski ferran, iski kassi,

190. Lastut puusta pyörahтели,

Panu tammešta pakeni,

Duli tuiski firwehešta.

Niin ferralla kolmannella

Sopa taisi tammen kaata,

195. Puun wiriän wieretellä,

Puun sorian serratella.

Latwon iskewi itähän,

Sywen thönti luotehesen.

Kenpā siitä oksan otti,

200. Se otti ikuisen onnen;

Kenpā siitä latwan taitto,

Se taitto ikuisen taian;

Kenpā lehwän leikkaeli,

Se leikkoi ikuisen onnen;

205. Ku on lastuja porosi,

Selwälle meren selälle,

Siitä noita nuolet saapi,

Ampuja pahat asehet,

Pirulainen pistoneuot.

210. Waka wanha Wainämöinen

Sillä taisi tammen kaata,

Puun wihannan wieretellä,

Puun sorian serratella;

Päästi päiwän paistamahan,

215. Kuun laski kumottamahan.

Siitä wanha Wainämöinen

Seulo seulalla utuja,

- Terheniä tepsutteli;
 Niin seula satoja kaswo,
 220. Kylwinwaffa kymmeniä,
 Menässä utusen niemen,
 Päässä saaren terhenisen.
 Sano vanha Väinämöinen:
 "Tänne kyntö, tänne kylwö,
 225. Tänne kaswo kaikenlainen,
 Polosille Pohjan maille,
 Suomen suurille tiloille;
 Tänne kuut kumottamahan,
 Tänne päiwät paistamahan,
 230. Tänne armas aurinkoinen!"
 Sano Pohjolan emäntä:
 "Wielämä tuohon mutkan muistan,
 Keksin kummoa wähäsen,
 Sinun kylwön, kynnön päälle,
 235. Päälle kaiken kaswantosi;
 Tuonne tungen kuuhuesi
 Kirjarintahan kiwehen,
 Paaen paksun palliohon;
 Tuonne auringot asetan,
 240. Panen päiwät paistamahan,
 Wuorehen teräksisehen,
 Rautasehen kalliohon,
 Sott' ei pääse kuuna pänä,
 Selwiä sinä ikänä.
 245. Annan pakkasen palella,
 Wilun ilman wiivytellä,
 Kyntöjääsi, kylwöjääsi,

- Warfin waiwan nähtyjäsi;
 Sa'an rautasen rakehen,
 250. Teräksisen tellittelen,
 Halmehiasäi hakkoamahan,
 Pieksämäähän peltojasi.
 Nostan karhun kankahalta,
 Wiasta wihasen kissan,
 255. Korwesta kowerakouran,
 Harmahampahan hawuulta,
 Ruuniasäi ruhtomahan,
 Tammojasi tappamahan,
 Karjoasi kaatamahan,
 260. Lehmiä lewittämäähän;
 Tahikka tauilla tapatan,
 Kaahan karjan kaikenlaisen,
 Yksin kaahan imehissetki,
 Surmajan sukusi suuren."
 265. Sillon wanha Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Ei minua laula Lappi,
 Eikä tunge Turjalainen;
 Itselläin on ilman wiitta,
 270. Luonani lyhyn awaimet,
 Ei katehen kainalossa,
 Wihan suowan sormen päässä."
 Siitä wanha Wäinämöinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 275. "Warjele wakainen luoja,
 Kaitse kaunonen jumala!
 Miesten mielijuohteista,

Ulkkojen ajatuksista.

Kaaha maailiset katehet,

280. Beelliset welhot moita.

Ole puolla poikajesi,

Uina lastesi apuna,

Wihoin päiwän paistamatta,

Wihoin kuun kumottamatta,

285. Wihoin tuulen tuulematta,

Pakkasen palelematta,

Kowan ilman koskematta.

Uita rautanen rakenna,

Kiivilinna liitätte,

290. Ympäri minun eloni,

Kahen puolin kartanoni,

Maasta lähin taiwosehen,

Taiwosesta maahan asti;

Teräksillä seiwästello,

295. Maan maavilla witsästello,

Käärmeillä käännätello,

Sisiliskoilla siello,

Sott' ei liika liion söisi,

Wastus wiljalta witaisi.

300. Min on noiat noitunewi,

Noituoot oman wakensä.

Nyt sie Pohjolan emäntä!

Tunge turmiot kiwehen,

Pahat paina kalliohon,

305. Waiwat wuorehen walitse;

Elä kuuta kullonkana,

Kurinkoa ollenkana.

Anna pakkasen palella,
 Wilun ilman wiimytellä,

310. Omiafi otriafi,
 Kylwamiäfi jyniä.

Sa'a rauaista rietta,
 Teräksistä telkityllös,
 Pohjolan fujan perille,

315. Pohjan tarhan tanhuille.

Nošta karhu kankahalta,
 Wiiašta wihanen kissa,
 Korwesta kowera koura,
 Hawun alta harmahammaš,

320. Pohjan peltojen perille,
 Pohjan karjan kântäwille."

Siitä wanha Wäinämöinen
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Anna nyt sulonen Suomi!

325. Anna maafi altihiksi,
 Ilmasi imanteheksi;
 Laaksot laulaellakseni,
 Vehot leikki lyöäkseni,
 Tanner tanssaellakseni."

Viieskolmatta Runo.

Pohjolan emäntä paneksen tuuleen ja tulee kōhulliseksi. Vammittaa ajan läheteissä saunan, lufee alkain lu'ut ja synnyttää yheksän poikoa, kaikki pahoja, surmalaisia. Ne sitte työntää Wainämoisen tiloille tauilla ihmisiä waiwoamaan. Kōhta potee kōko Wainolä, waan kuitenki itse Wainämoinen tawallisilla parannuskeinoilla poistaa turmiot, manaa Ripuwuorelle kiwut ja wiimmen woi-
etten avulla saapi potewan wäkinsä jällen terweheksi.

Louhiatar waimo wanha,

Portto Pohjolan emäntä,

Teki tielle wuotehensa,

Pahnansa pahalle maalle;

5. Selin tuulehen makasi,

Kalton säähän karriahan,

Perin wihmahan wiluhun,

Kohin päiwän koittehesen.

Tuli suuri tuulen puuska,

10. Jästä wihanen ilma,

Nohti tuuli turkin helmet,

Ahawa hamehen helmet.

Sywin tuuli pohjatuuli,

Läpi länsi läikytteli,

15. Läpi luun, läpi jäsenen,

- Låpi liikkumain lihojen,
 Låpi suonten soljuwitten.
 Tuosta tynny, tuosta täyty,
 Tuosta paksuksi panihen,
 20. Pihawakksi liittelihen.
 Kanto kohtua kowoa,
 Watsan täyttä waifiata,
 Kanto kuuta kaksi, kolme,
 Kolme kuuta, neljä kuuta,
 25. Neljä kuuta, wiisi kuuta,
 Wiisi kuuta, kuusi kuuta,
 Seitsemän, kahdeksan, kuuta,
 Ympäri yheksän kuuta
 Waimon wanhaan lufuhun,
 30. Kuuta puolen kymmenettä.
 Niin kuulla kymmenennellä
 Painuwi pakolliseksi,
 Watsan täysi waifiaksi.
 Tydähän kamon kipua,
 35. Immin tulta tuikatahan.
 Wyölapan siansa siirti,
 Paneutti toisen paikan,
 Sanowi sanalla tuolla:
 "Dhoh pieni piikaseni,
 40. Paras palkkalaisiani!
 Eämmitä wälehen sauna,
 Pian pirtti riuwuttele,
 Kyläkunnan kuulematta,
 Sanan saamatta kylähän.
 45. Olueella ukset woia,

Kasta kaljalla saranat,
 Gott' ei ukset ulwoaisi,
 Eikä wankuisi saranat."

Lämmitti wälehen saunan,

50. Pian pirtin riuvutteli,

Kyläfunnan kuulematta,

Sanan saamatta kylähän.

Olueella ukset woiti,

Kasti kaljalla saranat,

55. Gott' ei ukset ulwoffana,

Eikä wankase saranat.

Siitä Pohjolan emäntä

Suojihin sowitteleksen,

Pimeihin pisteleksen,

60. Ukkoa rukoelewi:

"Di Ukko ylijumala!

Tule luota katsomahan,

Pikeltä tähyämähän,

Tule saunahan saloa,

65. Piilten piffuhuonehesen,

Ilman ukksen ulwomatta,

Saranan narahtamatta.

Olueella ukset woian,

Kastan kaljalla saranat,

70. Gott' ei ukset ulwoaisi,

Eikä wankuisi saranat.

Käy pian, wälehen jouwu,

Tässä tuskaassa kowassa,

Watsan wäessä waitiaassa.

75. Ukkoa lihanen arffu,

Vuinen luffo lonkahuta,
 Mennä suuren, mennä pienen,
 Kulkia wähawäkisen;
 Päästä piika pintehistä,

80. Waimo watsan wääntehistä.

Kame eukko Vuonnotar,
 Kame kultanen koria!
 Jos' olet wanhin waimoloita,
 Ensin emä itselöitä,

85. Suokse polwesta merehen,

Wyölapasta lainehesen,
 Ota kiiskiltä kinoa,
 Matehelta nuijaskoa,
 Tolla woiat luun lomia,

90. Tolla siwuja siwelet,

Peräwierä wetelet;
 Päästät piian pintehistä,
 Waimon watsan wääntehistä,
 Tässä tuskassa kowassa,

95. Watsan työssä waikiasa.

Riwutar kipunen eukko!
 Käy tänne käpein kengin,
 Helmoin hienoin helmottele,
 Sukin mustin muijottele,

100. Sukin walkein waella,

Riwut kiinni ottamahan,
 Wammat waikahuttamahan,
 Tahi kuolema tulewi,
 Vähenewi hengen lähtö,

105. Tässä työssä työlähässä,

Watsan wäessä waifiassa."

Couhiatar waimo wanha,

Portto Pohjolan emäntä,

Tefi poikoa yheksän,

110. Eato lasta hymmenenki,

Yhen löhlyn löpöpyillä,

Yhen saunan saapuwilla,

Yhestä watsan wäestä,

Yhtenä kesäissä yönä.

115. Nimitteli poikiansa,

Eaaitteli lapsiansa,

Kun kufin sukimojansa,

Itse ilmoim luomiansa.

Minkä pisti pistokseksi,

120. Kunka laati luun waloksi,

Minkä änkäsi ähyksi,

Kunka riieksi risasi,

Minkä loi ruwen rikoksi,

Kunka rutasi rutoksi,

125. Minkä welhoksi wesillä,

Kateheksi kaitin paikoin,

Kunka noiaaksi noroille.

Itse neuo poikiansa,

Eaaitteli lapsiansa,

130. Mennä tuonne toisialle,

Menähän utusen niemen,

Päähän saaren terhenisen.

Sillä Pohjolan emäntä,

Pohjan akka harwahammas,

135. Syyti surmat suunnattomat

Tawattomat tautit nösti,
Menähän utusen niemen,
Päähän saaren terhenisen.

Poiat Wainolän potewi,

140. Papsset Luotolan lahowi,
Tauissa tawattomassa,
Nimen tietämättömyssä;
Alta lattiat lahowi,
Päältä peite märkänewi.

145. Silloin wanha Wainämöinen,
Tietäjä iän ikuinen,
Kuuli Luotolan läsiwän,
Poiat Wainolän potewan,
Tauissa tawattomassa,

150. Nimen tietämättömyssä.
Lämmitti wälehen saunan,
Pian pirtin riuwutteli.
Dtti wästan warjosansa,
Simasiwen suojaansa,

155. Niin hauto simasen wästan,
Satalatwan lauhutteli.
Pyhki pois pyhät kipunat,
Pyhät sorsat sammutteli,
Simasella siiwellänsä,

160. Metisellä wastallansa.
Sanowi sanalla tuolla:
"Onko tauti luojan luoma,
Surma säättämä jumalan,
Wai on pantu palkan eestä

165. Rakettu rahan nenästä?

- Nouse tauti taiwahalle,
 Tuska tuulelle vlene,
 Ilman alle auer mennös;
 Tuonne tuulen tuuwitella,
 170. Pahan ilman paiskaella,
 Pohjan pitkähän perähän,
 Ruß' ei kuuta, aurinkoa,
 Ilmoa ihoawata.
 Kiwut ma manoaan kanssa
 175. Kiwisihin kellarihin,
 Rautasihin raunioihin.
 Kipia on kiwuisa olla,
 Waiwa wammoissa asua.
 Kiwutar kipuen eukko
 180. Kipuja keraelewi
 Kirjasehen kippasehen,
 Waskisehen wakkasehen;
 Kipukintahat käässä,
 Saloissa kipuset kengät.
 185. Tule tänne tarwitesa,
 Käy tänne kutsuttaessa,
 Tee kiwut kiwuttomaksi,
 Waiwat wärjymättömäksi,
 Totta saisi sairas maata,
 190. Utra untansa weteä,
 Woisi woikkaki lewätä,
 Tuskahinen tunnin olla.
 Ota kiwut kippasehen,
 Waiwat waskiwakkasehen;
 195. Itse keittäös kipuja,

- Pikkasessa kättilässä,
 Kolmen formen mentävässä,
 Peukalon mahuttavassa,
 Keskellä kipumäkeä,
 200. Kipuwuoren kukkanloa.
 Kiwi on keskellä mäkeä,
 Reikä keskellä kiiveä;
 Reikä wäättty wääntiällä,
 Puhkaisu purasimella,
 205. Yheksän sylen sywyinen,
 Kynäräisen kymmenettä,
 Tohon tuskat tungetahan,
 Pahat waiwat wankatahan.
 Ei kiwi kipuja itke,
 210. Paasi waiwoja walita,
 Jos' on paljo pantaissi,
 Määrättä mätettäissi,
 Uijin äyskäeltäissi.
 Di Ukko ylijumala,
 215. Mies on wanha taiwahinen!
 Tule tänne tarwiteessa,
 Käy tänne kutsuttaessa,
 Tekemähän terweyttä,
 Rauhoa rakentamahan.
 220. Puhu suulla puhtahalla,
 Lässä luoja lämpösellä,
 Ettei poika pois tulisi,
 Emon lapsi lankiaissi,
 Luojan luomalta lu'ulta,
 225. Jumalan sukeamalta."

- Siitä vanha Wainämöinen
 Panemi pa'an tulelle,
 Laitto keiton kiehumahan,
 Täynnä heiniä hywiä,
 230. Me'en maahan wuotajia,
 Simatilkun tippujia.
 Pata kiehu paukutteli
 Kolme päiwää kesäistä,
 Kokonaista kolme yönä.
 235. Siitä vanha Wainämöinen
 Katselawi woitehia:
 "Onko woitehet wakaiset,
 Katschet alinomaset?"
 Ei ole woitehet wakaiset,
 240. Katschet alinomaset.
 Niin pani pa'an tulelle,
 Laitto keiton kiehumahan,
 Vielä heiniä lisäksi,
 Ruohoa monen näöstä.
 245. Pata kiehu paukutteli
 Kokonaista kolme yönä,
 Kolme päiwää kesäistä.
 Siitä vanha Wainämöinen
 Nostawi pa'an tulelta,
 250. Katselawi woitehia:
 "Onko woitehet wakaiset,
 Katschet alinomaset?"
 Ei ole woitehet wakaiset,
 Katschet alinomaset.
 255. Niin pani pa'an tulelle,

- Laitto keiton kiehumahan,
 Vielä heiniä lisäksi,
 Ruohoa monen näöstä,
 Kut oli tuotu toisialta,
 260. Siitä kylmästä kylästä,
 Yheksältä woitialta,
 Kaheksalta katsojalta.
 Pata kiehu paukutteli
 Kokonaiista kolme yötä,
 265. Kolme päiveä kesäistä.
 Kolme poikoa sukesi
 Yhen pannun paistimia;
 Salo puita poltettihin,
 Salo puita, saari maita,
 270. Yhen pannu paistimilla.
 Niin kiwi kiwehen tarttu,
 Paasi paatehen rupesti.
 Siitä vanha Väinämöinen
 Nostawi pa'an tulelta,
 275. Katselawi woitehia:
 "Dnko woitehet wakaiset,
 Katsellet alinomaset?"
 Jo oli woitehet wakaiset,
 Katsellet alinomaset.
 280. Voiti niillä woitehilla,
 Niillä raswoilla rapasi;
 Voiti alta, woiti päältä,
 Voiti keskeä keralla,
 Sanowi sanalla tuolla,
 285. Lausu tuolla lausehella:

"Uwun herra antaohon,
Uwun tuokohon jumala,
Käythyä minun kätteni,
Saatus minun sanani.

290. Kuhun ei kätteni käyne,
Käyköhöt kät jumalan;
Kuhun ei sormeni sopine,
Sopikohot luoja sormet;
Kuhun ei sanani saane,

295. Saakohot sanat jumalan.
Di Ukko ylijumala,
Mies on vanha taiwahinen!
Tee nyt yöllä terveheksi,
Päiwällä imanteheksi,

300. Gott' ei tuska päälle tunnu,
Ripu kesteä kiwistä,
Pakko syämehen pakene
Gott' ei tunnu pikkuстана,
Waiwoa wäheäkänä,

305. Sinä ilmoissa ikänä,
Kuuna kullan wakkiana."

Waka vanha Wainämöinen,
Dietäjä iän ikuinen,
Sillä poisti poiken luoman,

310. Paransi panentatauin.

Kuueskolmatta Runo.

Pohjolan emäntä kätkee kuun ja auringon tai-
waalta. Nähäksensä, mikä esteenä, etteiwät paista,
nousewat taiwaalle Wainamöinen ja Ilmarinen.
Iskewät tulta waloksi, niin tuli taiwaalta firposi
alas. Lähtewät itseki jalestä etsimään tulta. Saa-
wat tietä jo tulen paljonki wahinkoita tehtyä men-
neen Aluejärween, siellä kalalta niellyksi. Wal-
mistetaan nuotta, lähetään järwelle kalan pyyn-
tiin. Suurella työllä ja paljolla waiwalla saa-
han wiimmen tulen niellyt kala. Wiltään halki,
pääsee irralleen tuli, polttaa paljo maita ja wa-
hinkoitsee seppo Ilmaristaki. Pääsee kuitenki ta-
wallisilla tulen sanoilla seppo paranemaan.

- Louhi Pohjolan emäntä,
Pohjan akka harwahammas,
Paulo kuun kumottamasta,
Kirjarintahan kiwehen,
5. Paulo päiwän paistamasta
Wuorehen teräksisehen,
Rautasehen kalliohon.
So oli yö alinomanen,
Pitkä pilkkosen pimiä,
10. Nenässä utusen niemen,

Päässä saaren terhenisen.
 Oli yötä wiisi vuotta,
 Vuotta kuusi päivätöntä,
 Kuutonta kahdeksan vuotta,

15. Otawatonta yheksän,
 Täysi kymmenen tähetä.

Sano vanha Väinämöinen:

"Beli seppo Ilmarinen!
 Päättäm kuuta katsomahan,

20. Päiweä tähyämähän,
 Otawaišta oppimahan,
 Mi on kumma kuun eessä,
 Mikä terhen päivän tiessä,
 Kun ei kuu kumotakkana,

25. Eikä päivyt paistakkana,
 Baston meitä waiwasia,
 Kohti koitopäiwäsiä."

Baka vanha Väinämöinen,

Toinen seppo Ilmarinen,

30. Nousit kuuta katsomahan,
 Päiweä tähyämähän,
 Otawaišta oppimahan,
 Olähässi taiwahalle,
 Päälle kuuen firjokannen,

35. Päälle taiwahan yheksän.

Iski tulta Ilmarinen,
 Wälähytti Väinämöinen,
 Sakarilla waskiselä,
 Miekalla tuliterällä,

40. Päällä kuuen firjokannen,

Päällä taimosen yheksän.

Neiti pitkän pilwen päällä,
Rapo kaaren partahalla,
Tuo on tulta tuuwitteli,

45. Balkiaista waapotteli,

Kultasessa kätkeyssä,

Hihnoissa hopeisissa.

Hopiaiset hihnät siuku,

Kätkeyt kultanen kului,

50. Tulta tuuwiteltaessa,

Warstin waapoteltaessa.

Tuli tuhmalta putosi,

Balkia warattomalta;

Kirposi tulikipuna,

55. Suikahti punasoronen,

Päpi taimahan yheksän,

Päpi kuuen kirjokannen.

Waka wanha Wainämöinen,

Toinen seppo Ilmarinen,

60. Pääsit tulta tietämähän,

Balkiaista waatimahan.

Weistit nuorella wenettä,

Ulla kormen kolkuttivat,

Kolmikaarista wenettä.

65. Sampsa poika Pellerwoisen

Weisti kuusesta meloja,

Petäjästä järkäleitä.

Niin weiwät wenon wesille;

Soutelawat, joutelawat,

70. Ympäri Newan jokia

Newan nientä kiertelewät.

Waimo wastahan tulewi

Puhutellen, lausutellen:

"Mistä te oletta miehet?"

75. Sano wanha Wainämöinen:

"Keskiilmalta olemma,

Keskitaiwahan nawalta."

"Minne te menettä miehet,

Kunne fuletta fatalat?"

80. "Menemmä tulta tietämähän,

Walkiaista waatimahan;

Mistä olet waimo parka?"

"Mistä olen waimo parka!

Minä olen wanhin waimoloista,

85. Ensin emä itselöistä,

Toi' on wihki wien waimon,

Kihlat kuuen morsiamen.

Menettä tulta tietämähän,

Walkiaista waatimahan;

90. Tuli on tuima tieettäwä,

Walkiainen waaittawa,

To on tuli tuimat tehnyt,

Walkia wahingot saanut.

Tuikahti tulikipuna,

95. Putosi punakeränen,

Ylähältä taiwosesta,

Päältä kuuen kirjokannen,

Päpitse ihalat ilmat,

Päpi reppänän retusen,

100. Päpi lemмен wuotehisen,

Tuurin uutehen tupahan,
Palwosen laettomahan.

- Neiti lastansa imetti²
Rätkyessä waiwasesä,
105. Tuurin uuesa tuwassa,
Palwosen laettomassa.

- Niin tuli tulisoronen,
Poltti polwet poikuelta,
Poltti paarmahat emolta,
110. Rikko rinnat neitoselta.
Se lapsi meni Manalle,
Toki poika Tuonelahan,
Ku oli luotu kuolemahan,
Katsottu katoamahan.

115. Niin emo enemmän tiesi,
Ei emo Manalle mennyt.
Se tunsi tulen luomoa,
Walkiaisen waiwutella,
Tuonne tuimahan wetehen,

120. Aaltohin Aluejärwen.

- Tuo ange Aluejärwi
Kolmasti kesäissä yönä,
Yheksästi syksyyönä,
Kuohu kuusien tasalle,

125. Arjy päälle aprähien,
Tuskaassa tulen punasen,
Waikeioissa walkiaisen.
Kuohu kuuille kalansa,
Urinoille ahwenensa.

130. Kalat tuossa katselawat,

Ahwenet ajattelewat,
Miten olla, kuin eleä,
Noissa tuskiissa tulosen,
Baikioissa waltiaisen.

135. Tuli ahwen kymyniska,
Tawotti tulisoroista;
Eipä ahwen saanukkana.
Niin tuli sinerwä siika,
Nieli tuon tulisorosen.

140. Oli aikoa wahanen,
Tuli tuska nieliälle,
Baikia wajottajalle,
Pakko paljon syönehelle.
Uiksenteli, känksenteli

145. Niemi nientä, saari saarta.
Joka niemi neuon pisti,
Joka saari sai sanoman:
"Eule wienossa weessa,
Ulasessa ankeheessa,

150. Minun furjan kuulioa,
Katalan kaottajoa,
Naissa tuskiissa tulosen,
Baikioissa waltiaisen."

Niin tuli lohi punanen,

155. Nieli tuon sinerwän siian.
Oli aikoa wahanen,
Tuli tuska nieliälle,
Baikia wajottajalle,
Pakko paljon syönehelle.

160. Uiksenteli, känksenteli,

Niemi nientä, saari saarta.

Joka niemi neuon pisti,

Joka saari sai sanoman:

"Eule wienossa weessä,

165. Alasessa ankeheessa,

Minun kurjan kuulioa,

Katalan kaottajoa,

Näissä tuskissa tulosen,

Waikeissa walkiaisen."

170. Niin tuli halia hauki,

Nieli tuon lohi punasen.

Oli aikoa wähanen,

Tuli tuska nieliälle,

Waikea wajottajalle,

175. Pakko paljon syönehelle.

Uiksenteli, käyksenteli,

Niemi nientä, saari saarta.

Joka niemi neuon pisti,

Joka saari sai sanoman:

180. "Eule wienossa weessä,

Alasessa ankeheessa,

Minun kurjan kuulioa,

Katalan kaottajoa,

Näissä tuskissa tulosen,

185. Waikeissa walkiaisen."

Sillon wanha Wainämöinen

Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Onko liinan kylwäjeä,

Kylwäjeä, kyntäjeä,

190. Yhtenä kesäissä yönä,

- Rahen päiwyen kesellä,
 Werkko walmistellakseni,
 Satasilmä saahaseni,
 Kalan furjan tappajaksi,
 195. Katalan kaottajaksi?"
 Purssi puinen poltetahan,
 Wenonen häwitetähän,
 Kormalla tulisen kosken,
 Pyhän wirran pyörtehellä.
 200. Tuli tuhkia wähänen,
 Rypeniä pikkuruinen,
 Sihen liina kylwettihin,
 Kylwettihin, kynnnettihin,
 Tuohon kaswo kaunis touko,
 205. Nousi pellawas periton,
 Liina liitoton yleni,
 Rahen päiwyen kesellä,
 Yhtenä kesäisssä yönä.
 Pian liina koiritahan,
 210. Nyhetähän, riivitähän,
 Pian wieähän weteheh,
 Pian weestä nostetahan,
 Nostetahan, kuiwetahan,
 Pian luisista luistetahan,
 215. Rahen päiwyen kesellä,
 Yhtenä kesäisssä yönä.
 Sen sisaret keträäwät,
 Kälykset kapphelewät,
 Weljet werkoksi kutowat,
 220. Apet ainolle panewat,

Kahen päimyen kesellä,
Yhtenä kesäiässä yönä.

Saipa werkko walmihiksi,
Pankapaula laaituksi;

225. Weiwät weljekset wesille,
Kaimakset kalahan lähti.

Yksi siula heitetähän
Saarehen selänsiemen,
Manterehe puuttomahan;

230. Siula toinen heitetähän
Tuonne Tuonelan jokehen,
Pyhän wirran pyörtehesen;
Nostin tuonne laaitahan
Kalewan kiwikarille,

235. Wanhan Wainon walfamehen.

Pohetahan, potketahan,
Weetähän, wennotahan;
Nurin nuotta potketahan,
Wäärin weetähän apaja.

240. Saahan kaikkia kaloja,
Ei saaha sitä kaloa,
Kut' on wästen nuotta tehty,
Pankapakla laaittuna.

Waka wanha Wainämöinen

245. Toki toisesti kokevi.

Yksi reisi heitetähän
Sariolan salmen suuhun,
Pohiluotojen nenätse;
Toinen reisi heitetähän

250. Laajalle Lapin lahelle,

Siikasaarien siwutse;
 Nostin tuonne laaitahan
 Kalewalan kannakselle,
 Miittukannan niemekselle.

255. Pohetahan, potketahan,
 Weetähän, wennotahan;
 Weetähän myötä wettä,
 Wasta wettä tarwotahan,
 Saahaan kaikkia kaloja,

260. Ei saaha sitä kaloa,
 Kut' on wästen nuotta tehty,
 Pankapaula laaittuna.

Sillon wanha Wäinämöinen
 Vielä werkkoja lisäsi,

265. Jatko siuloja siwulta
 Wiellä sylisa'alla,
 Jatko köyhtä hymmenellä.
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 Wiekääme sywille werkot,

270. Ennättäöme etemmä,
 Wetaöme wettä wielä,
 Kohta kolmansi apajas."

Werkot wietihin sywille,
 Ennatettihin etemmä,

275. Weettihin kerta wielä,
 Kohta kolmansi apajas.

Kenpä tuossa soutajana,
 Kenpä airoilla asuma?
 Itse seppo Ilmarinen

280. Se on saanut soutajaksi,

Se on airoilla asuwa.
 Kenpá nuotan nostajana,
 Pankapaulan lappajana?
 Waka wanha Wainámöinen

285. Se on nuotan nostajana,
 Pankapaulan lappajana.
 Sano wanha Wainámöinen,
 "Wellamo ween emánta,
 Been eukko ruokorinta!

290. Tule paian muuttelohon,
 Waatteen wajehtelohon.
 Sinull' on rytinen paita,
 Sinun waahtiwaippa päällä;
 Minä annan liinapaian,

295. Panen paian pellawaisen,
 Se on Kuuttaren kutoma,
 Päiwättären keträämä.

Wellamo ween emánta,
 Been eukko ruokorinta!

300. Lyöte lykkymaattehiin,
 Antipaitohin panete,
 Sinun antiaikoinasi,
 Minun ppytöpäiwinäni.

Anna mulle antimesi,

305. Bea wiljasi wälehen;
 Nosta ruotonen romina,
 Rajota kalanen karja,
 Taan on nuotan nostimille,
 Satalauan lastimille,

310. Alta aawojen sywien,

Päältä mustien murien."

Niin pätöwä päiwän poika
Hyppäsi mäen nisalta,
Sanan wirkko, noin nimesi:

315. "Disko tarwes tarpojoa,
Puun pitkän pitelieä?"

Sano wanha Wainämöinen:
"Dispa tarwes tarpojoa,
Puun pitkän pitelieä."

320. Tuo pätöwä päiwän poika
Koppasi mäeltä männyn,
Hongan warreksi hotasi,
Pani paaen tarpomeksi,
Kiwen kirstoksi rakenti,

325. Sanan wirkko, noin nimesi:
"Tarpomko wäen mukahan,
Panen miehuen nojassa,
Wai tarwon asun mukahan?"

Tuop' on wiisas Wainämöinen

330. Sanan wirkko, noin nimesi:
"Jos tarwot asun mukahan,
Mä on siinä tarpomista."

Tuo pätöwä päiwän poika
Jo on tuossa tarpojana;

335. Tarpowi asun mukahan,
Tarmo kalan kaikenlaisen
Tuon on nuotan nostimille,
Satalauan laskimille.

Sano wanha Wainämöinen:

340. "Nyt siin' on Kalanen karhi,

Warfin ruotonen romina,
Eaan on nuotan nostimilla,
Satalauan laskimilla.

Weetähän, wennotahan,

345. Siitä nuotta nostetahan,

Puretahan, siivotahan,
Wenehesen Wainämöisen.

Saatihin halia hauki,
Kul' oli wästen nuotta tehty,

350. Vanhapaula laaittuna.

Sillon wanha Wainämöinen
Ei ruohi käsin ruweta,
Ilman kirjokintahitta,
Rautasitta ruffasitta,

355. Wasfistitta wanttusitta.

Niin pätöwä päiwän poika
Hetä syöksihen syliksi,
Etse tuon sanoiksi wirkki:
"Wieris weitsi taiwosesta,

360. Puukko pilwistä putoa,

Pää kulta, terä hopia,
Solla hauin halkasihin,
Wiiltäsin kalan kaheksi."

Wieri weitsi taiwosesta,

365. Puukko pilwistä putosi,

Pää kulta, terä hopia,
Wierehen halian hauin.

Niin pätöwä päiwän poika

Heti pään käsin tawotti:

370. "Pysy pää minun käessä,

Kärki luojan kukkanossa."

Sillä hauin halkasewi,

Suu lewän lewittelewi;

Watsassa halian hauin

375. Löytähän lohi punanen.

Halkasi lohen punasen,

Watsassa lohen punasen

Siell' oli sinermä siika.

Halkasi sinermän siian,

380. Watsassa sinermän siian

Siell' oli sinikeränen,

Siian suolen soukerossa,

Kolmannessa koukerossa.

Niin purki sinikeräsen,

385. Syämeistä sinikeräsen

Putosi punakeränen.

Purkawi punakeräsen,

Keskeltä punakeräsen

Suikahiti tulisoronen,

390. Jos' oli tullut taiwosesta,

Puhki pilvien puonnut,

Päältä taiwosen kahetsan,

Ilmalta yheksännältä.

Suikahiti tulisoronen,

395. Pääsi käästä päiwän pojan,

Meni matkoa wähäsen

Päälitse Aluejärwen,

Siikasaarien siwutse,

Lohiluotojen lomatse.

400. Karkasi kataikolle,

Niin palo katajakangas;
 Nös kuusehen kohosi,
 Poltti kotta kuiran kuusen;
 Siitä lemmoksi lewesi,

405. Nlen kasho kauhiaksi,
 Poltti puolen Pohjan maata,
 Sakaran syvän Sawoa,
 Kahan puolin Karjaloa.

Itse seppo Ilmarinen

410. Oli airoilla asuwa,
 Tuli poltti postipaita,
 Kuumotti kumetlihoja;
 Tuosta tuskaksi tulewi,
 Painumi pakolliseksi.

415. Tuoksi polwesta wetehe,
 Sukkarihasta sulahan,
 Wyölapasta lainehesen.
 Siinä tulta tummenteli,
 Walkiaista warwenteli;

420. Sanowi sanalla tuolla,
 Lausu tuolla lausehella:
 "Tulonen jumalan luoma,
 Luoma luojan walkiainen!
 Porohisi peittelete,

425. Kätkete kypenihisi,
 Päiwällä pieltäwäksi,
 Yöllä piiluteltäwäksi,
 Siilisesä hiertimesä,
 Viejesä tuhan seassa.

430. Kun ei tuosta kyllä liene,

- Panu poika aurinkoisen,
 Armas auringon sifiä!
 Tuli nosta taimosehen,
 Rehän kultasen keselle,
435. Bajan waskisen sisälle,
 Kun kuki emonsa luoksi,
 Luoksi waltawanhempansa.
 Pane päiwät paistamahan,
 Yöt laita lepeämähän,
440. Namulla ylenemähän,
 Nalla alenemahan.
 Millä nyt tulta tummentelen,
 Wakkiaista warwentelen?
 Dmpa poika Pohjolaassa,
445. Uros kylmässä kylässä,
 Mies pitkä Pimentolaassa,
 Korpikuusien kokenen,
 Suopetäjän suuruinen;
 Jonk' on sylvä housun lahe,
450. Puolen toista polwen päästä,
 Kahta kaation rajasta.
 Hyiset on kintahat käessä,
 Hyiset saappahat jalassa,
 Hyinen hattu hartioilla,
455. Hyinen wyöhyt wyöllä wyötty.
 Tuomos hyntä Pohjolaasta,
 Säätä kylmästä kylästä;
 Paljo on hyntä Pohjolaassa,
 Paljo hyntä, paljo jäätä.
460. Hyis' on wirrat, jäässä järtwet,

Maat on kaikki kaljamaassa,
Ilma warsin iljaneessa.

Syiset hyppiwät jänisset,
Jäiset karhut karkelewat,

465. Kesellä lumimäkeä,

Lumilinnan liepehillä;

Syiset lentawät hawukat,

Jäiset sorsat soutelewat,

Kesellä lumijokia,

470. Lumikosken kowakolla.

Tule poika Pohjolaista,

Poika Pohjolan takoa,

Syntä keltalla wetäös,

Jäättä reellä reutoellos,

475. Tuiman tunturin laelta,

Maaran wankan liepeheltä,

Läpitse lumisen linnan,

Läpi jäisen linnan portin,

Syinen kattila reessä,

480. Jäinen kauha kattilassa.

Sitte tänne tultuasi,

Matkan päähän päästyäsi,

Wisko'os wilua wettä,

Kannu hyhmän karmallista,

485. Paikoille palaneille,

Tulen tuifi polttamille.

Millä tulta tummentelen,

Walkiaista warwentelen?

Ompa neiti Pohjolaissa,

490. Ompi kylmässä kylässä,

- Jonk' on huntu huutehessa,
 Sholiwi iljaneessa,
 Synsä sukka, iäässä kenta,
 Hallassa hamehen helmet,
 495. Paian faulus kalkkarassa.
 Nouse neiti Pohjolaista,
 Lapsi täyestä Lapiista!
 Vuotehelta hyisen poian,
 Täisen lapsen lappeasta.
 500. Weä wiittasi wilusta,
 Hamehesi hallan alta;
 Sitte länne tultuasi,
 Matkan päähän päästyäsi,
 Heitä polville potewan,
 505. Katowalle katteheksi,
 Tulen suuta sulkemahan,
 Panun päätä painamahan.
 Tuli kääri kertohisi,
 Walkia ripasimisi,
 510. Pukemihin puhtahisin,
 Walkeihin waattehisin.
 Jos ei tuosta kyllä liene,
 Ukko kultanen kuningas,
 Ukko pilvien pitäjä,
 515. Hattarojen hallitsia!
 Tjätä iästä pilwi,
 Tänkä länneestä lähetä.
 Sylvin pilviä syseä,
 Vimitysten niitä liitä,
 520. Pomatuksen loukahuta.

Sa'a hnytä, sa'a jäätä,
Sa'a woietta hyweä,
Paifoille palaneille,
Panun nihki paistamille;

525. Tee tuli tehottomaksi,
Walkia warattomaksi,
Panu miehuettomaksi."

Sillä seppo Ilmarinen
Tuota tulta tummenteli,

530. Walkiaista warwenteli.
Sai tulen tehottomaksi,
Walkian warattomaksi,
Panun miehuettomaksi.

Seitsemäskolmatta Runo.

Oh! kuun ja auringon peitteessä ollen käskää
 Ilmarista Wainämöinen uusia takomaan. Taot-
 tua nostetaan kehät taivaalle. Ei saaha waloille.
 So arwelee Pohjolaan lähteäkseen Wainämöinen.
 Tullut kysäsee missä kuu, missä päivä? Wuores-
 sa olewan, ei sieltä saawan. Niin waatii mieh-
 tamittuuseen Pohjan Poikia Wainämöinen. Kaikki
 woittanut kawi wuoren luoksi, ei saanut luffoja
 auki. Lähtee jälle, pyytää Ilmarisen awaimia
 takomaan. Ustuu pajaan Ilmarinen ja alkaa
 taoksella. Pohjolan emäntä pajan ikkunalle lintuna:
 "mitä tako?" — "kaularengasta Pohjolan akalle."
 Lentää kotiin Pohjan akka, ei malta, millä kau-
 lansa päästäisi. So piti kuu ja päivä wuoresta
 laskea. Lentää uuelleen Ilmariselle sanaa saatta-
 maan jo kuun ja päivän wuoresta päässeän. Nä-
 kee toeksi Ilmarinen ja käskää Wainämöistäki tak-
 somaan. Wainämöinen nähtyä kuun ja auringon
 entisillä sioillansa terwehtelee syämellisesti wanho-
 ja tuttujansa.

Stawa imehnosilla,
 Tuiki linnuilla tufela,

Waiſia ween kaloilla,
Metsän karjalla kavalalla,

5. Kun ei kōnsa päiwyt paista,
Eikä kuuhuet kumota.

Hauki tiesi hauan pohjat,
Kokko lintujen samonnan,
Tuuli hanhen päiwänksen;

10. Ei tietä pojat poloset,
Millon aamu alkanewi,
Mö tulla yrittänewi,
Nenässä utusen niemen,
Päässä saaren terhenisen.

15. Nuoret neuoa pitävät,
Käpualet arwelewat,
Kuinka kuutta lietänehe,
Päiwätä elettänehe,
Otawatta oltanehe.

20. Waka wanha Wainämöinen
Meni sepponsa pajahan,
Astuwi owen alatse,
Sanowi sanalla tuolla:
"Nouse seppo seinän alta,

25. Taloja kiwen takoa,
Takomahan uutta kuuta,
Uutta päywyen keheä;
Tukela on tuletta olla,
Paha kuun kumottamatta,

30. Paha päiwän paistamatta."
Nouſi seppo seinän alta,
Taloja kiwen takoa,

Takomahan uutta kuuta,
Uutta päivien keheä.

35. Kuun on fullasta takowi,
Hopiasta uuen päivän.
Saipa kuu kuwanneheksi,
Toki päivä walmihiksi;
Noita nostiwat halulla,

40. Kaunihisti kannattiwat,
Mlähäksi taiwahalle,
Päälle kuuen kirjokannen,
Päälle taiwahan yheksän.
Siki läksi luojan päästä,

45. Kaste kaswoista jumalan,
Warfin työssä työlähässä,
Nostannassa waikiasa,
Päiwää kulettaissa,
Kuun kehyttä kantaessa,

50. Tuonne taiwahan nawalle,
Ilmalle yheksännelle.

Saiwat kuun kuletetuksi,
Auringon asetetuksi,
Ilmalle yhäksännelle,

55. Keskitaiwahan nawalle,
Ei kumota kulta kuuna,
Paista päivänä hopia.

Sillon wanha Wainämöinen.

Itse tuon sanoiksi wiewki:

60. "Jos ma nyt lähen Pohjolahan,
Pohjan poikien sekahan,
Saan ma kuun kumottamahan,

Päiwäkullan paistamahan.”

Sekä läksi, jotta joutu,

65. Pimiähän Pohjolahan;
 Astu päiwän, astu toisen,
 Päiwänä jo kolmantena
 Portit Pohjolan näkivät,
 Pohjan ukset ulwottawat,

70. Paistawat pahat saranat.

Niin huhuta huiahutti

Tuolla Pohjolan joella:

”Tuo wenettä Pohjan poika,
 Toen poikki päästäkseni.”

75. Niin sanowi Pohjan poika:

”Ei täältä wenehet joua;
 Tule formin soutimina,
 Rämminin käsimeloina,
 Poikki Pohjolan joesta.”

80. Sillon wanha Wainämöinen

Sormin sortuwi wetehen,
 Käsin loihen lainehesen;
 Wetihen wesihaoille,
 Petäjäisen pölkyn päälle,

85. Niin wihelti wiuahutti,
 Tuli tuuli tuon puhalsi,
 Poikki Pohjolan joesta.

Pohjan poikaset sanowi,

Paha parwi pauhoawi:

90. ”Astu jalka ensimmäinen,
 Tälle rannalle rapa’a.”
 Astu jalan, astu toisen,

Pohjan rannalle rapasi.

Niin sanowi Pohjan poiat,

95. Paha parwi pauhoawi:

"Käyppä Pohjolan pihalle."

Meni Pohjolan pihalle.

Pohjan poikaset sanowi,

Paha parwi pauhoawi:

100. "Euleppa Pohjolan tupahan."

Meni Pohjolan tupahan.

Siell' on miehet mettä juovat,

Simoa firettelewät,

Miehet kaikki miekka wyöllä,

105. Urohot sotaaseisä,

Pään waralla Wainämöisen,

Surmaksi suwantolaisen,

Sanoiwat sanalla tuolla:

"Ku sanoma kurjan miehen,

110. Mitkä tieot tienkäwiän?"

Waka wanha Wainämöinen

Sanan wirko, noin nimesi:

"Minnes meiltä päiwä pääty,

Kunne meiltä kuu katosi?"

115. Pohjan poikaset sanowi,

Paha parwi lausueli:

"Tuonne teiltä päiwä pääty,

Tuonne teiltä kuu katosi:

Päiwä pääty kalliohon,

120. Wuorehen teräksisehen,

Kuuhut kiwehen katosi,

Kirjarintahan kiwehen,

Jost' ei pääse päiwinänsä,
Selwia sinä ikänä."

125. Sillon vanha Wainämöinen

Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Mitelkäame miekojamme,

Katselkaame kalpojamme;

Eikö kuu tiwestä päässe,

130. Päässe päivä kalliosta."

Kenen lie pitempi miekka,

Kenen kalpa kaunihimpi,

Sen ois iskeä cellä.

Mittelivät miekkojansa,

135. Katselivat kalpojansa;

So oli pikkuista pitempi

Miekka vanhan Wainämöisen,

Yhtä ohrasen hyweä,

Olen fortta forkiampi.

140. Senpä kuu karestä paisto,

Päivä västistä wälötti,

Heponen terällä hirnu,

Kasi nauku naulan päässä,

Pentu putkessa makasi.

145. Mentihin ulos pihalle,

Wastatusten wainiolle.

Siitä vanha Wainämöinen

Edi on kerran leimahutti,

Edip' on kerran, löipä toisen,

150. Eisti kun naurihin napoja,

Päitä Pohjan poikasien.

Käwi kuuta katsomahan,

- Päiweä kerittämähan,
 Otawaista ottamahan,
 155. Kirjarinnasta kivestä,
 Wuoresta teräksisestä,
 Rautasesta kalliosta.
 Yheksin owia ompi,
 Kolmin lukkoja lukittu
 160. Itsekullaki owella;
 Ei sinne sisälle päässyt.
 Waka wanha Wainämöinen
 Itse astuwi kotia,
 Meni sepponsa pajahan,
 165. Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Di sie seppo Ilmarinen,
 Lankoni emoni lapsi!
 Tao kuokka kolmihaara,
 Tao tuuria tusina,
 170. Awaimia aika kimppu,
 Tolla kuun kivestä päästän,
 Päästän päiwän kalliosta.
 Se on seppo Ilmarinen
 Tafo miehen tarpehia,
 175. Tafo päiwän, tafo toisen,
 Tafo kohta kolmannenki.
 Päiwälläpä kolmannella
 Louhi Pohjolan emäntä,
 Pohjan akka harwahammas,
 180. Nousi aamulla warahin,
 Itse loihen lentämähan.
 Nousi leiwon lentimille,

Sirkun siiville yleni,
 Lenti Ilmarin pajahan,
 185. Istu pajan ikkunalle.

Se on seppo Ilmarinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Mit' olet lintu ikkunalla
 Kiwan aamulla warahin?"

190. Lintu kielelle paneksen,
 Sirkkunen siwerteleksen:
 "Di sie seppo Ilmarinen,
 Taloja alinomanen!

Kun olet kowin osaawa,
 195. Warfin taitawa takoja."

Se on seppo Ilmarinen
 Sanan wirkko, noin nimesi,
 "Siks' olen kowin osaawa,
 Warfin taitawa takoja,
 200. Kauan katsoin luojan suuhun,
 Partahan jalon jumalan,
 Ennen taiwoa takoisja,
 Ilman kanta kalkuttaista."

Lintu kielellen paneksen,
 205. Peiwonen liwerteleksen:
 "Mit' on rautio takowa,
 Kuta seppo kalkuttawa?"

Se on seppo Ilmarinen
 Sanan wastaten sanowi:
 210. "Taon kultarenkahaista
 Tuolle Pohjolan akalle."
 Siitä Pohjolan emäntä

- Sekä läksi, jotta joutu,
 Sepon Ilmarin pajasta,
 215. Venti leimona kotihin.
 Urwelee, ajattelemi,
 Pitkin päätänsä pitäwi,
 Millä kaulansa katala,
 Paha waimo warjeleisi.
 220. So tunsi tuhon tulewan,
 Hätäpäiwän päälle saawan;
 Nousi aamulla warahin,
 Wiwan aika huomenessa,
 Venti Ilmarin pajahan,
 225. Kynnyksenä kynnykselle.

Se on seppo Ilmarinen
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Mit' olet kynhky kynnyksellä
 Wiwan aamulla warahin?"

230. Kynhky kielellen paneksen,
 Warsin wastaten sanowi:
 "Tuota lienen kynnyksellä
 Sanomata saattamassa;
 Sopa fuu kiwestä nousi,
 235. Päiwä pääsi kalliosta."

- Siitä seppo Ilmarinen
 Astui pajan owelle,
 Katso tarkon taiwahalle,
 Katso kuun kumattowaksi,
 240. Näki päiwän paistawaksi.
 Meni luoksi Wainämöisen,
 Sanan wirkko, noin nimesi:

"Sinä vanha Wainämöinen,
Paulaja iänikuinen!

245. Käyppä kuuta katsomahan,
Päiweä tähyämähän,
Kut on nostu taiwahalle,
Entisi lensä siioille.

Waka vanha Wainämöinen

250. Itse pistihen pihalle,
War sin päätänsä kohotti,
Katsah tawi taiwahalle;
Kuu oli nostut, päiwä päässyt,
Taimon aurinko tawannut.

255. Sillon vanha Wainämöinen
Sai itse sanelemahan;
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
"Terwe kuu kumottamasta,

260. Terwe kaskot näyttämästä,
Päiwä kulta koittamasta,
Kurinko ylenemästä!

Kuu kulta kiwestä nousit,
Päiwä kaunis kallioista;

265. Nousit kullaisa, kätenä,
Hopiaissa kyyhkyläisnä.
Nouse aina aamusilla
Tämän päiwänki perästä;
Uina tänne tulesasi.

270. Tuomos täyttä terweyttä;
Siirrä saama saatavihin,
Onni ontemme nenähän,

Pyyntö päähän peukalomme.

Käy nyt tiesi terwehenä,

275. Matkasi imantehena

Kaaruesi kaunihina;

Pääse illalla ilohon."

Kaheksaskolmatta Runo.

Walmistaksen Wainämöinen karhun tappoon.
 Tulee luoksi, kaataa kontion. Wiepi soitellen koto-
 tia, Kotiwäki kuulee soiton ja rientää saalista
 pihalla vastaan ottamaan. Siitä ohtopoika kule-
 tetaan kujalta pihalle, pihalta huoneesen ja laske-
 taan rahille lattialla. Pannaan nahan otettua pa-
 taan ja keitetään lihat peiähiksi. Nostetaan sitte
 pa'asta kuppiloihin ja kaikki Tapon kansa kutsu-
 taan wierähiksi. Peiäitä pitäessä kertoo Wainä-
 möinen, miten onnistu karhun tappo. Syötyä,
 juotua, laulettua ja muien temppujen tehtyä wieään
 kallo puuhun ja lopuksi toiwottaa Wainämöinen
 wastaseksiki yhenlaisia iloja paikalle.

- Waka wanha Wainämöinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Nyt ois ohto otettawana,
 Rahakarwa kaattawana,
 5. Mielusasta Metsolasta,
 Tarkasta Tapiolasta;
 Ruuniani ruhtomasta,
 Tammojani tappamasta,
 Karjoani kaatamasta,
 10. Vehmiä lewittämästä.

Olin mieki miessä ennen,
 Olin miessä miesten luona,
 Mieslukuja tehtäissä,
 Taloja jaettaissa,

15. Osin päitä pantaissa,
 Olin ma ohon owilla,
 Tasakärsän tanhuilla,
 Waan ei nyt nykyisin aion.
 Joko mie polonen poika

20. Wanhaksi waroelenna,
 Epälyksin ennen muita!
 Waan kuitenki, kaikitunki,
 Mieleni minun tekewi,
 Wiwoni ajattelew;

25. Mieli käyvä metsolassa,
 Metsän mettä jupakseni.

Eähen nyt miehistä metsälle,
 Urohistä ulkoidille;
 Mielikki metsän emäntä,

30. Tellerwo Tapion waimo!
 Kytkke kiinni koiriasi,
 Rakentele rakkiasi,
 Kuusamisehen kujanahan,
 Talasehen tammisehen.

35. Silmät silkillä sitele,
 Päättä kääri palmikoilla,
 Hampahat meellä hauo,
 Suumieret sulalla woilla;
 Tottei haise miehen henki,

40. Tuuhua urohon tunti,

Tullessani tanhuille,
Salon ohtosen owille.

Ohtonen metsän omena,
Metsän kaunis källeröinen!

45. Kun kuulet minun tulewan,
Miehen aimo astelewan,
Kytke kynnet karwohisi,
Hampahat ikenihisi,
Totet koske konnanana,

50. Eiikuta lipeänänä.

Niin sie ohto pyöртеlete,
Mesikämmen kääntelete,
Kuni pyy pesänsä päällä,
Hanki hautomaisillansa."

55. Sillon wanha Wainämöinen

To tuossa ohon tapasi,
Säteriset sängyt kaasi,
Siat kultasat kumosi;
Sanowi sanalla tuolla,

60. Lausu tuolla lausehella:

"Ole kiitetty jumala,
Olistetty luoja yksin,
Kun annoit ohon osaksi,
Salon kullat saalihiksi.

65. Jos lähen ohon owille,

Easakársan tanhuille,
Pikkusilmäsen pihalle,
Katsellani kultoani;

Lyhyt on jalka, lyömä polwi.

70. Easakársan talleroinen.

Dhtoseni ainoseni,
 Mesikämmen kaunoseni!
 Elä suutu suottaana,
 En minä sinua kaannut.

75. Itse wierit wempeleltä,
 Hairahit hamun selältä,
 Puhki puiset kaatiofi,
 Halki paitasi hamusen;
 Syksyiset saat lipiät,
 80. Päivät talwiset pimiät.

Dhtoseni ainoseni,
 Mesikämmen kaunoseni!
 Viel'on maata kanyksesi,
 Kangasta kanyksesi;

85. Lähes nyt kuulu kulkemahan,
 Metsän auro astumahan,
 Sinisukka sipsomahan,
 Kanykän kapiä kenta,
 Näiltä pieniltä pihoilta,

90. Kapeilta kanyawilta,
 Urohisehen wäkehen,
 Miehisehen joukkiohon.
 Siell' on aitta ammon tehty
 Hopeaisille jaloille,

95. Kultaisille patsahille,
 Sonne wiemme wierahamme,
 Kuletamme kultasemme.
 Ei siellä pahoin pietä;
 Sima siellä syötetähän,

100. Mesä nuori juotetahan.

- Eähe nyt tästä kun lähetki,
 Tästä pienestä pesästä,
 Risusilta pääaloilta,
 Hawusilta nuotehilta,
 105. Punasille polstarille,
 Sängylle säteriselle,
 Alla kuulun kirkkikirren,
 Alla kaunihin katoksen.
 Niin sä luikkahos lumella,
 110. Kuni lumme lammikolla;
 Niin sä haihaos hawulla,
 Kuni oksalla orawa.”

- Siitä vanha Wainämöinen
 Astu soitellen ahoja,
 115. Kangasta kajahutellen,
 Salon ohtosen keralla.
 Itse soitteli somasti,
 Kajahutti kaunihisti,
 Wiesti weräjän suulla,
 120. Kolmasti kotimaella.
 So soitto tupahan kuulu,
 Kajahus katoksen alle.

- Niin wäki tuwassa wirkki,
 Kansa kaunis wieretteli:
 125. ”Kuulkootes tätä kumua,
 Salon soittajan sanoja,
 Kåpylinnun kälkytystä,
 Metsän piian pillin ääntä.”

- Wäki pistihen pihalle,
 130. Kansa kaunis kartanolle:

"Mesianko metsä anto,
Ilweksenko maan isäntä,
Koska laulaen tuletta,
Hyreksien hiihtelettä?"

135. Baka vanha Väinämöinen

Itse tuon sanoiksi virkki:
"Sanomiks' on saukko saatu,
Virsiiksi jumalan wilja,
Sillä laulaen tulemma,

140. Hyreksien hiihtelemmä.

Eikä saukko saatukkana,
Eikä saukko, eikä ilwes,
Itse on kuulu kulkemassa,
Salon auo astumassa,

145. Waalumassa metsän wahti,

Werkahousu wieremässä.
Terwetän jumala tänne,
Näille pienille pihoille,
Kapehille kartanoille,

150. Piikojen pitämämälle,

Waimojen wanuttamille.

Kun lienee wihattu wieras,
Dwi kiinni otto'ote;
Waan kun lienee suotu wieras,

155. Dwi awoinna pitoöte."

Wäki wastaten sanowi,
Kansa kaunis wieretteli:
"Ole kiitetty jumala,
Ylistetty luoja yhsin,

160. Kun annoit ohon osaksi,

Salon kullan saatavaksi.

Serwe nyt tänne kultuasi,
Mesikämmen kättyäsi,
Näille pienille pihoille,

165. Kapehille kätämille!

Suota toivoin tuon ikäni,
Katsoin kaisen kasvinaian,
Saavaksi salon hopian,
Metsän kullan kulkewaksi,

170. Näille pienille pihoille,

Kapehille kätämille;
Soivaksi Tapon tornen,
Metsän pillin piukowaksi.

Toivoin kun hyweä vuotta,

175. Katsoin kun kaunistu kesa,

Niinkun sukki uutta lunta,
Sanhus hankea jaloa,
Neiti miestä mielihista,
Punaposki puolisoa.

180. Mat istuin ikkunassa,

Uamut aitan portahalla,
Kuukauet kajaisten suussa,
Talwikauet tanhuilla.

Lumet seisoin tanteriksi;

185. Tanteret suliksi mailksi,

Sulat maat somerikoiksi,
Somerikot hiesukoiksi,
Hiesukot vihottawiksi."

Siitä vanha Wainämöinen

190. Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Onko miestä ottamahan,
Urosta utelemahan,
Metsolasta saahessani,
Tultua Tapiolasta?"

195. Väki vastaten sanowi,
Kansa kaunis wierretteli:
"Ompa miestä ottamassa,
Urosta utelemassa,
Metsolasta saatua si,

200. Tultua Tapiolasta;
Jo on wiikon juomat pantu,
Saatu otaaset oluet,
Tulewalle wierahalle,
Saawalle kafeemälle."

205. Siitä wanha Wainämöinen
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Minne nyt wiemmä wierahamme,
Kuletamma kultasemme,
Näiltä pieniltä pihoilta,

210. Kapehilta kartanoilta?"

Wäki vastaten sanowi,
Kansa kaunis wierretteli:
"Tuonne wietä wierahanne,
Kuletatta kultasenne,

215. Petäjäsehen pesähän,
Honkasehen huonehesen,
Alle kuulun kurkibirren,
Alle kaunihin katoksen."

Siitä wanha Wainämöinen

220. Itse wirkki, noin saneli:

'Shtoseni ainoseni,
Mesikämmen kaunoseni!
Biel' on maata kähäksesi,
Astuaaksesi ahoa.

225. Lähes nyt kulta kulkemahan,

Hopia waeltamahan,
Kullaista fujoa myöten,
Hopiaista tietä myöten,
Petäjäisehen pesähän,

230. Huonehesen hönkäsehen,
Ule kuulun kirkkibirren,
Ule kaunihin katoksen.

Waro'ote waimo rukat,
Kun ei karia kammostuissi,

235. Pieni wilja wimmastuissi,
Wikoissi emännän wilja,
Tullessa ohon tuwille,
Karmaturwan tungetessa,
Kähessa nenän nykerän.

240. Pois nyt poiat porstuasta,
Piiat pihtipuolistista,
Uron tullessa tupahan,
Astuesssa aimo miehen.

Ulös nyt piijoja pelättö,

245. Ülös waimoja warotko,
Syltysuffia suretko,
Peittopäitä peljästykö;
Mi on akka tuwaassa,
Ne on kaitki karsinahan,

250. Miehen tullessa tupahan,

Astueessa aika poian.

Terwe tãneffi jumala,

Tãne pienehen pesãhã,

Matalaisehen majahan,

255. Ule kuulun kurkhirren,

Ule kaunihin katoſsen;

Mihen nyt liitã lintuseni,

Kulettelen kultaseni?"

Wãfi waſtaten ſanowi,

260. Kansa kaunis wieretteli:

"Terwe tãne tultuaſi,

Mesikãmmen kãntyãſi,

Tãne pienehen pesãhã,

Matalaisehen majahan,

265. Ule kuulun kurkhirren,

Ule kaunihin katoſsen!

Tuohon liitã lintuseſi,

Kulettele kultasesi,

Petãjãisen pienen pããhã,

270. Rahin rautasen nenãhã."

"Ohtoseni ainoseni,

Mesikãmmen kaunoseni!

So nyt on tullut turkin tunti,

Karwaſi kãtsantoaika.

275. Ei' oo ohto millãkãnã;

Ei ſua pahoin pietã,

Ei anneta karwojaſi

Herjojen hetaleiſſi,

Wallatonten waattehiſſi."

280. Siitã wanha Wãinãmõinen

- Itse tuon sanoiksi wirkki:
 ”Minne nyt wiemmä wierahamme,
 Råwiämme kånnttelemmã,
 Rahin rautasen nenåstã,
 285. Päästã pitkån pintalauan?”
 Wåki wåstaten sanowi,
 Ransa kaunis wieretteli,
 ”Tuohon wienet wierahasi,
 Kulettanet kultasesi,
 290. Kuparihin kullittuhun,
 Waskipohjahan patahan.
 Jo on paat tulelle pantu,
 Waskilaiat walkialle;
 Wiikon on wetoset tuotu,
 295. Tuotu weet tuonnempata,
 Herasesta hettehestã,
 Laiikkymåstã låhtehestã;
 Suolat kaukoa katsottu
 Saksan salmilta sywiltã,
 300. Souttu suolasalmen kautta,
 Laiwan pãåltã lasķettuna.
 Puut on puituna salosta,
 Ammon aikana hakattu,
 Tuotu tuomiwaaran pãåltã,
 305. Kuletettu kumpuloilta;
 Tuli tullut taiwosesta,
 Tullut taiwahan nawalta,
 Pãåltã taiwahan kahķsan,
 Ilmalta yheķsanneltã.”
 310. Sillon wanha Wainåmbinen

Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Ohtoseni ainoseni,

Mesikämmen kaunoseni!

Wiel' on maata kanyäksesi,

315. Polku poimetellaksesi.

Lähes nyt kuulu kulkemahan,

Mies vanha waeltamahan,

Päästä pitkän pintalauan,

Rahin rautasen nenästä,

320. Kuparihin kullittuhun,

Waskipojahan patahan."

Pata kiehu paukutteli

Käynnä uusia lihoja,

Kokonaista kolme yötä,

325. Saman werran päiviäki.

Siitä vanha Wainämöinen,

Kun oli teitto teitettynä,

Saatu kattiilat tulelta,

Waskilaiat wakkialta,

330. Sanowi sanalla tuolla,

Lausu tuolla lausehella:

"Minne nyt liitän lintuseni,

Kulettelen kultaseni,

Kuparista kullitusta,

335. Waskipohjasta paasta?"

Wäki wastaten sanowi,

Kansa kaunis wieretteli:

"Tuohon liitä lintusesi,

Kulettele kultasesi,

340. Kupin kultasen kuwulle,

Wain waskisen waralle,
Petäjäisen pöyhän päähän.

Petäjäiset täällä' on pöyhät,
Wai't pöyhällä wasesta,

345. Kupit kullasta siwulla,
Lusikkaiset hopiaista.

Sihen liitä lintufesi,
Kulettele kultafesi,

Simoa sirettämähän,

350. Olosia ottamahan."

Siitä wanha Wainämöinen
Itse wirkki, noin nimesi:

"Ohtoseni lintufeni,

Mesikämmen kääröseni!

355. Viel' on matka käyäksefi,
Ketki reiahelläksefi.

Lähes nyt kulta kulkemahan,

Rahan armas astumahan,

Kuparista kullitusta,

360. Wasikipohjasta paaSta,

Wain waskisen waralle,

Kupin kultasen kumulle,

Petäjäisen pöyhän päähän."

Siitä wanha Wainämöinen,

365. Kun oli kupit kullufilla,

Wai't warpalaitehilla,

Itse wirkki, noin nimesi:

"Metsolan metinen muori,

Metsän kultanen kuningas,

370. Tellerwo Tapon neiti,

Metsän piika pikkainen!
 Tule nyt häihin härkösesi,
 Pitkävillasi pitohin.
 Nyt on kystä kystä kyllin syöä,

375. Kyllin syöä, kyllin juoa,
 Kyllin itsessä piteä,
 Kyllin antoa kylälle."

Wäki tuossa noin sanowi,
 Kansa kaunis wirteteli: *wirteteli*
 380. "Miss' on ohto syntynynnä,
 Harmakarwa kaswanunna,
 Mistä kätty källeröinen,
 Saatuna sinisaparo?
 Pietkö saanut saunatieltä,

385. Kaiwotieltä kaatanunna?"

Sillon wanha Wainämöinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Ei ohto olilla synny,
 Eikä riihiruumenilla;

390. Tuoll' on ohto syntynynnä,
 Harmakarwa kaswanunna,
 Luona kuun, tykönä päiwän,
 Otawaisen olkapäillä,
 Seitsemähtisen selällä.

395. Ukko kultanen kuningas,
 Mies on wanha taiwahinen,
 Wisko willasen wesille,
 Paske karwan lainehille.
 Tuota tuuli tuuwitteli,

400. Ilma lieto liikutelti,

Been henki heilutteli,
 Halto rannalle ajeli,
 Rannalle salon simasen,
 Menähän metisen niemen.

405. Mielikki metsän emäntä,

Tapiolan tarffa waimo,
 Suoksi polwesta merehen,
 Wyölapasta lainehesen,
 Koppo kuontalon wesiltä,

410. Willat hienot lainehilta.

Eiinoissansa liikutteli,
 Helmoissansa heilutteli;
 Siitä liitti lintusensa,
 Kuletteli kultasensa,

415. Hopiaisehen wasuhun,

Kultasehen kätkeyhen;
 Nostatti kapalonuorat,
 Papsen forfian kapalon,
 Oksalle olowimmalle,

420. Behwälle leweimmälle.

Tuuwitteli tuttuansa,
 Viikutteli lempiänsä,
 Kätkeyssä kultasessa,
 Sihnoissa hopeisissa,

425. Alla kuusen kukkalatwan,

Kukkalatwan, kultahehwan.
 Siinä ohtosen sukesi,
 Harwakarwan kaswatteli,
 Suuressa nyrynärien,

430. Lupna karkian karahkan,

Wieressä metisen wiian,
 Syänessä salon finisen.

- Wiel' on hampahat haussa,
 Kynnet kaitki kaimoksesa;
 435. Mielikki metsän emäntä,
 La violan tarffa waimo,
 Pääsi hammasta hakuhun,
 Kynsiä kysilemähän,
 Sukasilta juurikoilta,
 440. Kaskikannoilta kowilta,
 Maen keltaköykämiltä,
 Kanarwilta kaswawilta.

- Honka kaswo kankahalla,
 Kuusi kummuksa yleni,
 445. Hongassa hopiaoksa,
 Kuusosesa kultaoksa,
 Ne kawo kassin kawotti,
 Niistä kynsiä kyhäsi,
 Kseniä istutteli.

450. Tuwan tuomisen rakenti,
 Laitti huonehen hawusen,
 Käske maata talwikauen,
 Usua ajat pahimmat,
 Ilman soita soutamatta,
 455. Mitoja witasematta,
 Kangasta kapuamatta,
 Uhowiertä astumatta.
 Sielt' on saatuna hopia,
 Kultamme kuletettuna."

460. Wäki nuori noin sanowi,

Wäki wanha wieretteli:

"Mitä tehen metsä mielty,

Kuta tehen forpi kostu,

Shastu salon isäntä,

465. Taipu ainonen Tapio?

Olko keihon keksimistä,

Eli ampujan aloa?"

Waka wanha Wainämöinen

Itse tuon sanoiksi virkki:

470. "Hywin meän metsä mielty,

Hywin meän forpi kostu,

Shastu salon isäntä,

Taipu ainonen Tapio.

Mielikki metsän emäntä,

475. Tellerwo Tapon waimo,

Heitti kylmille kotinsa,

Uunmaansa autiaaksi,

Pässi tietä neuomahan,

Rästä rakentamahan,

480. Tien wierä wiittomahan,

Matkoo opastamahan.

Weisti pillat pitkin maita,

Rästi waarohin rakoja,

Tuli kulan muuttelehon,

485. Hopian wajehtelehon.

Ei ollut keihon keksimistä,

Eikä ampujan aloa,

Itse wieri wempeleltä,

Horjasti hawun selältä,

490. Puhki kultasen kupunsa,

Halki marjasen mahansa;
 Risut rikko rintapäänsä,
 Hawut watsansa hajotti."

"Ohtoseni ainoseni,

495. Mesikämmen kaunoseni!

To nyt on lässä luien luske,
 Luien luske, päien pauke,
 Kowa hammasten kolina.

Otan nenän oholtani,

500. Wainun tunte mattomaksi;

Otan korwan oholtani,
 Korwan kuule mattomaksi;
 Otan silmän oholtani,
 Silmän näkemättömäksi."

505. Siitä wanha Wainämöinen

Sanan wirkko, noin nimesi:

"Sen nyt mieheksi sanoisin,
 Urohoiksi armeleisin,
 Joka umpiluut lukisi,

510. Sarjahampahat sanoisi,

Ulla luisten polwiensa,
 Rautausten rufamiensa."

Itse umpiluut lukewi

Sarjahampahat sanowi,

515. Ulla luisten polwiensa,

Rautausten rufamiensa.

Otti hampahat oholta,

Sanan wirkko, noin nimesi;

"Ohtonen metsän omena,

520. Metsän kaunis källeröinen!

- Viel' on maata kätäksefi,
 Saloa samotaksesi.
 Päähe nyt kuulu kulkemahan,
 Rahan armas astumahan,
 525. Tästä pienestä pesästä,
 Matalaisesta majasta;
 Tufela on tuwaassa olla,
 Päyli lasten lämpimessä.
 Tästä tänne tie menewi,
 530. Rata uusi urkenewi,
 Västen warwikkomakea,
 Kohti wuorta forkiata,
 Petäjähan pienosehen,
 Honkahan hawusatahan;
 535. Hywä siin' on ollaksesi,
 Armas aikaellaksesi;
 Sihen tuuli turwan tuopi,
 Kalto ahwenen ajawi;
 Siwullais on siikasaari,
 540. Luonasi lohiapajas.
 Sano täältä saatuaasi,
 Metsolahan mentyäsi:
 "Ei siellä pahoin pietty
 Urhoisessa wäessä,
 545. Miehisessä joukkiossa;
 Sima siellä syötettiin,
 Mesi nuori juotettiin,
 Oluet ositettiin."
 Waka wanha Wäinämöinen
 550. So tuosta tuli kotihin;

Wäki nuori noin sanowi,
 Ransa kaunis lausutteli:
 "Minne nyt saatit saalihisi,
 Ehatit erän wähäsi?

555. Pienet jäälle jättänynnä,
 Uhkahun upottanunna,
 Eli suohon sortanunna,
 Ranskahasen kaiwanunna?"

Waka wanha Wäinämöinen

560. Sanan wirko, noin nimesti;
 "Disin jäälle jättänynnä,
 Uhkahun upottanunna,
 Siinä koirat siirteleisi,
 Pinnut liiat peitteleisi;

565. Disin suohon sortanunna,
 Kaiwanunna ranskahasen,
 Siinä toukat turmeleisi,
 Eöisit mustat muurahaiset.

Empä jäälle jättänynnä,

570. Uhkahun upottanunna,
 Enkä suohon sortanunna,
 Ranskahasen kaiwanunna;
 Duonne saatin saalihini,
 Ehatin erän wähäni,

575. Kultakunnahan kufulle,
 Waskeharjun hartiolle;
 Panin puuhun puhtahasen,
 Honkahan hawusatahan,
 Oksille olowimmille,

580. Pehville leweimmille,

- Jfenin itähän iskein,
 Silmin luo en luotehesen,
 Kaltoin kaarnapohjasehen;
 En latwahan laskenunna,
 585. Siinä tuuli turmelisi,
 Ahawa pahoin panisi.
 Siitä wanha Wainämöinen
 Itse tuon sanoiksi saatti:
 "Anna toisteki jumala,
 590. Wastaki wafainen luoja
 Näin näissä elettäwäksi,
 Toiste laulaeltawaksi
 Näissä häissä pynlypojan,
 Pihlajattaren pioissa,
 595. Tuomettaren juomingissa.
 Anna wastaki jumala,
 Toisteki totinen luoja
 Nästia rakettawiksi,
 Puita pilkotelta wiksi
 600. Urohoisessa wäessä,
 Miehisessä joukkiossa.
 Anna wastaki jumala,
 Toisteki totinen luoja
 Soiwaksi Tapon pillin,
 605. Metsän pillin piukowaksi
 Näillä pienillä pihoilla,
 Kapehilla kätämällä."
-

Vheksäskolmatta Runo.

Alkai si mielihyviissään kannelta soittaa Väinämöinen, waan makuu vielä meren pohjassa kanteleensa. Saapi rautasen harawan, annaksen merta haroamaan, ei keksi kaonnutta soittoa. Kotia tiellä kuulee koiwun itkemän. Kysyttyä, mitä itki, vastaa koiwu pahoja päiviä itkemänsä ja kertoilee kaiken mielialansa. Kielteä itkemästä Väinämöinen vielä iloksi huolten muuttuwan. Laatii paikalla kanteleksi, saapi tammesta naulat ja kielet laulawan neien hiwukfista. Niin istuu uutta kanteletta soittamaan, eikä ollut, jota soitollansa ei saanut liikutetuksi.

Waka wanha Väinämöinen

Urwelewi aivosfansa :

”Jo nyt soitanto kawi,

Ilon teentä kelpoaisi,

5. Näillä pienillä piholla,

Kapehilla kätäwillä,

Waan on kantelo kaonnut,

Iloni ikäti mennyt;

Waan on kantelo kaonnut,

10. Iloni ikäti mennyt,

Kalasehen kartanahon,
 Pohisehen louhikkohon,
 Ahin hauin haltioille,
 Wellamon ikiwäelle.

15. Harwon Uhti antanewi,
 Kun on ferran kekshynnä."

Waka wanha Wainämöinen
 Meni sepponsa pajahan,
 Sanan wirkko, noin nimesi:

20. "Di sie seppo Ilmarinen!
 Eao rautanen harawa,
 Warfi waskinen walaos,
 Jolla ma meret haroon
 Laposille aallot lasken,

25. Saaha harppu hauinluinen,
 Kantelo kalanewänen,
 Kalasesta kartanošta,
 Pohisesta louhikošta."

Se on seppo Ilmarinen,

30. Eakojia iän ikuinen,
 Eako rautasen harawan,
 Warren waskisen wanuwi;
 Eako piit satoa syltä,
 Warren wiittä walmisteli.

35. Siitä wanha Wainämöinen
 Otiti rautasen harawan,
 Eäksi selwille wesille,
 Ulapoille aukeille;
 Harawoipi rannan raiskat,

40. Ruowon ruusut, kaislan kaisut,

Tukulle meret tukusi,
Laposille laskeutteli.

Eipä löynnyt, ei tawannut,
Hauinluista harppuansa,

45. Iti mennyttä iloa,
Raonnutta kanteletta.

Siitä vanha Väinämöinen
So kihin kotia astu

Ulla päin, pahoilla mielin,

50. Kaiken kallella kypärin.

Niin aholla seisotaksen,

Katsellessen, kuunteleksen,

Kuuli koiwun itkewänsä,

Puun wisan wetistelemän.

55. Kysytteli, lausutteli:

'Mit' itket wihanta koiwu,

Wesalehti wierettelet,

Wödyht wakkia walitat?

Ei sua sotahan mieä,

60. Ei tahota tappelohon."

Koiwu taiten wastaeli,

Puu wisanen wieretteli:

"Niin ne muutamat sanowi,

Moniahat arwelewi,

65. Eläwän minun ilossa,

Riemussa remueleman;

Minä hoikka huolissani,

Itäwissäni ilotsen,

Panen pakkopäiwissäni.

70. Typernyttä tyhjää itken,

- Wajouttani malitan;
 Kun olen kowin osaton,
 Tuiki waiwanen waraton,
 Näillä paikoilla pahoilla,
 75. Lapeilla laitumilla.
 Useinpa minun polosen,
 Usein polon alasen,
 Paimenet pahat kesällä,
 Puhki wiiltawät pufuni,
 80. Halki mahalasen mahani,
 Usein minä polonen,
 Usein polon alanen,
 Näillä paikoilla pahoilla,
 Lapehilla laitumilla,
 85. Karsitahan kaskipuiksi,
 Pinopuiksi pilkutahun,
 Kolmasti tänä kesänä,
 Tänä suurena suvena,
 Miehet allani asuiwat,
 90. Kirwestänsä kirkuttimat,
 Mun polosen pään waralle,
 Warten fauloa fatalan.
 Tuota itken tuon ifäni,
 Puhki polweni murehin,
 95. Kun olen kowin osaton,
 Tuiki waiwanen waraton,
 Kowan ilman kohtelossa,
 Talwen tullessa tukelan.
 Jopa aina aikaisin
 100. Murhe muowon muuttelewi,

Suoli päättäni panemi,
 Kasvot käypi kalveheksi,
 Muistellesa mustat päivät,
 Pahat ajat arvellessa.

105. Siitä tuuli tuskat tuopi,
 Paffanen pahimmat päivät;
 Tuuli turkkia tuhuvi,
 Lempo lehet leikkoavi,
 Gotta aiwan alastonna

110. Palelen pahalla säällä,
 Paffasen pahan käsissä,
 Koprissa kovan vihurin."

Sano vanha Väinämöinen:
 "Et' itke vihanta koiwu,

115. Vesalehti wierettele,
 Wyöhyt walkia walita.
 Saan maa itkusi iloksi,
 Murehesi muuksi muutan,
 Käännän huolesti huwiksi."

120. Siitä vanha Väinämöinen
 Weisti käyrea wisasta,
 Koppoa kowasta puusta,
 Kanteletta koiwuesta.
 Weisteli kesäsen päivän,

125. Kalkutteli kanteletta,
 Menässä utusen niemen,
 Päässä saaren terhenisen.
 Saip' on koppa kanteletta,
 Emäpuu iloa uutta,

130. Koppa koiwusta lujasta,

Emäpuu wisaperästä.

Siitä wanha Wainämöinen

Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Tuoss' on koppa kanteletta,

135. Emäpuu iki iloa,

On koppa kowasta puusta,

Emäpuu wisaperästä;

Mistä naulat saatanehe,

Piättimet perittänehe?"

140. Kaswo tammi tanhualla,

Puu pitkä pihan perällä,

Tammessa tasaset oksat,

Toka oksalla omena,

Omenalla kultapyörä,

145. Kultapyörällä kätönen.

Niin käki kukahtelewi

Wirkaten sanoa wiisi,

Kukahellen kuuennenki.

Kulta suusta kumpuawi,

150. Hopia walahtelewi,

Kultaselle funnahalle,

Hopeaiselle mäelle.

Siit' on naulat kantelehen,

Piättimet wisaperähän.

155. Waka wanha Wainämöinen

Siitä noin sanoiksi wirkki:

"Nyt on naulat kantelessa,

Piättimet wisaperässä,

Käen kulan kulkumasta,

160. Hopiaisen huolinnasta;

Wielä uupui wähasen,
 Wiittä tieltä kanteloinen;
 Mistä kielet saatanehe,
 Jouhet jouatettanehe?"

165. Itki immikko aholla,

Nuori neitonen norolla;
 Eipä impi itkenynnä,
 Ei warsin ilonnukkana.
 Paulo iltansa kulussi,

170. Auringon alimenoksi,

Miehen toivossa tulewan,
 Sulhon saawan suosiassa.

Waka wanha Wainämöinen

Kuulewi kujertelewan,

175. Eapsukaisen laulelewan;

Sanan wirto, noin nimesi:

"Anna impi hapsiasi,

Neitonen hiukksiasi;

Tuo minulle hiusta wiisi,

180. Kuusi hastasi kuleta,

Saisin kielet kantelehen,

Äänyet iki ilohon."

Anto impi hapsiansa,

Neitonen hiukksiansa;

185. Antopa hiusta wiisi,

Kuusi hastansa kuletti.

Siit' on kielet kantelessa,

Äänyet iki ilossa.

Siitä wanha Wainämöinen

190. Itse rupesti runoilte,

Estuwi ilon teolle,
 Riwiselle portahalle,
 Petäjäisen pienan päähän,
 Rabin rautasen nenähän.

195. Sowitteli soittoansa,

Laatteli lauluansa,
 Pani soiton soittamahan,
 Laske äänen laulamahan.
 Sop' on wirkki puu wisanen.

200. Besalehti leikittäwi,

Kuffuwi kätösen kulta,
 Siwus impyen ilosi.

Sormin soitti Wainämöinen,

Kielin kanterwo pakasi;

205. Notkot nousi, mäet aleni,

Ylähäiset maat aleni,

Alahaiset maat yleni,

Wuoret waskiset wawahhti,

Kaikki kalliot kajahti,

210. Kannot hyppi kankahilla,

Riwet rannalla rakoi,

Mäellä pelmusi petäjät.

Kuuluwi soria soitto,

Kuulu kuutehen kylähän,

215. Pitäjähän seitsemähän.

Lintuja liki tuhatta

Lenti luoksi Wainämöisen,

Luoksi laulajan urohon.

Kotka kun kotona kuuli

220. Sen sulosen Suomen soiton,

Heitti pentunsa pesähän,
 Lähti mailta wierahilta,
 Kanteletta kuulemahan,
 Iloa imehtimähän.

225. Kormen ukko koirinensa

Danssiwi tasajalassa,
 Teheissä isän iloa,
 Soittelessa Wainämöisen.

Siinä wanhä Wainämöinen

230. Kyllä soitteli somasti,

Kajahutti kaunihisti;
 Kun hän soitteli kotona,
 Huonehessa honkaseessa,
 Niin katot kajahteliwat,

235. Jffunat ilotteliwat,

Silta soitti sorsankuinen,
 Laki kultanen kulisi.
 Kuu hän kulki kuusikossa,
 Waelti petäiköissä,

240. Kuusoset kumartelihen,

Männyt määllä kääntelihen,
 Kämpöset keolla wieri,
 Hawut juurelle hajosi.

Kun hän liikahti lehossa,

245. Lehot leikkiä pitivät;

Kun hän astahiti ahoille,
 Kukat kulkiwat kutuhun,
 Wesat nuoret notkahdelti.

Kolmekymmenes Runo.

Wainämöinen ja Soukahainen tapaawat toisen toisensa tiellä. Soukahainen itsensä parempana pitävä ei wäistä ja alkaa kaikenlaisia kertoella, josta ymmärtäisi toinenki jo ylemmän Johanneensa. Wasta wiimmen Soukahaisen maailman alkutöitä muistellaessa sanoo Wainämöinenki tietonsa, itsensä näissä töissä osallisna olleen. Wierlänän ei heittäwä Soukahainen uhkaa Wainämöisen laululla voittaa. Tästä snäntyy Wainämöinen ja laulaa paikalla kainaloista asti maan sisänsä Soukahaisen. Jo tuskautuwa Soukahainen rufoilee Wainämöistä itsiänsä wapahtuttamaan luvaten esinnä muita ja wiimmen ainoan sisarensa lunnaaksi. Päästää miehen Wainämöinen. Soukahainen itkien kotiin, äitiänsä kertoo jo sisarensa Wainämöiselle luvanneen. Ei olewan itkettäwätä, emo, jo kauan toiwoneensakin Wainämöistä langossensa.

Waka wanha Wainämöinen
Matkojansa mittelewi,
Toinen nuori Soukahainen
Ujoa suhuttelewi.

5. Tulit tiellä wastatusten,

Rahis puuttu rahkehesen,
 Aisa aisahan takeltu,
 Wemmel wempelen nenähän.

Wesi tippu wempelestä,

10. Raswa rahkehen nenästä.

Siinä seisoo Wainämöinen,

Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Siirry tieltä Joukahainen,

Sie olet nuorempi minua."

15. Se on nuori Joukahainen

Sanan wirkko, noin nimesi:

"Wähä miehen nuoruesta,

Nuoruesta, wanhuesta,

Kenpää tieolta parempi,

20. Sen on tiellä seisominen;

Kenpää tieolta wähempi,

Sen on tieltä siirtyminen."

Sano wanha Wainämöinen:

"Kun ollet tieolta enämpi,

25. Sano kormin fuullakseni,

Mitäpäs enemmän tiedät."

Sano nuori Joukahainen:

"Dieänpä minä jotaki:

Pohjola porolla kynti,

30. Etelä emähewolla,

Takalappi tarwahalla.

Siiall' on siliät pellos,

Tawilla laki tasanen;

Synw' on hylkehen eleä,

35. Suopi wetttä wiereltänsä,

Luotahan lohia syöpi,
Simultansa siikasia.

Saunki hallalla kutewi,
Suukonna kowalla säällä;

40. Uhwen arka märkähäntä .07

Syksyt syvilla uipi,

Kesät kuivilla kutewi;

Käppi särki säärtä lyden,

Lohi konstin koiptellen."

45. Sillon wanha Wainämöinen .57

Itse tuon sanoiksi wirtti:

"Niin mitä enemmän tieät,

Ulommaksi arwaelet?"

Sano nuori Soukahanen:

50. "Tieän siitaki etemmä, .08

Ulommaksi arwaelen:

Puut pittää Pisan mäellä,

Hongat Hornan kallioilla.

Paju on puita ensimmäinen,

55. Paju puita, mätästä maita, .58

Kiiskinen ween kaloja,

Ilman lintuja tiainen,

Kyptolainen käärmehiä.

Tulen syntyy taimosesta,

60. Wuoresta wetosen syntyy, .00

Alku rauan ruostehestä."

Waka wanha Wainämöinen

Itse tuon sanoiksi wirtti:

"Niin mitä enemmän tieät,

65. Ulommaksi arwaelet? .50

Sano tarkkoja tosia,
Muisteloita muinosia."

Sano nuori Joukahainen:

"Tieän kuitenki wähäsen

70. Muistan ajan muutamanki:

Muistan meret kynnetyksi,

Kalahauat kaimetuksi,

Siweret sywennetyksi,

Sarkajaot sauotuksi,

75. Mäet mullermoitetuksi,

Buoret luowuksi kokohon,

Ilman pielet pistetyksi,

Taiwon kaaret kannetuksi,

Taiwoiset tähytetyksi."

80. Sillon wanha Wainämöinen

Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Lapsen tieto, naisen muisti,

Ei ole partasuun urohon.

Smat on meret kynthämäni,

85. Meren folkot kuokkimani,

Kalahauat kaimamani,

Siweret sywentämäni,

Sarkajaot sauomani,

Mäet mullermoittamani,

90. Kiwät luomani kokohon;

Ulin ma miessä kolmantena

Ilman pieltä pistämässä,

Taiwon kaarta kantamassa,

Taiwoa tähyttämässä."

95. Siinä nuori Joukahainen

Murti suuta, wäänti päättä,
Murti mustoa hawenta,
Itse tuon sanoiksi wirkki:
"Tieän wieläki wähasen,

100. Ulommaksi ymmärtelen; .081

Tuonne laulan tuhman miehen,
Laulan lastuiksi wesille,
Lumpehiksi lainehille."

Siitä suuttu Wainämöinen,

105. Siitä suuttu ja häpeä. .081

Itse loihen laulamahan,
Sai itse sanelemahan;
Ei oo laulut lasten laulut,
Lasten laulut, naisten naurut,

110. Waan on partasuun urohon, .081

Toit' ei laula kaikki lapset,
Eikä poiat puolekkana,
Kolmannettana kofiat,
Nykyssä nuorisossa,

115. Polwessa ylenewässä. .081

Paulo wanha Wainämöinen,
Järwet läikky, maa järäsi,
Nuoret waskiset wapiäsi,
Paaet wahwat paukhteli,

120. Kiwilinnat liikahteli, .081

Tornit maahan torikahteli,
Portit Pohjolan repeäsi,
Ilman kaaret katkeli.

Paulo nuoren Soukahaisen,

125. Paulo suohon suonimöistä, .081

Niittuhun nisälihoista,
Kainaloista kankahasen.

Paulo koiran Soukahaisen
Kynsin kylmähän kiwehen,

130. Hampahin wesihaikohon;

Paulo jousen Soukahaisen
Kaariksi wesien päälle;

Paulo nuolet Soukahaisen
Hamukoiksi kiitawiksi;

135. Paulo pystysän hypärin

Stawaisten olkapäille;
Paulo haljatan sinisen

Hattaroiksi taiwahalle;
Paulo ussakan utusen

140. Halki taiwahan tähiksi.

Itse nuori Soukahainen
So on suossa suoniwöistä,

Niituksa nisälihoista,
Kainalaista kankahassa.

145. Se siitä hywin pahastu,

Toi wiimmen tuskautu,
Sanowi sanalla tuolla,

Lausu tuolla lausehella:
"Di sie wiisas Wainämöinen,

150. Tietäjä iän ikuinen!

Pyöräytä pyhät sanasi,
Peräytä lausehesi,

Päästä tästä palkkahasta,
Tästä seikasta selitä."

155. Se on wiisas Wainämöinen

Itse tuon sanoiksi wirkki:
 "Niin mitä minulle annat,
 Kun pyörrän pyhät sanani,
 Peräntän lauseheni?"

160. Sano nuori Joukahainen:

"Ompa mulla kaarta kaksii,
 Toinen tarkka ammunnalta,
 Toinen lyömähän riviä;
 Ota niistä jompikumpi."

165. Sano vanha Väinämöinen:

"Katson ma päälle kaariesi;
 Huolin hurja jousistasi;
 On kaari itselläniki
 Rahta mointa kallihimpi,

470. Rahta kolmia parempi.

Ei ole kaaren kantajoa,
 Eikä nuolen noutajoa;
 Mitä annat lunnahaksi?"

Sano nuori Joukahainen:

175. "On minull' oritta kaksii,
 Toinen tarkka askelelta,
 Toinen käymähän ripiä;
 Ota niistä jompikumpi,
 Päästä tästä palkahasta

180. Tästä seikasta selitä."

Sano vanha Väinämöinen:

"Katson päälle orittesi,
 Euren sukkajalkojasi;
 On ori itselläniki

185. Rahta kolmia parempi,

Wiittä kuutta wirkiämpä,
 Jonk' on lampi lautasilla,
 Westi selwä selkälilla,
 Syn se heinät hettehestä,
 190. Ween pilwestä pitäwi.

Ei ole oron ottajoa,
 Suwifunnan suitsioa,
 Warjan wiejeä waolle;
 Mitä annat lunnahaksi?"

195. Sano nuori Soukahainen:

"On mulla sisar koiissa,
 Jok' on warrelta walittu,
 Sekä kaunis kaswannolta;
 Annan ainoan sisaren,

200. Vainoan emoni lapsen,

Polwiseksi puolisoiksi,
 Wanhan päiwäsi waraksi,
 Sie pyörrä pyhät sanasi,
 Perähtä lausehesi,

205. Päästä tästä palkkahästä,

Tästä seikasta selitä."

Sillon wanha Wainämöinen
 Pyörrytti pyhät sanansa,
 Perähtti lausehensa.

210. Itse nuori Soukahainen,

Ulla päin, pahoilla mielin,
 Kaiken kallella kypärin,
 Itkeä wetistelemi,
 Kotihinsa tullessansa.

215. Isä pääty ikkunassa,

Emo aittojen wajoilla.

Emo ennätti kysyä,

Waimo wanha tutkaella:

"Mitä itket poikueni,

220. Waiwan nähtyni walitat.

Sano nuori Soukahainen:

"Ohoh maammo kantajani,

Di emo ylentämäni!

Ompa syhtä itkialla,

225. Waiwoja wetistäjällä.

Tuota itken tuon ikäni,

Puhki polweni murehin,

Annon ainoan sisaren,

Lainasin emoni lapsen,

230. Wanhalle Wainämöiselle,

Ikuiselle tietäjälle.

Annon wanhalle waraksi,

Turwaksi tutisewalle."

Emo kahta käämentänsä,

235. Hyrehti molempiansa,

Sanan wirkko, noin nimesi:

"Elös itke poikueni,

Ei ole itettäviä;

Tuota toiwoin tuon ikäni,

240. Puhki polweni halasin,

Surukseni suurta miestä,

Wänykseni Wainämöistä,

Paulajoa langokseni."

Vhesneljättä Runo.

Wainämöinen metsässä, vastaan taitannassa
tapaa Joukahaisen sisaren. Barottaa tyttöä tästä-
lähin waan hänelle mielimään. Tyttö wesiilmis-
sä kotiin, äitillensä kertoo metsässä Kalewaisen
tulleen, häntä itsellensä kaskwamaan kaskeneen.
Emo tyttönsä kieltää milläsäkään olemasta, ait-
taan menemään ja siellä parahiin waatteisin puke-
maan. Tyttö emonsa filmiltä pihalle, siellä yhä
itkee wetistelee. Kysywälle emolle mitä yhtäläiseen
itki waastaa ennen meren pohjaan ki kun wanhalle
Wainämöiselle menewänsä. Niin katosi mereen tyt-
ti. Tuli nyt emon ki wuoro itkeä; itki jotta kol-
me kokonaista jokea kyyneleistä kaskwo. Waan
tytti Wainämöisen moniaasti onkiesä puuttu kalana
onkeen. Wainämöinen esinnä kyllä ouoksi katsoo,
wiimmen luulee loheksi. Ottaa weitsen, alkaa hal-
ki leikata, niin kala kaskista loiskahdi mereen ja il-
mottihen. Pyytää Wainämöinen vielä toiste tu-
lemaan; ei tullut. Niin Wainämöinen kylläki mu-
rehtii, kun ei alhynnyt pitää kauan kaimattua tyt-
töä. Vielä unissaki kuwailee jo olewan tytön saa-
mattomassa.

Sisar nuoren Joukahaisen,
Kinoa emonsa lapsi,

- Pääsi wästöa metsästä,
 Wästan päitä warwikošta.
 5. Taitto wästan taatollensa,
 Toisen taitto maamollensa,
 Kolmatta kōhotteleksen
 Nuorimmalle weioollensa.
 Euli wanha Wäinämöinen,
 10. Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Kaswa tyttö minusa mielin,
 Elä muisa nuorisoissa;
 Kaswa laioissa somissa,
 Weny werkamaattehissa,
 15. Kaswa leiwän kannikalla,
 Wehnäleiwän wiploisilla."
 Neiti itkien kotihin,
 Kallotellen kartanolle.
 Isä pääty itkunassa
 20. Kirmeswartta wuolemassa:
 "Mitä itket tyttö raukka,
 Tytti raukka, neiti nuori?"
 "Ompa syntä itkiällä,
 Waiwoja wesištäjällä.
 25. Sitä itken taattoseni,
 Kirpo risti rinnaltani,
 Kari wyöstäni karisi;
 Rinnalta hopiaristi,
 Kari kulta wyöhyestä."
 30. Weljekset weräjän suussa
 Taitioita laatimassa:
 "Mitä itket jisko raukka,

Sisko raukka, neiti nuori?"

"Dmpa syhtä itkiällä,

35. Waiwoja wesištäjällä.

Sitä itken weikforaukat,

Kirpo formus formestani,

Helmet kaulasta helisi;

Kultaformus formestani,

40. Kaulasta hopiahelmet."

Sisarekset sillan päässä

Wyötä kullaista kutomat:

"Mitä itket sisko raukka,

Sisko raukka, neiti nuori?"

45. "Dmpa syhtä itkiällä,

Waiwoja wesištäjällä.

Sitä itken siskoraukat,

Kirpo kullat kulmiltani,

Hopiat hiwukfilitani,

50. Sinilangat filmiltani,

Punalangat pääni päältä."

Emo aitan lynnnyksellä

Boita firnuksa pesewi:

"Mitä itket tytti raukka,

55. Tytti raukka, neiti nuori?"

"Dmpa syhtä itkiällä,

Waiwoja wesištäjällä.

Sitä itken maammoseni,

Läksin wästöa metsästä,

60. Wästan päitä warwikosta;

Taiton wästan taatolleni,

Toisen taiton maamolleni,

Kolmatta kohottelimma
Nuorimmalle weioheni,

65. Osmonen norosta nousi,

Kalewainen katemailta:

"Kaswa neiti minusa mielin,

Elä muissa nuorisoiissa;

Kaswa kaisiissa somissa,

70. Weny werkawaattehissa,

Kaswa leiwan kannikalla,

Weny leiwan wiplosilla."

"El' oo neiti milläkänä,

Emon tuoma tuollakana;

75. Astu aittahan mäellä,

Kalkuttele kartanolle;

Kolm' on aittoja mäellä,

Uraos parahin aitta.

Syö sie siellä wuosi woita,

80. Tulet muita muolahampi;

Syö toinen sian lihoa,

Tulet muita sirsiämpi;

Kolmas kuore kottaroita,

Tulet muita kaunihimpi.

85. Siell' on arkku arkun päällä,

Pipas lippahan lomasssa;

Uraos parahin arkku,

Kimahuta kirjokansi,

Siin' on kuusi kultawyötä,

90. Seitsemän sinihamoista.

Pane päälle si parainta,

Komehintä kaulalle si,

Ripeintä rinnoillefi,
Warrellesi walkeinta."

95. Meni itkien pihalle,
Kallotellen kartanolle.
Mat itki ikkunassa,
Namut aitan kynnysellä,
Päiväkauet kartanolla,

100. Kuukauet kujanisten suilla,
Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
'En minään ennen ollut
Mustin muita neitosia,

105. Kalpeampi ween kaloja,
Dulin muita mustemmaaksi,
Kalpeammaaksi kaloja."

Meni emo katsomahan
Kolme yötä oltuansa:

110. "Mitä itket tytti raukka,
Nuorra saatuna walitat?"

'Dmpa syhtä itkiällä,
Waiwoja walittajalla;
Sitä itken maammoseni,

115. En mä wanhalle menisi,
Ikiwanhalle waraksi,
Turwaksi tutisewalle,
Suojaksi sopun kululle;
Menisin minä merehen,

120. Alle aamujen syvien,
Sisareksi siikasille,
Weikoksi ween kaloille.

Synw' ompi meressä olla,
 Alla aaltojen asua,

125. Sisarena siikasilä,
 Weikkona ween kaloilla;
 Siika silmäni pesisi;
 Hauki pääni harjoaisi."

Meni aittahan mäellä,

130. Kallotteli kartannelle.
 Kolm' on aittoja mäellä,
 Aukasi parahan aitan.
 Siell' on arkku arkun päällä,
 Lipas lippahan lomassa.

135. Aukasi parahan arkun,
 Kimahutti firjokannen;
 Löysi kuusi kulta-yötä,
 Seitsemän sinihamoista.
 Pani kullat kulumisensa,

140. Hopiat hiukksillensa,
 Sinilangat silmillensä,
 Punalangat päänsä päälle.
 Pani päällensä parasta,
 Kaulallensa kaunihinta,

145. Ripehintä rinnoillensa,
 Warrellensa walkehinta.
 Siitä syöstihen merehen,
 Alle aamujen syvien,
 Sisareksi siikasilä,

150. Weikoksi ween kaloille.
 Emo aittahan tulewi
 Kolme yötä oltuansa:

"Minn' on saanut tytti raukka?

So on kuollut tytti raukka;

155. Mennyt lietohon merehen,

Ulle aamujen syvien,

Sisareksi siikasille,

Weikoksi ween kaloilte.

Sisarena siat syöpi,

160. Ween kalat weikkonansa."

Siitä emo itkemähän,

Kynnelwierus wieremähän.

Wieri kynnel, wieri toinen,

Wieri wetrehet wetensä,

165. Shopäillä itkemillä,

Muheilla muotopäillä,

Wieri poskille poloseu.

Wieri kynnel, wieri toinen,

Wieri wetrehet wetensä,

170. Polosilta poskiltansa,

Ripeille rinnoillensa.

Wieri kynnel, wieri toinen,

Wieri wetrehet wetensä,

Ripehiltä rinnoiltansa,

175. Hienosille helmoillensa.

Wieri kynnel, wieri toinen,

Wieri wetrehet wetensä,

Hienosilta helmoiltansa,

Sulkkusille sukkasille.

180. Wieri kynnel, wieri toinen,

Wieri wetrehet wetensä,

Sulkkusilta sukkasilta,

Kautokengän fantasia.

Wieri hynnel, wieri toinen,

185. Kauto wetrehet wetensä,

Kautokengän fantasilta,

Maahan alle jalkojensa.

Wieri maahan maan hwyksi,

Wetehen ween hwyksi.

190. Niin kaswo jokea kolme

Yhen ihmisen itusta,

Yhen immen hynneleistä.

Kaswawi joka jokehen

Kolme koskea kowoa,

195. Yhen ihmisen itusta,

Yhen immen hynneleistä.

Kaswo kolmin luotoloita

Joka kosken kuohumille;

Kolmin koiwujä yleni

200. Joka luowon partahalle;

Sai siitä kakea kolme

Koiwuloihin kulkumahan.

Yksi kukku lemmen, lemmen,

Lapselle lemmettomälle,

205. Toinen kukku armon, armon,

Armottomalle emolle,

Kolmas kukku sulhon, sulhon,

Sulhottomalle tytölle.

Siitä wanha Wainämöinen

210. Oli ongella olia,

Käeksellä käänteliä,

Nenässä utusen niemen,

Päässä saaren terhenisen.

Otti ongen taskustansa,

215. Wäkärauan wäskystänsä;

Ongetteli ongellansa,

Takrallansa tarkotteli.

Wapa wäskinen wäpisi,

Hoplainen siima siuku,

220. Nuora kultanen kulisii.

So päiwänä muutamena,

Huomenna monikahana,

Kala otti onkehensa,

Tarttu takraraudahansa.

225. Sen weti wenosehensa,

Talu talkapohjahansa.

Katselewi, kääntelewi,

Sanan wirtko, noin nimesi:

"Mi on kummasen kumannut?

230. Emp' on tuota tuonekkana.

Siliäht' on siikaseksi,

Kuliahka kuujaseksi,

Haliähka haukiseksi,

EWätön emäkalaksi,

235. Käpylätön hylkeheksi,

Thala imehnoseksi,

Päärivoton neitoseksi,

Wyötön Wäinön tyttöseksi,

Korwiton kotiomaksi;

240. Luonnonko lohikalaksi?"

Wyöll' on weitsi Wäinämöisen,

Pää hopia huotrassansa,

- Lohi leikkaellaaksensa,
 Kala palstoin pannaaksensa,
 245. Satronaisiksi saroiksi,
 Lohiksi lounahiksi,
 Paaston ajaksi paloiksi.
 Ulko lohja leikkaella,
 Weitsin wiilteä kaloa;
 250. Lohi loiskahti merehen,
 Kala kirjo kimmeltihen,
 Pohjasta punasen purren,
 Emästä eriwenehen.
 Usken pääätänsä ylenti,
 255. Dikiata olkapäättä,
 Wasempia warpahia,
 Sormia nimettömiä,
 Wihurilla wiennellä,
 Rupehella kuuennella.
 260. Nosti kättä oikiata,
 Näytti jaltoa wasenta,
 Seitsemmännellä selällä,
 Kallolla yheksännellä.
 Sieltä noin sanoiksi wirkki:
 265. "Dhoh sinua ukko utran!
 Kun et tuntenut piteä
 Been wiimmeistä tytärtä,
 Ahin lasta ainokaiista,
 Wellamon wetistä neittä.
 270. En ollut lohi punanen;
 Olin sisar Soukahaisen,
 Kuta pyyhit kuun itäsi,

Puhki polwesi halasit.

Enk' ollut minä tulewa

275. Eohi leikkoaksesi,
Kala wiploin wiilaksesi,
Eli palstoin pannaksesi,
Uamusiksi atrioiksi,
Murkkinaisiksi muruiksi,

280. Eohiksi lounahiksi,
Paaston ajaksi paloiksi."

Sano wanha Wainämöinen:

"Miksi sie tulit minulle."

"Olinpa minä tulewa

285. Kainaloiseksi kanaksi,
Ituseksi istujaksi,
Polwiseksi puoliseksi.
Tulin vanhalle waraksi,
Turwaksi tutisewalle,

290. Sun sian lewittäjäksi,
Pään alasen laskeaksi,
Pirtin pienen pyyhkiäksi,
Lattian lafaksiaksi,
Tulen tuojaksi tupahan,

295. Balkian wirittäjäksi,
Nuttannun kantajaksi,
Utrian asettajaksi."

Sano wanha Wainämöinen

Ulla päin pahoilla mielin:

300. "Di sie sisar Soukahaisen!
Woi sie tulla toinen kerta."

Ei enää tulluttana,

Itse aaltohin aleni.

Tuonne waipu wastikänä,

305. Been kalwošta katosi,

Kiwen kirjawan sisähän,

Maksan karwasen malohon.

Siitä wanha Wainämöinen.

Ulla päin pahoilla mielin,

310. Kaiken kallella kypärin,

Kotihinsa tullessansa,

Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Dhoh hullu hulluuttani,

Mieleltä wäheyttäni!

315. Olipa minullai mieltä,

Ujatušta annettuna,

Syântä suurta surmottuua;

Oli ennen aikoinansa,

Baan ei nyt nykyisin aion.

320. Nyt on mieli melkiässä,

Ujatukset arwosesä,

Kaikki toimi toisialla.

Sota toiwoin tuon ikäni,

Puhki polweni halasin,

325. Usken tuli onkeheni,

Tarttu takraraudahani,

Baan en tuntenut piteä,

Been wiimmeistä tytärtä,

Uhin lasta ainoata,

330. Wellamon wetistä neittä.

Sano nyt Untamo unesi,

Makuhusi maan wenyjä,

Missä Wuojela eläwi,
Neiot Wellamon wenywi."

335. Sano Untamo unensa,
Makuhunsa maan wenyjä:
"Tuolla Uhtola asuwi,
Neiot Wellamon wenywi,
Ulla aaltojen sywien,

340. Selässä meren sinisen,
Kirjawan tiwen sisässä,
Maksan karwasen malossa.

Siellä Uhtola asuwi,
Neiot Wellamon wenywi,

345. Pikkusessa pirttissessä,
Kamarissa kaitasessa,
Saan luffojen takana,
Tuhanzin awaimien."

Kahesneljättä Runo.

Marjatta kauan neitena kotona ollut joutuu paimeneen, syöpi kummanlaisen marjan, josta hälle syntyy poika. Tuon pappi lasta ristimään, kysyy pappi ku saataisi isättömän poian tuomariksi. Saahaan vanha Väinämöinen, tuomitsee poian suohon wietäväksi. Uufasee suunsa kaksiviikkonen lapsi ja pakisee jo wäärin tuominneeksi. Siittä suutuwa Väinämöinen jo laulaksen poies eläwien luota, kantelen ainoastansa muistoksi jällele jättämä.

Marjatta koria kuopus

Kaswo koiſsa kokiassa;

Hirren kynnyſtä kulutti

Hienosilla helmoillaſa,

5. Kamanoa kaks hirttä

Pätöwillä pääriwoilla,

Siltalauan lattioa

Kautoſengän kantaſilla.

Marjatta koria kuopus

10. Wina piikuen pitänyt,

Wina ollut neitnenä,

Pantu on lehmän lypsentaſhän.

Lypſi lehmät leppeheſti,

Muut on kaiſki lehmät lypſi,

15. Senpá heitti lypsämättä,

Ku oli häirynyt härille.

Marjatta koria kuopus,

Aina piikuen pitänyt,

Aina ollut neityenä,

20. Oli kirkkohon menemä.

Sai oronen walahisin,

Puna puikkojen etehen,

Ei istu oron rekehen.

Pantu on tamma walahisin,

25. Ruškia reen etehen,

Ei istu rekehen tamman,

Soi' oli ollut upehilla.

Pantu on ruuna walahisin

Puhaa puikkojen etehen,

30. Niin istu rekehen ruunan,

Sillä kirkkohon ajawi.

Marjatta koria kuopus

Aina piikuen pitänyt,

Aina ollut neityenä,

35. Pääty karjan paimeneksi,

Läski lammasten keralle.

Pah' on olla paimenessa,

Dyttölapsen liiatenki;

Mato heinässä matawi,

40. Sisiliskot siuottawi.

Ei mato matanutkana,

Sisilisko siuottanna,

Oli marjanen mäellä,

Punapuola kankahalla.

45. Niin marja mäeltä huuti,

Punapuola kankahalta:

"Tule neiti poimimahan,
Tinarinta riipomahan;
Wyö wäski walitsemahan,

50. Ennen kun etona syöpi,
Mato musta muikkoawi."

Mariatta koria kuopus
Meni marjan katsontahan,
Punapuolan poimentahan.

55. Keksi marjasen mäeltä,
Punapuolan kankahalta:
"On marja näfemiähän,
Puola ilmoim luomiahan;
Ulahahko maasta syöä,

60. Ulahahko puuhun noäta."

Tempo kartun kankahalta,
Sillä marjan maahan sorto;
Kirpo marjanen mäelle,
Siitä mäelle seisotaksen.

65. "Nouse marja helmoiileni!"

Nousi marja helmoiilensa.

"Nouse marja wyöni päälle!"

Nousi marja wyönsä päälle.

"Nouse marja rinnoiileni!"

70. Nousi marja rinnoiilensa.

"Nouse marja huuliileni!"

Nousi marja huuliilensa;

Huuliltansa kielessä,

Kieleltä keruukihinsa,

75. Siitä watsahan walahti.

Marjatta koria fuopus
Siitä tyyty, siitä täyty,
Siitä paksuksi panihen,
Pihawaksi liittelihen.

80. Kanto kohtua kowoa,
Watsan täyttä waihiata,
Ympäri yheksän kuuta,
Kuuta puolen hymmenettä.

Niin kuulla hymmenennellä

85. Waimon waiwaksi tulewi,
Painuwi pakolliseksi,
Watsan täysi waihiaksi.

Siitä meidän Marjatta
Jo tuossa ajattelewi,

90. Minne mennä, kunne kätä,
Kusta kylpyä kysellä.

Sanan wirkko, noin nimesi:

"Piltti pieni piikaseni!

Lähe kylpyä kylästä,

95. Saunoa Sariolasta,
Jossa huono hoiwan saisi,
Uun ange tarwitseisi."

Piltti pienin piikojansa,

Paras palkkalaisiansa,

100. Hyvä kielas käskeäkki,
Kepiä kehuttoaki,
Kopin helmansa kofosi,
Käsin kääri waattehensa,
Sekä juoksi, jotta joutu,

105. Kuman Kuotuksen tupahan.

Ruma Ruotus paitulainen
 Syöpi, juopi pöyhän päässä,
 Päässä pöyhän paiollahan,
 Niwan aiwinaisillahan.

110. Ruma Ruotuksen emäntä
 Vieho sillan liitoksella,
 Laaho keskilattialla,
 Eläwi hywän tavalla.

- Sano Piltti pieni piika:
 115. "Eäksin kylpyä kylästä,
 Saunoa Sariolasta,
 Jossa huono hoivan saisi,
 Uunun ange tarwitseisi."

- Ruma Ruotuksen emäntä
 120. Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Kellen kylpyä kysellet,
 Kellen aihelet apua?"

- Sano piltti pieni piika:
 "Kysyn muorille kotona."
 125. Ruma Ruotuksen emäntä
 Sanan wirkko, noin nimesi:
 "Ei kylyt kylähän joua;
 On kylpy Rytömaella,
 Huone hougikkoella,

130. Johon portto poiat saapi,
 Tuulen lautta lapset luopi."

- Piltti pieni piikojansa
 Sekä juoksi, jotta joutu,
 Sano tuonne tultuansa

135. Juoksi muorinsa kotona:

"Eule kylpyä kylässä,
Saunoa Sariolassa.

Ruma Ruotus paitulainen
Eöip' on joip' on pöyän päässä,
140. Päässä pöyän paiollahan,
Kiwan aiwinaisillahan,
Ruma Ruotuksen emäntä
Pieho siilan liitoksella,
Laaho keskilattialla,

145. Eläen hywän tawalla.
Mie sanoin sanalla tuolla:
Läksin kylpyä kylästä,
Saunoa Sariolasta,
Jossa huono hoiwan saisi,

150. Awun ange tarwitseisi.
Ruma Ruotuksen emäntä
Sanan wirko, noin nimesi:
Kellen kylpyä kyselet,
Kellen aihelet apua?

155. Mie sanoin sanalla tuolla:
Kysyn muorille kotona.

Ruma Ruotuksen emäntä
Sanan wirkko, noin nimesi:
Ei kylht kylähän joua;
160. On kylä Kytömäellä,
Huone hongikkokeolla,
Johon portto poiat luopi,
Tuulen lautta lapset saapi."

Siitä meidän Marjatta
165. Itse tuon sanoiksi wirkki:

"Lähteä minun tulewi,
Niinkuin muinenki kasakan,
Eli orjan palkollisen."

Wiepi vastaan warjoßsansa,

170. Lehen lempisuojaßsansa,

Ustua taputtelewi

Huonehesen hongikolle,

Tallihin Tapiomäelle.

Niin sano sanalla tuolla,

175. Pausu tuolla lausehella:

"Henkeäs hynä hewonen,

Huokoas wetäjä warša!

Watsan kautta waiwaloisen,

Kylhölöly löyhäntä,

180. Sauna lämpönen lähetä,

Totta huono hoiwan saisi,

Uun' ange tarwitseisi."

Henkäsi hynä hewonen,

Huokasi wetäjä warša,

185. Watsan kautta waiwallisen.

Min hewonen henkeäwi,

Se on luotu kyllyn löly,

Wesi wiškattu wiaton.

Siitä meidän Marjatta

190. Kylpi kyllyn kyläältänsä,

Watsan lölylyn wallaltansa.

Saip' on tuonne poikuenta

Heinille kesäteoville,

Suorajouhen soimen päähän.

195. Siitä meidän Marjatta

- Otti poian polwillensa,
 Eapfen lannepuolellensa.
 Kaswatteli poiuttansa,
 Kullaista omenuttansa,
 200. Hopiaista sauoansa,
 Alla seulan seulottawan,
 Alla kormon kannettawan,
 Alla jauhawan kivosen,
 Alla juoksewan jalaksen.
 205. Siitä meidän Marjatalle
 Kaswo poika kaunokainen,
 Ei tietä sukua sillä;
 Iso kutsu Ilmoriksi,
 Emo ehtopoiaksehen,
 210. Weljet wennon joutioiksi,
 Sisaret sotijaloiksi,
 Muu pere nimettömäksi.
 Etsittihin ristiätä,
 Katsottihin kastajata;
 215. Tuli pappi ristimähän,
 Wirolannas kastamahan,
 Palwonen pitelemähän.
 Sepä tuon sanoiksi wirkki:
 ”Ketä tuohon tuotaisi
 220. Tuon on tuhman tuomariksi?”
 Tuotu on wanha Wainämöinen,
 Dietäjä iän ikuinen.
 Sano wanha Wainämöinen:
 ”Poika suolle wietäöhö,
 225. Puulla päähän lyötäöhö,

Tangolla tapettaaho.”

Puhu poika puolikuinen,
Kaksiwiikkonen kajahu:

”Dhoh ukko ulkomainen,

230. Wirosanna Karjalainen!

Kun olet tuhmin tuominnunna,
Wäärin pitännä lafia.”

Pappi risti ripsahutti,
Tästä lapsen kapsahutti,

235. Metsolan kuninkahaksi,
Rahasaaren wartiaksi.

Siitä suuttu Wainamoinen,
Siitä suuttu ja häpesi;
Paukko kerran viimeksensä,

240. Paukko waskisen wenehen,
Paukko ruuben rautapohjan.

Laskea karehtelemi,
Wenehellä waskisella,
Kuutilla kuparisella,

245. Mäsihin maaemihin,
Mäsihin taiwosihiin.

Sinne puuttu porsinensa,
Wenehinensä wenähty,
Jätti kantelelon jälille,

250. Suomelle ilon ikuisen,
Pärlut suuret lapsillensa.

Herännenkö, heittänenkö,
 Luonenkö, lopettanenkö,
 Bai wasta alottanenkö?
 Biel' oisi sa'an sanoja,

5. Tuhhat wirren tulkelmusta,
 Toit' ei laula kaitki lapset,
 Ymmärrä yhet, urohot,
 Eikä waimot warsinkana.

Waan ei kösäi wuolastana

10. Paske wettänsä loputen,
 Eikä laulaja hywäkän
 Paula tynni wirsiänsä.

Mont' on muutaki muretta,
 Paljo huolta huommisesta;

15. Nätkä mulla näin sanowi:
 "Suut' elä kullatta kulluta,
 Pieksä kieltä penningittä;
 Laulajan laki palawi,
 Runoin kullku kuiwettuwi,

20. Waan ei kowat kuuntelian."

Waan kuitenki, kaititenki,
 Wirren laulon, laulun laitton,
 Oksat karsin, tien osasin.
 Siitä sinne tie menewi,

25. Rata uusi urkenewi,
 Paremmille laulajille,
 Taitawammille runoille,
 Nuorisosä, nousewasä,
 Polwesä ylenewasä.

Toisintoja.

Ensimmäinen Runo.

- B. 5. Poulaja minä olisin,
Poulaja olettelisin
Hyvän toiseni kerralla,
Parempani kumppalini.
6. Suullinen sanalliseni!
8. Saaumma sanelemahan,
18. Kansassa ylenemässä;
60. Suorin solmun sommelolta.
70. Wähän päivän wietteheksi;
72. Huomeneni huoliaksi.
Taonta on sepolla työtä,
Poulanta laäi runolla,
Ruhtunta kesäällä,
Painanta sinettärillä.
80. Itse wanha Wainämöinen,
* Isä wanhan Wainämöisen,
84. Itäwysty aikohinsa,
Duostu elämähänsä,
101. Otawainen ottanunna;
117. Taäo rautasen orihin
Hiirenkarmasen hewosen,
Taäo sarwisen satulan.
127. Hewosella hirmisellä,
Kalahauin karmasella,
Eohen mustan muotosella,
128. Hiirenkarmalla hewolla.
129. Kio syötyjä ahoja,
Noita Wainön kankahia,

137. Lappalainen kyyttöselkä
Kanto wilkoista wihoa,
Kauanaikaista karettä
139. Kaukoa katsetta suurta
* Kaukaista ylenkatsetta
* Kanto kaukaista katsetta
140. Päälle vanhan Väinämöisen.
141. Balmitti tulisen jousen,
Jalon kaaren kaunisteli,
142. Teräskaarisen kaniwi;
143. Kaari rauasta rakettu,
Selk' on waskesta walettu.
155. Wuoli piiliä pinohon,
Kolmisulkea kookohon,
Warret tammesta wanuwi,
Päät tekewi terwasesta,
* Teki piiliä piwosen,
Kopran nuoloja kowia,
157. Sulitteli nuoliansa
* Sulitti tuliset nuolet
160. Warpusen wipusimilla.
168. Laiši jäntehen tawata,
169. Hiwuksesta Hien immen,
Karwoista emäkapehen.
* Hännästä ujon upehen,
Hapsista halukapehen.
179. Wuotti illan, wuotti aamun,
Illat istu ikkunassa,
Namut aitan kynnysellä,
Päiwät kuunnellen kujassa,
187. Keiksi mustasen merellä,
Sinerwöisen lainehilla,
188. Selässä sinisen hirwen,
Selwällä meren selällä,
Ulapalla aukialla.

190. Toki nuolensa tuliset
Korwalla tulisen kosken,
Pyhän wirran pyörtänäällä;
211. Ampu kuiten, ei totellut;
213. Min käsi ylentänehe,
215. Min käsi alentanehe,
Sen nuoli ylentädhön.
217. Ampu nuolen ensimmäisen,
* Ampu ferran nuoliansa,
Meni ylitse merehen;
Ampu toisen nuoliansa,
Meni alatse merehen;
227. Toki ferran kolmannenki,
Topa miimmen kothi kämpi,
Ampu riuhto Wainämöisen
Wasemehen kainalohon,
Päähän olka oikahan,
229. Ampu olkisen orihin,
Hernewartisen hemosen
Alta wanhan Wainämöisen,
Käpi lankien sioista,
Kautta kainalolihojen.
231. Dikiasta olkapäästä,
Kautti kainalon wasemen.
234. Gormin sortuwi wetehe,
Käsin käänty lainehesen,
* Sortu formin lainehille,
Kammenin wesille käänty,
* Gormin suistuwi wetehe,
Kääntywi käsin merehen,
145. Astune kotiahoille,
Saane Wainon kankahille.
246. Saane Wainolänssaloille.
249. Seulu seitsemän kesä,
253. Meri aaltonen e'esjä,

Takanansa taiwas kirkas.

257. Ruusa kättänsä kohotti,
 260. Sihen niemiä nimesi;
 262. Sihen kuopat kaimaeli;
 * Sihen kuoppia kowerti;
 264. Eati nuottalaslimia;
 * Sihen siwosti apajat;
 269. Purret kähpi kauppamiesten.
 257—269. Mahto luoa luotaloita,
 Saatti saaria sanella,
 Salakarit siunaella,
 Kalohauat kasmatella.
 270. Penti kocko koilta ilman,
 Koilta ilman, alta taimon,
 * Hanhonenpa ilman lintu
 Penteä lehuttelevi,
 * Setkonen on ilman lintu
 Etsiwi pesän sioa,
 * Kaapana haki pesä,
 Uunmaata armaeli,
 272. Tuli Turjan tintahissa,
 Sai Eapin lapukkaisa,
 274. Penti kaitki ilman tuulet,
 279. Pisti polwensa pesäksi,
 287. Päähän polwen Wainämöisen.
 288. Wanu waskesta pesänsä,
 290. Muniwi munia kolme,
 297. Kuuli suonien sulawan.
 298. Piikahutti polwiansa,
 300. Munat wiereh weteheh,
 * Munat wierehty weteheh,
 Eapsukaiset lainehesen,
 303. Kocko ilmahan yleni.
 * Kocka läksi lentämähän.
 306. Mi munas' alanen puoli,

- * Munoa alanen puoli
 - * Jäälitšän alanen puoli
 - 308. Mi munasj' ylänen puoli, (R. 306.)
 - 310. Mi munasja ruškiata,
 - * Jäälitšäsä ruškiata,
 - 312. Mi munasja walšiat, (R. 310.)
 - 314. Mi munasja luun muruja,
 - * Jäälitšäsä luun muruja
-

Toinen Runo.

- 4. Petäjäisjä pöllyn päänä,
- * Meni männyn säikälennä,
- 10. Jo tunsi ruhun tulewan,
- Härdäpäiwän päälle saawan,
- 15. Jouin puulle pyörimälle,
- Warwalle wapisewalle,
- 25. Tulehenko teen tupani,
- Wai weteheh saunan salwan.
- 28. Tuli tuike polttanemi;
- 29. Westän pirttini weteheh,
- Wesi wienemi iäsi.
- 30. Siitä tuuli tumitteli,
- Ilma lieto liikkuteli,
- 33. Tuonne wiepi Wainämöisen
- Pirun pitkähän perähän,
- 39. Tuolla Pohjolan lahella,
- Kylän kujan kuuluwilla,
- 44. Tulin mailta tuttavilta,
- Siirryin syntymäsiolta,
- 46. Jäniksen jälettomälle.
- 50. Raikki sammakot sanowi,
- 61. Matkoa osoamahan,
- 67. Tuopa musta Pohjan akka,
- Ulappalan umpisilmä

- Noussi aivan aikaisin ,
 73. Pynhki pikkupirttisenä ,
 Wasxilattian lakaasi ,
 * Pynhki pikku pirttiänsä ,
 Lattiatansa lakaasi ,
 74. Pakaeli lattiansa
 Wasxilalla warpahilla ,
 Vuualla hopeisella .
 76. Vuualla tuhatlehillä .
 79. Wiepi rikkansa pihalle ,
 Pellolle perimmäiselle ,
 81. Rikoiilansa seisotaksen ,
 Siitä korwin kuuntelewi ,
 83. Takimmalla tanhualla ,
 Kaijimmalla pientarella .
 Tuosta kuuli kuusalle ,
 Tajuusi kaheksälle .
 85. Itku kuuluwi mereltä ,
 Poikki joen juorottama .
 * Kuuli miehen itkewäksi ,
 Urohon urisewäksi .
 * Ujertawäksi urohon .
 * Urohon ujeltawäksi .
 89. Tämä en itku Wainämöisen ,
 Urajanta Untamoisen ,
 Souhileuan jourottama .
 * Souhileuan juorotusta .
 95. Päksi luota katsomahan ,
 Pikelstä tähyämähän .
 * Päksi itkua perihin .
 99. Riwen kirjawan siwulla ,
 Paaen paßsun pallehella ,
 104. Otti miehen kuolemasta ,
 Urohon katoamasta ,
 * Nosti wanhan Wainämöisen ,

Wiepi wierahan Kotia.

107. Itse istu suotamahan,
 * Suoritaaksen soutuamahan,
 109. Kirjokannen kynnyselle.
 110. Syötti miehen syöneheksi,
 Suotti miehen juoneheksi,
 Upatti alanenäksi;
 * Syötti miehen syölähäksi,
 Suotti miehen juolahäksi;
 112. Sano tuonne saatuaansa,
 Pohjolahan tultuaansa
 115. uriset uwantolainen?
 Laatitsko mieli miehen
 Palata omille maille,
 Noille maille ristöityille,
 Paikoille papillisille?
 118. Laatitsipa mieli mennä,
 Palata omille maille j. n. e.
 132. Onpa hyvä ollaaksesi,
 Armas aikaellaaksesi
 Pohjan poikajen tuvilla,
 Perinteillä pehmillä,
 149. Kultakupista olutta.
 152. Minpä annat palkastani,
 164. Saatatto takoa sammun,
 Kirjokannen kalikutella,
 * Kun sa laait uuen sammon,
 Kirjokannen kirjottelet,
 166. Rahesta karitsan luusta,
 Yhestä jywästä otran,
 Vielä puolesta sitai,
 * Kolmesta jywästä otran,
 * Maiosta mahowan lehmän,
 178. Ei oo taattoni takoja,
 Eikä seppänä setäni,

- Enk' ole opissa ollut,
 Geisnyt seppojen pajassa;
 181. Vielä taitawa takoja;
 Ei ole seppää selwempätä,
 Takojata tarkempata,
 Se on taiwahat takonut,
 Ilman kaaret kalcutellut,
 185. Eikä pihtien pielmät.
 202. Tyttösi lepyttelewi,
 Tinarinnat riuoawi.
 206. Anto hälle uun purren,
 Basta terwatun wenehen,
 Paulo tuulen tuppurihin,
 Ilman raiwohin rakenti,
 Työnti wanhan Wainämöisen
 Pimiästä Pohjolasta.
 * Anto hälle sirkun siivet,
 Anto leimon lennättimet;
 Niillä wanha Wainämöinen
 Lenteä lehuttelewi,
 Pian lenti matkat pitkät,
 Wälehen wälit lyhyet
 Siitä kylmästä kylästä,
 Pimiästä Pohjolasta.
-

Kolmas Runo.

1. Tuulikki Tapion neiti,
 Hoikka Honkelan minia,
 Salo kaarron kaunis waimo
 * Katrinar neito kaunis,
 Sisar nuoren Soukahaisen

3. Sinisukkahan siroksen,
Rautokenkähän kaniwi.
18. Näki kaaren taimahalla,
* Näki neien taimahalla,
Siinäsa ihanan immen,
* Näki pilven taimahalla,
Neit' on pitkän pilven päässä,
24. Baske maippoa waruwi,
Piwossa hopiapiirta,
Kultasukkula käässä,
29. Tuletto minulle neiti,
Kuseksi puolisoiksi,
Kainaloiseksi kankaiksi?
30. Bieretäte wiereheni!
55. Emma sulle ennen tullo,
* Tulisin minä sinulle,
Kun sa weistäsit wenosen,
59. Kirwon lyömättä kivehen,
69. Ei kirmes kivehen kanta,
Kasa hietra kalliohon.
* Ei kirmes kivehen kosen,
Eikä kalkkan kalliohon.
* Ei kirmes kivehen kähnyt,
Eikä kalkat kalliohon.
71. Päiwälläpä kolmannella
Hiisi pontta pyörähytti,
Pempo liikutti tereä,
78. Kirwes kimmelti kivestä,
Kammeltihen kalliosta,
Tera lipsahti liha'an,
* Tera liuskahti liha'an,
81. Hiis sen suonille sowitti,
Pempo luille luiskahuttiz
* Pempo khitätti lihoille,

87. Beri pääsi vuotamahan,
Hurme huppellehtamahan.
* Maito maahan juoremahan.
103. Tulwalle tukkimeksi,
Beren tielle telkkimeksi.
105. Beri tulwana tulewi,
Hurme juoksowi jokena,
* Beri tuiskuna tulewi,
113. Ei ollut sitä mätästä,
125. Rekehensä reutoaksen
Bieretäksen korjahansa.
* Rekehensä reutosihen,
Korjahan korrentelihen.
130. Korja kultanen kulisi,
Jalas koirunen kolasi,
* Korja kultanen kulahti,
Hoplainen pyörä pyöri,
Ratas rautanen hasahti,
131. Ujo tuonne toitualle,
Tuonne kylmähän kylähän;
* Ujo tuonne toisialle,
Tuonne kylmähän kylähän,
Larkkahan Tapiolahan;
* Ujoa karittelewi,
Ujo hymmenen kyleä,
Talo wastahan tulewi,
Ujami talon pihalle,
Kartanolle kaunihisti;
136. Uron tuskan tuntioa,
Bammojen wakittajoa,
Rauan raannon katsojoo,
Puun jätin puhelioa,
* Beritulwan tukkiijoo,
Salpoa werisatehen,
Suoniköksen sortajoo?

140. Poika portahan nenässä;
 * Paarna pieni pankon päässä;
 141. Eapsi warfin wastaeli,
 153. Keskimmäistä tietä myöten,
 Keskimmäisehen talohon.
 165. Ohkoa oven awasi,
 173. Kjo tuonne toisialle,
 Kärimmäisehen talohon;
 Siell' on ukko uunin päällä,
 Halliparta harjun alla,
 Jot' on tukkinut hymätki,
 Salommatki jaksanunnä.
 176. Itse noin sanoiksi wirkki:
 Disi akka ammuttawa,
 Roukkuleuka kolhattawa.
 Porohkoiksi poltettawa,
 179. Vierimmäistä tietä myöten,
 Vierimmäisehen talohon,
 189. Tuli ukko ikkunahan,
 Puuho ukko pöyän päässä,
 Parta laulo, pää järifi:
 197. Alta kosket, päältä wirrat,
 Kosket kuohujen kohilta,
 200. Rapeista kannakista.
-

Neljäs Runo.

1. Sano ukko, noin nimesi
 Tyttöllensä nuorimmalle:
 Eämmitä saloa sauna,
 Rikenehen riuhuta
 Haapasilla halkosilla,

Pienillä pirastehilla;
 Rasta kaljalla saranat
 Oluella uukset woia,
 Tott' ei ulwo suuret uukset,
 Eikä wankase saranat.
 Wiedös wastat warjoisfasi,
 Lehet hienot helmoisfasi;
 Niin hauo simanen wasta,
 Mesilatwa lauhuttele.

5. Meni saunahan saloa,
 Kylvin kylvihuonehesen,
 Ilman uksen ulwomatta,
 Saranan narahtamatta.

9. Reialle remennehelle,
 Haawalle halennehelle;

20. Raattialle lainehtinna;
 Ei ole talossa taasfa
 Sinun tulwan tukkiata.

27. Min' on toimi toisialla
 Kun on toisessa talossa,
 Wäki wäljässä tilassa
 Kun on toisen hartioissa.

Sai itse sanelemahan,
 Puhkesi puhelemahan:
 Sulettun' on suuremmatki j. n. e.

340. Yheksältä woitialta,
 Kahdeksalta katojalta.

346. Ne on polwehen panewi,
 Wapahisin valmistawi.

* Niillä woiti Wainämöisen,
 Pahoin tulleen paransi.

392. Kapaloittu kaunihisti,

401. Saipa tulwa tukkiansa,
 Suonikoski sortajansa,
 Kiivahasti kiinni otti,

Meri seisoi selwäsesti.

403. Tuosta tuli terweheksi,
 Kaswo aiwan kauniheksi,
 Thommaksi entistähän j. n. e.
411. Waka wanha Wainämöinen,
 Kun oli wiimmen wirtistynyt,
 Tointunut weritohusta,
 Katsahdawi taiwahalle j. n. e.
418. Luonnon luojalta lujalta.

Wiies Runo.

14. Noita Wäinölään ahoja,
 Kalevalan kangasmaita,
17. Synö syöjä unen näkiä,
26. Laulelee, hyrähtelewis
32. Halki pilvien hajotti.
34. Paulo näähän kuitarinnan,
 Raksi kullaista kärkeä
 Kuusosehen kulkumahan,
 Lehmälle lekkumahan,
 Paulo oksille orawan.
52. Ompa syntä ollakseni,
 Jouwui maille wierahille
 Ätki ouoille owille,
 Enkä tiennyt tietä kähä,
 Duto matkoja osannut;
 Annon seppo Ilmarisen,
 Lainasin emoni lapsen
 Pimiähän Pohjolahan,
 Pohjan pitkähän perähän.
- Sano seppo Ilmarinen:
 Ulós ollo milläkänä
60. Maan kuulu, ween walio,
64. Saoin markoin maksettawa,
 Tuhanfin lunastettawa

72. Topa taianki tajuta,
Ymmärrellä mielalasi;
Topa sie minun menetit
- * Tuosta tunnen kielastajan,
Tajuan walehtelian;
Topa sie minun lupasit
80. Paikoille papittomille,
Maille ristikättömille.
90. Siell' on kuu kumottamassa,
Siellä oksilla otawa.
- * Kun on näätä kultarinta
Kultasessa kuusosessa.
99. No's os puuhun kerkialle
Drawaista ottamahan,
Näätä tapoamahan.
110. Sanowi sanalla tuolla,
Lausu tuolla lausehella:
Di ukko ylijumala,
Tahi taatto taiwahinen,
No'sta tuuli tuppurihin,
Ilma raiwihin rakenna;
129. Läpi taiwahan tähtitse
130. Tuuli tuopi wierahia
Tuonne Pohjolan pihalle,
133. Gikä wirka willähännät,
* Penut oikein osata.
143. Gikä wirka willaseuot.
146. Laiottani, tieottani,
Ilman innotta isäini,
Waruksitta vanhempaini
Tuntemattomain tuville,
Räymättömille kylille.
154. Tuota Wainolän wäynä,
Tahi seppo Ilmarista?
158. Olen ma seppo Ilmarinen,

Tahi taitawa takoja,
 Waan en wāwā Wāinōlāssā,
 Kasakka Kalewalassā,
 Weli olen wanhan Wāināmōhēn,
 Eanko laulajan ikuisen.

170. Gio kullat kulumille,
 Sinilangat filmille,
 Punalangat pääsi päälle,
 Hopiat hiuksille;

185. Seitsemän finihametta;
 Wiitiseksen, waatiseksen,
 Wastipantohin paneksen,
 Tinawoihen telkitäksen,
 Tuli a'asta tupahan
 Pukemisä puhtahissa,
 Walkehissa waattehissa

197. Uuwutti unettomaksi,
 * Uuwutti unettomaksi,
 Waiwutti warattomaksi;

204. R. II: 164.

214. Taian ma takoa sammon

220. Jo olen taiwoa takonut,
 * Äskēn taiwoa takoisä,
 Ilman kanta kalkuttaisä.

234. Wasaroa warsinkana.

* Wasarata warrellista.

247. Alasimellen alusta

286. Eydä lynnähyttelewi,

291. Ydt neittä lepyttelewi,
 Pitelēwi pitkähiusta.

298. Saapi sammon walmihiksi,
 Kirjokannen kirjotuksi;
 Ei saa neittä mieshytyksi
 Impeä lepytettyksi.

* Sai sampu takoneheksi,

Neitonon lunastetuksi.

295. Ei neiti lunastetuksi,
Hivus pitkä miessutuksi.
299. Sauho päivän, jauho toisen,
Päivän jauho juotavia,
Päivän toisen syötäviä,
Kolmannen pieltäviä.
309. Yheksän sylen synvähän.
326. Laatifipa mieli mennä,
Saaha syntymäsiolle,
Kotihini kuolemahan.
333. Roussi tuuli tuulemahan,
Tuuli poies Pohjolasta,
345. Jo mie laain uuen sammon j. n. n.
-

Kuues Runo.

2. Seki kaunis Kaukomieli
Kulkeaksensa kokesi,
Mennäksensä mieltieli,
5. Luotolahan lankohinsa,
Wäinölään anoppihinsa.
- * Wuojelahan lankohinsa,
Wäinölään sisarihinsa.
8. Talwen tallikonkaria,
14. Di emoni kantajani,
Warsin waltawanhempani,
Hae sukkani, saa ratsini,
Hae warmashattarani,
18. Pähin neittä Pohjolasta,
* Pähän Hiiestä kosihin,
Wuoresta walan tehestä.

26. Lapin uusille tiloille,
Lapin talwitanterille;
69. Saata Saaksaksi sanoa.
75. Guan seinähän siwalti,
Eiinat kiestähän lewitti;
78. Jos kauko kaonneheksse,
Mies häjy häwinneheksse,
Jo sika merin tulewi,
Harja hurmehin noruwi.
81. Harja hurmehin kuluwi.
* Harja nuorehin noruwi.
* Harja hurmehin huruwi.
182. Gillon lieto Lemminkäinen
Tohti toiseksi ruweta,
Ruohiti muuksi muutellate;
Mato rautasna matona,
Kulki khyissä käärmehenä.
183. Sai sisähän salwoksesta,
188. Eäki täynnä laulajoita,
205. Kun ei sua koirat hauku,
Eikä wiitfi willaseuot.
216. Itse laululle rupesti,
Eöille wirtten työntelihen;
230. Etemmäksi ennätellä,
233. Rus' ei kuulu Karjan kello,
Helkkeä herosen kello.
246. Kokenansa kolkahongat,
Ehwin syösten suuret hongat,
Eatwain laikkapääät petäjät.
260. Siksi en sinua laula,
263. Rinnoillansa riuottelit,
273. Suoksi Pohjolan joelle,

Seitssemäs Runo.

11. Kun sa kylwet kuuman saunan,
 Kuuman saunan rautalaunan,
 Wastan rautasen keralla.
 Niin sanowi Lemminkäinen :
 Di ukko yli jumala j. n. e.
14. Enylikki lylhyjen seppä,
 Kapo kalhujen kania,
 * Enstikki lylhyen seppä,
 Kaunis kalhujen tekiä,
 * Kaunis Kauppi köyröthyinen,
 Warfin weitikkä weremä,
16. Enylsyt lylhä wuoli,
 Talwet kalhua kawelti,
 * Kesän laati uutta susta,
 Talwen kalhua kawerti,
17. Ketti kalhua kewaään,
18. Wuoen wuoli sauan wartta,
 Toisen sompoa sowitti.
 * Talwen sauoä salitti,
 * Päiwän laati sauoansa,
20. Saapi sauat walmihiksi,
 Sauan warret wuolleheksi,
25. Kahen siuwen siukowata,
 Tot' ei näillä yllättäne,
 Kaunihisti kannattane,
30. Pääty hiiet kuulemassa,
 Suuttahat tähyämässä;
32. Hiiet hirwiä rakenti,
 Suuttahat poroja laati,
33. Suuttahat suki poroja,
 * Salopeuroja sukesi,

- * Tervanoita synnytteli,
- 36. Sääret suolta seipähistä,
Selän aiwin aiaffesta,
- 39. Taljan kuusen koskuesta,
Ruumihin lahoista puusta,
- 42. Hiidet neuo hirviänsä,
- 47. Talhoa jaloton wilja,
- 50. Lapin lastutanterille.
- 54. Uhin aitojen perätse,
Weitikän weräjän juutse;
- 55. Warfin weitikän weräjän;
- 56. Potkasi koasta korwan,
- 58. Kesken keitin keikahutti,
* Selät keitin keikahutti,
* Kesäkeiton keikahutti,
* Keitin korwan keikahutti,
- 59. Keitot tuhkahan tuherti,
Wellin lieteihen lewitti,
- 62. Waimo nauro, lapsi parku,
- 64. Lapin naiset nauramahan.
- 65. Itse weitikä werewä
Heitti rangan karjimatta,
Puun sorian sortamatta,
Kohota päätywi pihalle.
- 80. Pian suuttu ja mihastu,
- 81. Solahutti suopetäjän;
- 86. Toinen makso markan saua
- 89. Silmän siitämättömähän,
- 95. Glitten hirwen lautaselle,
- 98. Siwua silittelemi,
- 101. Pempi tyttösen lewätä,
Tinarinnan riuotella.
- 109. Pylly lenti pälkähästä,
Kalhu kantapään siasta,
Saua suoweron warasta,

117. Palaneeſko, paistuneeko
 Pappalaisen ruokokenkä,
 Luitanneeko, laiskanneeko
 Pappalaisen kalhun pohja.
141. Halla-aamuna warahin,
 Tott ei ämmät äkkäjäisi,
 Roukkuleuat kolkajaisi.
156. Ampujat alakatiset,
 Pärenuolet, puuvasamat
 Ei ne kauas kannattane,
 Ampuvärkit ei yletä.
164. Niin on kovat koirallani,
 Kun on suurin lammin lumme.
174. Haukkuani haittoami,
190. Tott' ui koirani erehy,
 Etſien uron ereä
206. Uloppalan ukko wanha,
 ukko wanha umpisilmä
 Matasi oman emonsa,
 Rinnoillan'a riuotteli
 Suon selällä, maan nawalla,
 Been liiwan liikkumilla.
 Kanto koiran kohussansa,
 Matsoissansa maan walion.
214. Tuuli wilttiä kohotti,
 Ahava alaista puolta,
278. Eikä miehet mielusemmat;
302. Mina auttamattuesſa,
374. Poikki Pohjolan joesta,
 Päällitse tulisen kosen.
461. Sinun on kullat karwasemmat,
 Minun on kullat kuulusammat,
496. Kun sa warſan waljastelet,
 Rängität jalon hewosen,
 Suitsetat punasen ruunan

- Wihannalla wainiolla,
 Pyhän pellon pientarella.
 503. Warjan waljoja kysywi,
 Suwikunnan suitsiloita,
 519. Waahtileuan warwikolla,
 523. Isä ilma, auer taimo,
 534. Jolla warjan waljastatan,
 Suitsetan tulisen ruunan.
 555. Eikä ankein ajeta.
 Enmä siimalla siwalla,
 Enkä raipalla rapa'a;
 Josma siimalla siwallan,
 Silkkisimmalla siwallan,
 Eli raipalla rapa'an,
 Saran syrjällä syseän.
 586. Jousetonna, nuoletonna,
 Kiwan amputaaretonna
 587. Yksillä yrityksillä,
 590. Pääsi joutsenen joruhun,
 Pitkääkaulan katselohon,
 Tuonen mustassa joessa,
 Manalan alanteheessa.
 605. Wesikhyt weestä nosti,
 Lapokhyt on lainehista.
 607. Pääpi sydämen maksan kautta,
 621. Samolla sarajahansa
 Heitti Tuonelan jokehen,
 Manalan alantehesen.
 628. Manalan ikimajoille.

Kahdeksas Runo.

15. Lausu orja owen suussa,
 Owen suussa orren alla:

30. Polo poikoa pätöistä;
 * So nyt on polo poikoani,
 Sekä loppu Lemminkäistä;
36. Kysh tuolta poikoansa:
 Miss' on poikani polonen,
 Missä lieto Lemminkäinen?
57. Viekkö hukkunut mesillä,
 Tahi kuollut koskiteillä?
80. Etshitähän eishnyttä,
 Raonnutta kaimatahan,
 Salwella lyllyn liwulla,
 Kesällä weno kapeilla.
 Etshitähän, eipä löytä,
 Haetahan, ei hawata.
96. Suoksi korwet kontiona,
 Järwet saukkona samosi,
 Vintuna lehot lewiät,
100. Hakiellen hienot heinät,
105. Tie kaunis kawon tekemä!
 * Tahikka kawon tekemä!
109. Emp' on tieä, enkän tunne;
122. Mina eistyi etemmä,
 * Mina eillehen menewi,
125. Tahi kantama kapehen!
136. Polwin hyytä hyppimässä,
 Gäärin jäätä särkemässä,
 Riitettä repäsemässä.
159. Wirassa wipajawassa,
 Koskessa kohajawassa,
163. Muu ruumis lahona puuna,
171. Warssi walmista tuhatta.
174. Itse purstoksi panewi
 Leipälapion lewiän,
 Elohurstit siiwiksensä.
 * Xirot siiwiksi sitowi,

- Purstöksi pitkän petäjän.
178. Sa'an salmen loitommaksi.
186. Paista päiwä hempestä,
Toinen kimmosti kimota,
203. Banhat sauwojen warahan,
225. Paljo muita muskuloita,
233. Tästä poikasen rakenti,
235. Sano lieto Lemminkäinen:
243. Työnti Tuonelan jokehen,
Manalan alantehesen,
Meni koskessa kolisten,
Myötäwirrasa wilisten,
Siellä turstaaksi tulewi,
Waipui walastalaksi,
Ruotsi syöpi ruokiansa,
Herrat herkkaina hywinä,
Pappilat parahiansa.
248. Ei saattant sanoille panna,
Eikä wirsille weteä.
256. Taimon tähtien takoa;
266. Läpi taimahan tähtitse;
280. Sanowi sanalla tuolla:
Di ukko ylijumala!
Tee on terwe Lemminkäinen,
Kutisen emoni lapsi,
288. Topa sai sanalliseksi,
Taisi wirsille weteä.
- * To saatti sanoille panna.

Xheksäs Runo.

2. Weisti nuorella wenettä,
Kalkutteli kalliolla
Kesken jäänyttä wenettä,
Purttu puolin puuttunutta;

24. Siitä saapi pohjapuuta,
 28. Paulo päivän, laian puutti,
 Paulo toisen, toisen puutti,
 30. Kolmannen perikokalla,
 Hankoja hawinnehissa,
 Keulakaarta käätesfahan.
 36. Peräjuuren jatkoesssa,
 Rokkien kohentimilla.
 * Perälaijan liitännässä,
 Bene konnan kottapuussa.
 43. Niin sano sanalla tuolla:
 Tuolta saan sa'an sanoja,
 Tuhat wirren tutkelmoita,
 Toutsenen kynän nenästä,
 Kina allin kielen alta.
 52. Tappo parwen pääskylöitä,
 Toutsenia pitkän juonen,
 Kauman hanhia hajotti,
 (Hajotteli hanhikarjan)
 Ei saanut sanoa yhtä.
 66. Sai sieltä sata sanoa,
 Ne kaikki awuttomia.
 75. Astu tietä, astelewi
 Tuolle Tuonelan joelle.
 79. Sittä huuti huiahutti,
 Whellhytti wiuahutti
 82. Pappi Kalman karpasoa,
 93. Muun surman murottamatta.
 * Muun surman musertamatta.
 99. Jo tunnen walehtelian,
 Ymmärtelen kielastajan;
 * Tuosta tunnen kielastajan,
 Tajuan walehtelian;
 102. Tuoni suusta tupruaisi,
 108. Rauta on mun manalle saanut,

Teräs tuonut Tuonelahan.

117. Hurmehin norahteleisi.

128. Tulin turkkisi palaisi,

* Tuli Turkissa palaisi,

Walkiainan waattehissa.

Ei sillä wenettä saaha,

Tuoa purtta Tuonelasta.

139. Wesin helmasi waluisi,

* Wesin waattehet waluisi,

Waahtena walahteleisi.

* Wesi waatteista waluisi,

Helmoista herahteleisi.

* Waahti parrasta waluisi,

151. Jo wainen walehtelinki,

Tähtywi tosin sanoa:

172. Tuonen tyttäret toruwat,

Lapsat Kalman kalkuttawat:

Ei täältä wenehet joua,

Eikä suorru soutajamme.

Sillon wanha Wainämöinen

Tohti toisiksi ruweta,

Ruohti muuksi muutellate,

Rivenä wetehe wieri,

Sarana saraiikkohon.

Tuonen tyttöset toruwat,

Tinarinnat riitelewät:

Uia on tänne tullehia,

Waan wahan palanehia;

On meillä kotona tytti,

Rautalangan ketreäjä;

On meillä kotona poika,

Waskiwerkköjen kutoja

Tuohon Tuonelan jolehen,

Manalan alusmajahan,

- Ettet pääse päiwinäsi,
 Selviä sinä ikänä.
178. Sataformi Tuonen tyttö,
 * Tuonen tyttö rautasormi,
 Rautasormi, rautanäppi,
182. Reträsi syksyn nuotan,
184. Riiven kirjawan siwulla,
 Paaen paksun palliolla.
- * Rorwalla tulisen kosken,
 Pyhän wirran pyörtehesä.
186. Tuonen poika rautasormi,
 Rautasormi, rautanäppi,
 Toi' oli kuolleen näkönen,
 Kaonnehen karvallinen,
 To kuto syksyn nuotan,
207. Sanan wirkko, noin nimesi:
 Täm' ei mies Manalle joua,
 Tukkapitkä Tuonelahan;
 Mato joutaoon Manalle,
 Pyhyttukka Tuonelahan,
 Ilman tauin tappamatta,
 Oman surman ottamatta,
 Muun surman musertamatta.
209. Meni mustana matona,
214. Mateli matona werkot,

Kymmenes Runo.

12. Suussa Anterwo Wipusen,
 * Suussa Angermo Wipusen,
15. Gempu heiluteltawata,
16. Neki matkoja pahoja;
18. Naisen neulojen neniä;

20. Miehen miekkujen terä;
 25. Kuni muinosen musikan
 Eli kujan palkollisen.
 30. Ohoh taitava taikoj!
 35. Lai syämehen teräksset,
 Pane päälle meltorauta;
 39. Watsasta Wironi wanhan,
 43. Kauan kakkisi kaonnut,
 * Kauan Untero kaonnut,
 50. Suoksi juonen ensimmäisen
 * Suoksi juonen heikutteli
 52. Astu toisen toikutteli
 54. Kolmannenki keltäytteli
 58. Kauan lehossa lewännyt;
 (Kewossa, liewossa, mannuksa)
 59. Kaswo suusta kaunis ruoho,
 Kielestä helewä heinä,
 Wenehaapa hampahista,
 Leuoilta lewiä leppä,
 Niskasta niherwä kuusi,
 (Kulmista kumia kuusi),
 Päältä pensia petäjä.
 71. Wenehaawat hampahilta,
 Otsasta orawikuuset,
 Päältä pensiat petäjät.
 * Saloilta jalan petäjän.
 74. Syösti rautasen Eorennon,
 Yisti pään teräksisimmän.
 89. Torlahti jalaansa toisen,
 Waapahti wasempuensa
 Suuhun Untero Wipusen,
 90. Mahtipontisen powehen;
 103. Pyöä helkähyttelewi,
 110. So sit' on jotaki syöty,
 112. En ole syönyt taan näöstä;

115. Nauan karstat karkelewi.
 416. Emmo Wainolän wasikka,
 Ulappalan umpisilmä
 Eli kantus Kalewalassa,
 Totta helpon heittäsimmä,
 Muunne muuttaisi majani.
 421. Eähen konna koukuiastasi,
 Malloistasi naan wenyjä,
 Kun sanot sa'an sanoja,
 Tuhhat wirren tutkelmuista.
 444. Ennen eufon neuomia,
 Rehräwartta kiertesänjä,
 Wäätresänjä wärttinätä.
 Paulo muitaki sanoja,
 Otetuitansa omia,
 Tiepuolista tempomia,
 Kanarwoista katkomia,
 Risukoista riipomia,
 Wesoista wetelemiä.

Xhestoista Runo.

7. Rakenteli laivojansa,
 Kun kuki sukimojansa,
 Itse ilmoim luomiansa,
 Paulo wenosen wesille,
 Paulo päälle purjehia.
 13. Karahkoita kankahalla,
 18. Somerta sirottamahan
 Wenehellä waskifella,
 Melan koukkupään nojassa,
 24. Catalaita lainehtiwi,
 27. Kame ilman kaunis impi,
 29. Kina poukkujen pesiä,

- Räpähien räimittäjä,
 * Mina sotkulla asuwa,
 Waattehia wakkasia,
 (Räpäleitä räiskyttäjä),
 31. Rannalla meryttä wästen,
 Wästen merta hiuernatta.
 * Laißen laiturin nenässä,
 Siwulla sinisen sillan,
 Nenässä utusen niemen,
 Päässä saaren terhenisen.
 Sepä kuuli kuusoaalta,
 Raheksaltaki karehti.
 36. Rahen puolin kaikki paikat,
 42. Run sa ollet hanhikari,
 45. N. s. l. lewitö (lewids, lewidä),
 47. Run lienet Palanen kari (kare)
 50. N. s. u. ureu (uretu),
 52. Run ollet kiwinen kari,
 55. W. p. wetele (wetelös, wetäköö),
 57. Run ollet ifoni pursti
 Eli wetonni wenonen,
 59. Miin kihin kotihin käännys,
 61. Kynlin muita wakkamoita.
 68. Miin sä lähene lähemmä,
 * Miin perin kotia käännys,
 74. So kihin kotia käänty,
 Perin muille wakkamoille,
 * So perin kotia käänty,
 Kihin muita wakkamoita,
 81. Kysytteli, lausutteli:
 83. Suorihet suwannon sulho,
 * Urkenit umentolainen,
 * Ulkosit uwantolainen,
 86. Pääsin kuujan kuullantahan,
 Kohen suuren pyhäntähän,

94. Muin ennen minun isoni,
Toisin waltawanhempani,
96. Pääsi lohta luultamahan,
98. Oli werkkoja wenonen,
Paiwan täysi laskimia,
Pian täysi tarpomia,
106. Pääsin joutsenen joruhun,
Pitkälaulan kätkelohon,
* Pääsin sorsien hakuhun,
107. Satakipien samohon,
123. Hyvä koiri kahlehisä,
124. Koiri kiertei rannan kiertä,
* Rakki rantoja samosi,
129. Tule neiti purteheni,
Weäte wenoseheni,
138. Wenosi wesien wieä,
144. Jo wainen walehtelinki,
Joutawia juoruelin;
Pääsin neittä Pohjolasta,
Impeä Imantolasta;
Run on neiti Pohjolassa,
Impi kylmässä kylässä,
Kiitti puoli Pohjan maata;
Pihan läpi luu näkhywi,
Päpi luun yin näkhywi.
154. Run tunsi toet sanomat,
158. Koita tuuli tuuwitteli,
Ilman lieto liikutteli
Rannalla meryttä wästen,
Wästen mertta hienennetta.
160. Pian juoksi matkan pitkän,
Wälehen wälin lyhyen.
(Wälehen wälit samosi).
164. Ohoh seppo weikkoseni,
168. Kolmet korwasoktuskaisset,

- * Kolmet korwarenkahaiset,
 173. Salwen talliorittasi,
 Syli syttä hartioilla,
 Waaksa muulla wartalolla,
 Rynnärä kywentä päässä,
 Kortteli kowa nokea.
176. Otetahan sun omasi;
 * Otetahan ostettusi;
 180. Wuosin laksin kaupittusi,
 Kolmin wuosin kosjottusi;
 190. Wasara waju käestä,
 192. Kulka kiehui kattilassa,
 Kulka tuhkahan tuhertu,
 Vietehen hywät hopiat,
 202. Tolla (josta) p. pesemme,
 Pulmonen puhastelemme,
 211. Puuhusilla pikkusilla,
 212. Kanto wettä kaimosesta,
 * Kanto wettä kauhasella,
 Wettä tiiskillä tiputti,
 215. Lempiwastan liehautti,
 216. Eati pikkusen poroa,
 Pipiäistä liuotteli,
 Yhen kynnien mustukaista,
 Kynnien mustan (päällä) seikowaista.
222. Sa'an luffoja takowi,
 Tuhannen awaimia,
 225. Yhen kalan kiehuessa.
 226. Siitä peipponen peseksen,
 Maan walio walloaksen,
 Suoriksen suwannon sulho.
 (Sueksen urosten sulho).
230. Saipa kaswot kaunihiksi,
 Puhkesi punaweriksi,
 Tuli tunte mattomaksi.

240. Tuoppa kauhtana kaponen
 242. Wyöhyt kulan karvallinen
 244. Saaos saapka sen näkönen,
 * Saa saapka soasta saatu,
 Tuhannesta tukku tuotu;
 Pane warja waljahisin,
 Puna puikkojen etehen.
 256. Easli helmillä hewoista,
 * Easli wirkkua witsalla,
 Eäksi wirkku winkumahan.
 265. Pinnan lusu luukutteli,
 Perän peltohon syfäten,
 Hännän maahan torjutellen;
 266. Sano Pohjolan emäntä:
 Oi on piika pikkurainen,
 Kylan paras palikkalainen,
 Käyppä, joua katsomahan,
 270. Käwi tyttö katsomahan,
 Waajon päähän päästyhään,
 Etse noin sanoiksi wirkki:
 Tules maammo katsomahan,
 Ujetahan kirjokorjan j. n. e.
 288. Käyös renki katsomahan.
 297. Maan wario waiutteli,
 299. Hännän maahan torjutellen.
 301. Ei halli wiatta hauku,
 Peni syyttä syyhättele,
 310. So taisi pian tajuta,
 So ylenki ymmärrellä,
 317. Ulkopuolen uuden lahta.
 334. Nenätse utusen niemen,
 Päitse saaren terhenisen,
 339. Ku soutaa punawenehin,
 * Ku soutaa punasin pursin,
 Perätse utusen niemen,

- Laatse saaren terhenisen,
 340. Punasella purjehtiwi,
 344. Saapi purrella eloa,
 * Saapi sammulla eloa,
 * Alus on täynnä aartehtia.
 349. Wanha neuossa warakas,
 Nuori työssä nopsahampi.
 351. Niin neiti paremmin tiesi,
 Afiansa arvaeli,
 Sanowi sanalla tuolla:
 Ei oo neiti antaminen,
 Tahi tyttö työntäminen
 Korjahan joka kosian,
 Joka miehen mieltä myöten.
 354. Ei neittä rahoilla saaha,
 Eikä kullalla kosita,
 362. Siitä tultihin tupahan.
 Kysy Pohjolan emäntä:
 Mitä wierahat sanowi?
 Tuop' on wiisas Wäinämöinen
 Itse eillä ernättäwi:
 Eäksin neittä kosjomahan.
 * Paulo lapsi lattialta,
 Smewäinen istumalta:
 Pois pojat, ulos urohot,
 Pihalle pisimmät miehet
 Rinnuksia riisumahan,
 Rahkehia raastamahan.
 382. Wanhoa ei warsinkana,

Kahestoista Runo.

12. Lempo wasta wäloeki,
 31. Pani tyitä tytkyehen,

- Käärreisin käärmehiä,
 Rautasihin renkasihin,
 Wiljohin teräksisihin,
 43. Panet karhut kahleisin,
 45. Tappo tammatt tanhuilta.
 * Kaato tammatt kankahilla.
 53. Karhut rautakahleihin,
 65. Kun saat Pohjolan joesta
 Hauin hirmuhampahisen,
 Kalan suuren miesten syöjän
 Unopille antehiksi.
 74. Pahoin huoliksi panihen
 Ilmariselle sepolle,
 Talojalle tarkimmalle;
 Tohti toisiksi ruweta,
 Ruohti muuksi mmutellate,
 Laati koken kopristanza,
 Itsestänsä iskulinnun;
 * Ottawi kolkolta kopratt,
 Linnulta lihan pitimet,
 Hawukalta haarottimet;
 96. Selkä seitsentä wenettä.
 * Selkä syltä seitsemättä.
 98. Rohotellen ilman koiria,
 141. Jo kolkko kohotteleksen,
 142. Ween wenkalen wetäsi,
 145. Niin nosti kynime kolkko,
 Rosti suuren suomuhauin,
 Rohotteli korkkialle,
 151. Pittän pilwen laian päälle,
 Ylähäksi taimahalle;
 153. Siinä riipo rintapäitä,
 Siinä maisteli makua,
 Ruuatt' on korma kilpiäwi,
 Watsan warsin halki laske.

154. Taimon kannel kallistihen,
 162. Ei tunnu wesi weelle
 Hauin suuren suomuloista,
 Eikä tunnu maa maalle
 Einnun liian lentimiltä.
 176. Tullohon ikuinen tuoli,
 Eetunpölkky polwuhinen
 188. Joko neiti annetahan,
 Eytty täältä tyhönnetähän?
 192. Kun soit koiri saalihisi,
 198. Rokki suolansa kokewi,
 Makiansa maistelewi.
 * Rokki ruokansa kokewi,
 200. Saanni Tuonelan joesta,
 207. Paniaaksi päänaluen,
 Tallioien jaksajaksi.
 Sillon Pohjolan emäntä
 Anto oman tyttärensä
 Ilmoriselle sepolle,
 Talojalle tarkimmalle,
 Sanan wirkko noin nimesi:
 Mistä tiesit teutamoinen j. n. e.
 220. Sillon seppo Ilmarinen
 Itse tuon sanoiksi wirkki:
 Siitä tiesin teutamoinen j. n. e.
 221. Pappi pieni lausutteli:
 225. Kuulu kullalta metsältä,
 Hopeelta hongikolta;
 Ei sen koirat koiissa maattu,
 Pennut pehkuissa lewätty,
 Haukku koirat kokiasti,
 Sinisen salon sisässä,
 Korwen kuulusan koiissa.
 225. Hopehilta lainehilta,
 * Kakehilta lainehilta,

229. Saksan salmilta sywiltä,
Ulapoilta aukeilta.

* Wienan päälliltä wesiltä.

242. Mikawihkon antajoa,

* Tulowata tuttuansa,
Kuuluwasta kultoansa.

247. Kuuli kukan laulawaksi,

250. Niinp' on suihki sukkulainen,
Kun kärppä kiven raossa,
Niinpä piuhko pirran pi'it,
Kun tikka puun tupeessa,
Niinpä kääntä käärilauta,
Kun orawa oksapuussa.

260. Laatikaaame pieni pirtti,

270. Hyw' on heponen salata,
* Parempi hepo salata,

270. Toiset runot kertowat Wäinämöisen mainitut työt
tehneen ja neien perinneen, waan Ilmarisen itsellensä
kullasta takoneen.

Kolmastoista Runo.

1. Päiwillä pitoja laati,

* Pohjola pitoja laati,
Sariola juominkia,

13. Hämeessä härkä synti,

* Kaswo härkä Kainuudessa,

* Kaswo härkä kaunihisti,
Eiho mulli liiutenki,

17. Keski lehmojen wasoja,

Häntä torkki Torniossa,

Pää pääty Kalewalassa,

Salan astu Kunuksessa,

Salan toisen Torniossa,

22. Neljäs lajassa Lapisas;

- Söi se heinät hettehistä,
 Sellä pilviä sirupi.
23. Päiväkauen pääsky lenti
 25. Ruukauen orawa juoksi
 26. Härän selkälunta myöten
 * Härän häntälunta myöten,
 Hätäsesti päähän pääsi;
 Kesän karppe käänteli hen
 Yhen kytken sialla.
32. Sonnin maahan sortajata,
 * Sonnin suuren tappajata,
 34. Rauhiasta Karjalasta,
 41. Wirolannas kaatamahan;
 43. Mustat filmät muljautti,
 45. Palwanen pajuille pääsi,
 Wirolannas witsasille.
55. Siitä meni toisen kerran,
 Ukko hammasa hiowi,
 Ruhto niskahan rutosti,
 Sorti sonnin polwillehen j. n. e.
63. Mies nuori merestä nousi,
 71. Part' on rinnoilla eessä,
 78. Sonni kaunis kaatajansa.
 81. Wäänti härän polwillehen,
 Siitä käänti kylellehen,
 Kylellehen, selällehen.
 (Tuosta työnti selällehen).
83. Saipa siitä saalihiikki.
 84. Wähä on saatu saalihiikki.
 88. Ruuta kuusi leiwiskätä,
 92. Pani oتراista olutta
 Putsen uuen uurtehesen;
 Ku on kanto kauhasilla,
 Ku on tiiskinä tiputti,
 Se on kaunis kaulomieli,

Hämpä määrillä mäläsi,
Hämpä kanto kaksin määrin
Omiansa otriansa.

99. Niin huhu humala puusta,
* Huhusi humala puusta,
100. Besi laivoista syvästä,
* Besi Suortanin joesta,
103. Millon yhtehen yhyymä!
112. Talwi pantihin olutta,
121. Kalwahtawi ulkoansa,
128. Pieni ois joan sawuksi,
129. Suuri teittowalkiaksi.
* Suuri paimenen paloksi.
130. Pantihin olutta talwi;
135. Kolmesta ywästä otan,
Rahesta humalan päästä.
143. Rawon kaljan kättimeksi.
148. Mitä tuosta synthynehe,
Kun olisi henki saatu.
157. Hywän muorin hyppysissä?
160. Demotar oluen seppä,
Kapo kaljojen tekiä
Siertelee, hykertelewi,
Siero kaksin kämmentänsä,
Hykerti kaksin molemmin;
* Siero kahta kämmentänsä,
Hykerti molempiansa,
Reisillähän reikutteli;
Siero walkian orawan.
164. Sano tuon on saatuaansa:
Drawani wästäkainen,
Puun puria puhtukainen!
(Kummun kukka kultaseni!)
172. Mäki poikki, toinen pitkin,
Kolmansi wähdän witahan;

- * Galo poikki, toinen pitkin,
- * Siell' on kolme korpikuusta,
- Melja puuta petäjäistä;
- Nouse kuusehen norolla,
- Petäjänsen kankahalla,
- 176. Katkoo kappi kolme,
- Päitä lehvän leikkaello,
- * Tuo kapponen tullessasi,
- * Käpy hiero kynsihisi,
- Käärös kappalehesi,
- 182. Pian juoksi, matka joutu,
- Waleä wälit samosi,
- 194. Otta kuusesta kappiä,
- Petäjästä helpehiä,
- Ne kanto karon katehen,
- Wei olalle smattaren.
- 201. Kappi katto käljähansa,
- 202. Kippä nouse nuorten juoma,
- Ylene kavesten käljä.
- * Ei kassa kavesten käljä,
- Eikä juokse miesten juoma.
- 203. Eikä käljä käljäsensä.
- * Juoma nuorten nostaksensa.
- 227. Orpolastansa opetti:
- 232. Toki poikki, toinen pitkin,
- Kolmansi wahan wihan,
- Pohjon peltojen perille,
- 234. Jossa tammattappelewat,
- Orhit tasan panewat;
- (Tasan ottawat orhit;)
- 236. Rautafella kalliolla,
- Wuorella teräksisellä,
- * Koprin hiirtoa koloa,
- 241. Minto kulta riehatella;
- 252. Walu kuona konna suusta,

- Rino ilkiän tiasta,
 * Wahti juoksi warsan suusta,
 Kuona otsasta orihin,
 * Juoksi kuona tamman suusta,
 Wahti lenoilta orihin,
 266. Waka wanha Wainämöinen
 Warsin päätänsä kohotti,
 Keksi mustasen merellä,
 Sinerwöisen lainehilla.
 Siellä kyyt olutta juovat,
 Maot wierretta wetävät;
 Sen tähän emäntä rukka
 Wähemmin olutta saapi,
 Kun on kyyt olosen juovat,
 Maot wiertehen wetävät.
 290. Meri poikki, toinen pitkin,
 Kolmansi wahan witaan,
 292. Tuurin uutehen tupahan,
 Palwosen laettomahan.
 * Tuurin uutehen tupahan.
 310. Siwull' on simanen heinä,
 Messiheinä helmoissansa,
 * Ompa neien pääriwoilla,
 Ompa heinä kolmishyrjä,
 311. Wyöllänsä simanen heinä,
 319. Ranto mettä kaulassansa,
 Mettä kaulansa rajasä,
 325. Yleni kawetten kalja,
 328. Tahto taari tyvräellä,
 Kahi kultanen kuhata.
 336. Tapin waskisen taaksi,
 341. Kaulajani laitteleisi,
 * Kaulajani lainehtisi,
 349. Muu kala karehtiaksi,
 * Muu kala murehtiaksi,

351. Kalassa karehtiata,
 358. Susi poika Eoiramaisen
 Sep' on laululle rupesti,
 Eöille wirtten työntelihen;
 Ei suessa laulajata,
 359 $\frac{1}{2}$ Kaswawa karehtiaksi,
 361. Kalsussa karehtiata,
 363. Kielen kanta kammeltunna.
 * Kieli suuhun kimmelthynnä.
 368. Kun ei juomu juojoani,
 Juojoani, syöjäni,
 * Kun et laita laulajata,
 Katsone karehtiata,
 372. Katkon pöältä wannekaaret,
 Ulos tappini lähetän.
 376. Päiwiläp' on ilman ukko,
 382. Kammatti, refirujotki,
 Sofiatti, waiwasetki,
 390. Kauko on kaititse torasa,
 Weitikkä merien luona.
 * Se on weitikkä werewä,
 Se on kaititse torasa.
 394. En tunne Ahin kotia,
 Enkä Kaukon kartanoa,
 Mies' on weitikkä werewä,
 Ruska kaunis Kaukomieli?
 402. Lemmen on lähen perällä,
 404. Silmä kiero, toinen karsas,
 Leuka pitkä, suu lewiä,
 416. Maisin kōyhä kuletti,
 419. Cipä kutsunt Kaukomieltä,
 Lahi lieto Lemminkäistä.

Neljästoista Runo.

1. Pääsi päiwilä pithoin,
Hywä joukko juominkihin.
4. Rumu kuuluwi kujalta,
Iso rannalta ratsina.
11. Toiwoin tuulen tuulewaksi,
13. Meren rannan roiskawaksi,
15. Cipä tuuli tuulluskana,
Yino pysty wierrytkänä,
Meren ranta roiskahtanna,
Someret karehtinunna;
20. Wäki tulewi tuhanfin,
Saoin kaksin käänteleksen.
* Wäki tulewi tukulla
Saksan salmilta sywiltä,
Wienan päälliltä wesiltä,
Ulapoilta aukeilta.
24. Hywän rahwahan rajassa.
26. Tuntuwi wäwy wäestä:
* Tuntuwi wäwy tulewa:
29. Tantsiwalla kaprehella,
Kentämällä liepehellä.
37. So wäwy pihalle saapi,
45. Rinnuksia riistomahan.
* Rinnuksia riipomahan,
Laskemaan wäwyn oroa.
51. Rylän naiset kyyhkyläiset!
* Ohoh piika pikkurainen,
Ryläu palkattu kasakka!
(Rylän pantu palkkalainen!)
57. Wieköde wäwyn oronen
Piehtaraille pehmeille,
Kasaselle tanterelle,
Kultaselle kuomikolle,

67. Waskeesta wakkasesta,
 * Waskeesta kaasesta,
 Pyhäsestä pyörtehestä,
 Russa kala kultanen kutawi,
 Maimat maalle pilkehtäwi.
70. Alta helpiän petäjän.
72. Pestyin otrin, lestin lewin,
 * Pestyin otrin, pestyin katroin,
77. Takaselle tanhualle,
 * Tanhuoon takimmaisehen,
 * Takasehen tanhuohon,
 Ylimmäisen soimen päähän,
81. Siivootes wäwyn oronen
 Kultasista kotsahista,
89. Otsiseinän ottamatta,
91. Ramoan kohottamatta,
97. Yht' on päätänsä pitempi
 Wäwy kaikkea wäkeä.
114. Oli lapsi lattialla,
 Paulo lapsi lattialta:
 Topa täällä' on penkit pesty,
123. Siwuseinä on firkan luista,
127. Orsi on osman olkaluista,
131. Lattia wesiin walettu,
134. Penkit pienistä tiivistä.
135. Uuni on waskesta walettu,
 Saatu pankko paasilloista,
 (Pankko saaren paasilloista,)
 Karfina kapehen luista.
143. Rohin kullaista rahia,
 Rinnoin ristirahwahasen.
164. $\frac{1}{2}$ Mustentaa wäwyni filmät.
 * Mustuttaa wäwyni kaswot.
174. On kun kulta kotsahaiset,
179. Rylän naiset kyyhkyläiset,

185. Ompa tuopin totta tehdä,
 188. Siman haarojen sisästä,
 221. Pahanko panin oluen,
 Wainko keitin wiinan wienon;
 227. Kulkapa tässä kulkujana,
 Kenkä kielin laulajana,
 244. Huomenemme huokiaksi.
 247. Tahi suuressa su'ussa,
 249. Ku saisi káen kátehen,
 * Gaajoa káen kátehen,
 Eihan toisehen liha'an,
 264. Jällestä parantelewi.
 296. Kansassa kasuamassa.
 306. Kaljat koskenä kohoaa,
 * Wiinat wirtana wilata,
 308. Kaunehisia kartanoissa,
 366. Sitte huusi huiahutti
 Tuossa Tuonelan joessa:
 Tuo wenettä Tuonen tytti,
 Pauttoa Manalan lapsi.
 Tuonen tyttäret toruwat R. IX: 86

Toi ma sanon toetki,
 Jos wáhán walehtelenki:
 Olin Pohjolan pioissa,
 Sariolan juomingissa,
 Parahina laulajina,
 Tietáwimpiná runoina.
 Paulon páiwán, laulon toisen,
 Niin páiwáná kolmantena
 Nikkohen reki runoilta,
 Salas taittu laulajalta,
 Kapla Koivunen kalahti,
 Salas paasinen pakahtu.
 Eäksi Tuonelta oroa,

Manalalta wääntied,
 Keen uuen laatiani,
 Ratsun on rakentoani.
 Luo wenettä Tuonen tytti,
 Pappi Kalman karpasoa.

Tuonen tyttäret sanowat,
 Kalman immet kalsuttawat:
 Paljo on tänne tullegeita,
 Wähän täältä lähteneitä.

Sillon wanha Wainämöinen
 Meni mustana merehen j. n. e.

369. Koprin käärin kolkaroissa,

376. Silotellen siian päitä.

Wiieistoista Runo.

1. So oli wiikko häitä juotu,
 Toinen pietty pitoja,
12. Pirtin pienen puhtautta?
13. Et isä ison hywynyteen,
 Et emännän armauteen, j. n. e.
18. Nuoren neien armahutta,
20. Kanamarjan kauneutta.
24. Balmis walwateltawasi;
26. Puoli palmikoittamatta.
 * Toinen palmikoittawalla.
31. Bast' on käsi hiemotettu,
 * Hia on toinen hiemotettu,
38. Toinen kengitettävänsä.
46. Wiikon wiipyn, Kauan wuotit,
 Et enämpi wuottanehkan,
 So nyt alli annetahan,
 Kanawarsi kaimatahan,

- Kaswatin kun Pananpoian,
Gorsalinnun suorittelin.
48. Meni nyt myöten myöty neiti,
* Meni nyt myöden m. n.,
52. Riivas Eihlan otantahan.
* Riives Eihlan otantahan.
56. Kun lait lautun kaupan,
61. Emosi elämämailta,
* Oman emosi elolta,
Kantajasi kainaloista.
74. Rähä päiväksi kääsit,
Tahi kuuksi kulkewasi,
84. Polweksi emon elolta.
94. Silta lautoa lewempi,
108. Noinpa polonen pakisin :
139. Mitä liekkän mieli muien,
152. Ulós ollo milläskänä,
154. Ei sinua suolle wieä,
Eikä ojalle oteta ;
158. Se on seppo sen mokoma,
Mielä taitawa takoja.
159. Taitawaisimman takojan.
171. Warpa wartalon sukailut.
174. Ompa tällä sulhosella
194. Ompa kuusin kultawöitä,
Wiisi willaista hametta,
Meien nuoren myötelläte,
Hanhuen hamehtiate.
- Ompa tällä sulhosella
Telat täynnä tynnyriä,
Tynnyrit olutta täynnä,
Juoa jouten ollessasi,
Kielin mittaellaksesi,
Kyllin syöä, Kyllin juoa,
Kyllin antoa kylälle.

197. Pankiloille leikkumassa,
 218. Jos talo epätapanen,
 Talo tapoja kysywi,
 Jospa mies epäpätönen,
 Mies on mieltä koittalewi.
 224. Anopin lihaista kieltä,
 228. Ukka karhu kiuksahalla,
 230. Nato nauloina pihalla;
 244. Glä suihki sutsunatta,
 246. Gläkä räimä ratsinättä,
 * Gläkä räihkä ratsinättä,
 247. Glä kengättä kehäjä.
 * G. E. Kemaja (Kepäjä).
 259. Lattia joka pyhäksi.
 263. Mina tuolilla asua,
 Eikä pestyn penkin päässä.
 294. Suuren leivän leipojaksi,
 Leivän paitsun palteille,
 Sauhoppuuron partahalle.
 305. Neuo sie meidän kanoa,
 Opastellos orpolasta
 Witsasella willasella,
 Ruoskuella ruokosella;
 Eldös raipalla rapaja,
 Rahkasilmalla siwalla;
 Wiel' on wiisi weljeänsä,
 Seitsemän emonsa lasta,
 Jänön jällen polkiata.
 322. Roimu korpinotkelmosta,
 352. Mina pään pesemistäsi,
 Enemmän imettämistä.
 357. Joiin ma keraalla kaswon.
 381. Katajat kataikoilla,
 Terwasfannot kankahilla,

383. Raitti meessä puun mesoimet,
 Lepän lehet, koirun kuoret,
 Hongan oksat, kuusen juuret,
 Raitti jättelen hyvästi,
 Raitti toivon tervehdysi.
390. Räs' on kirjokintahissa,
 392. Taks' on toinen jalaksella,
 Toinen reisten välissä.
 * Taks' on saksan saappuessa,
 Toinen neien reittä myöten.
399. Niin tuli jänön jälille;
 419. Niin tuli remon jälille;
 427. Remon poika rellitellyt.
 439. Niin tuli jälle karhun.
 * Niin tuli suen jälle.
446. Susi on tästä poikki juossu,
 Hukka huhtonut ylitse.
451. Suen juoksijan jälillä,
 Nina käyän askelilla,
460. Syöt sie liemettä lihoa,
 Upat werta kauhasetta.

Kuuestoista Runo.

2. Salan isku iljankolta,
 * Kuulu suolta ruoskan roiske,
 * Toitos kuulu airon loiske,
 Wiikon witsasen hamina,
5. Itse Ilmolan emäntä.
 Oli ulkona olia,
 Voi silmänsä luotehelle,
 Räänti päästä päiwän alle,

- Keksivi wenon wessillä,
 Satalaian lainehilla:
 Se on poikani wenonen,
 Poian pursi purjehinen;
 16. Miero nuorta morsianta,
 Papsset marjaista mäkeä,
 22. Kohti näitä wakkamoita,
 Tson saamille teloille,
 Weljen weitsin wuolemille;
 29. Pato täysi, laiwa täysi
 Tinapaitä neitosia;
 Pato täysi, laiwa täysi
 Sukapaitä sulhosia.
 41. Piilotitko pystyn tiinan,
 * Piirrotitko pissun tiinan,
 * Poltiko poikki neien lemmen,
 Olitko suin sulassa woissa,
 Koprin k. kottaroissa, R. XIV. 368.
 46. Tulewalta weioltani;
 Helmass' on heliä heinä,
 Tinarinta rinnoillansa.
 50. Dron jouten juosseheksi?
 * Wenon suotta soutawaksi?
 52. Weno suotta souatellut;
 Tuli weio, wesi läikkä,
 Weno suoti, aivot wälkkä,
 Pursi juoksi, ranta roikki.
 55. On mitä wenon weteä,
 Satalaian lasketella.
 Nouse nyt sotka soutimilta,
 Ulli airoilta ylene,
 Pahut haapa tehtahilta.
 57. Nouse ilman nostajatta,
 Ylene ylentäjättä;

60. Shana (vihanta) ylentäjäsi.
 62. Pole jalka portahalle,
 Toinen rannalle rapaja;
 72. Beräjillä puhtahilla,
 85. Kynnyskyinä kääntelihen,
 Hienohelman hersajoa (hemmujaisista).
 114. Rainalvihkon kantajaisista;
 118. Piha pesty wierainesi,
 120. Terwe sintsi tähsinesi,
 Sintsi wierahaisinesi,
 Lautakatto kansoinesi!
 125. Laulauta lapsinesi!
 148. Tyttönä ison tykänä,
 Neitona emosi luona,
 150. Naisena anoppilas.
 152. Itse tuon sanoiksi virkki:
 Kutsuseni, kuuroseni,
 Armas airojalkaseni!
 Oliko huokiat hopiat,
 Rahataiskut tanterilla j. n. e.? R. 308.
 157. So oli kauan kaljat pantu,
 Wiikon otraset olunna,
 199. Maltahia maistellesa,
 Samotes'a saunateita.
 204. Sekä formilla siovitti.
 * Siotteli formillansa.
 205. Hywän leiwän leipoeli,
 Hywän talkkunan taputti,
 237. Piiällä hiettomällä,
 Sholla alatsomalla.
 Pääll' on haahen haljakkainen,
 Alla maksan karvallinen.
 242. Päällä haahen haljakkaisen;
 244. Kirjokynnen kirjottama,
 Kesäuuhen uujusista,

252. Silmäripset simpukoissa,
Kulmat kullon solmulloissa,
253. Päässä pystynen kypärä,
* Päässä saappa sahmatainen,
256. Läpi metsän läiköttäjä (lääpöttäjä).
271. Saksan salmita sywiltä,
Sungun suurilta wesiltä.
277. Kaswo maasta mansimarja,
Punapuola kankahalta,
284. Suuhun sulttina menewi,
Käsin kääri kakkarauset,
288. Se on kullalla kuottu,
Hopialla huoliteltu.
290 $\frac{1}{2}$ Wesilintu wieremillä.
* Wesilintu wierukoilla.

Seitsemästoista Runo.

5. Satasawella härällä,
Tuhatpäällä tursahalla,
9. Ruulewi kumun mereltä,
Salan iskun iljanolta;
11. Tuonne Pohjolan pitohin,
Salajoukon juominkihin.
Kataluutta Kauko itki,
Weitikkä osan wähyntä
Whti aitan pieneyttä.

(Obs. taitais olla parempi alkaa tämä runo :

Whti saarella asuwi,
Kauko niemen kainalossa;

- Kataluutta Kauko itki,
 Weitikkö osan wähynttä,
 5. Nhti aitan pieneyttä.
 Oli pellon kynthämässä j. n. e.)
 47. Luo tänne sotisomani,
 * Hae sukkani, saa ratsini,
 Haappa warashattarani,
 63. Pähän Päiwilän pitohin,
 Sumalisten juominkihin.
 67. Häissä sotkieltawani,
 * Häissä heimafoiltawani,
 69. Iso kaski, emo kielti,
 74. Kutsunutta kutsuloihin:
 79. Hywä wieras kutsunattas;
 * Hywä ilman lykkelewi;
 100. Pääset tietä pikkaraisen,
 On tuossa tulinen kooki,
 Kolm' on luotoa kosesa,
 Kolmin koiwut luotoloissa,
 Kolmin kookot koiwuloissa,
 Näillä suu tulii palawi,
 Rita kierein lämpiäwi;
 103. Luowoš' on tulinen tammi,
 Latwasä tulinen kooko,
 Kokosä tulinen turas,
 104. Koiwussa tuliset oksat,
 Oksilla tulinen kooko,
 110. Päiwät kynthä kiskuttawi,
 Pään waralle Lemminhäisen,
 Kaukomielen kaulan päälle.
 114. Kynämä sihen tuuman tieän,
 Murkan muistan, keinon kekkin,
 Kaulan leppäsen wenehen;
 119. Gilläni samoamahan;
 122. Koprasta kokon tulisen,

129. Synä on hauta kaimettuna
Päässä sillan Pohjolaisen;
Sinne on saanut saan miestä,
Hukkunut tuhan urosta.
135. Tulialle wierahalle,
Saamalle kääkämälle.
139. Kylässä kylty paremmat,
Mieron lauat lauhkiammat.
141. Teen minä lumisen miehen,
Uron hangesta hotasen,
- 167 $\frac{1}{2}$ Käärä suuri käärmehiä
Gesä portin poikkipuolin,
174. Käärmehet kähähtelewät,
Ylös kielin kiehahtawat
187. Kyyt kytken, maot waljastan,
* Panen kytä kytkehen,
Kääreisiin käärmehiä,
Kautasihin renkasihin,
Witjohin teräksisiin,
* Otan weitsen wierestäni,
Tupeštani tuiman rauan,
Sillä matoja siwallan
Wiilettä witsaswäliä,
Seitssemältä seipähältä,
188. Satuloin sa'an matoa,
207. Piitolan weräjän suussa,
* Weräjillä wastahasi,
223. Tott' en vielä jouakkana
Suuhun untamon susien,
- 234 $\frac{1}{2}$ Waimot waskiwaljahissa,
Eyttäret tinasilloissa,
Poiat puolisaappahissa,
249. Mäki on täynnä seipähä,
Piha täynnä pistetyitä,

Ne on täynnä miehen päitä,
Yks' on seiväs ilman jäänyt
Pään waralle Lemminkäisen.

250. Tuhat pöstöäsi pihalla,

252. Yksi seiväs päästä wailla;

255. Sano lieto Lemminkäinen:

Kyllämä sihen wutkan muistan,
(Otan Fallon kuolleelta,) .381
Pään mäkäsen menneeltä,
Toisen tuike tulleetta, .141
Senki seipähän nenähän.

257. Pään seinähän syväsi,

278. Jo on lähtea kätewi,

285. Owen pihtipuolissesa,

Kengin riisuntasialla,

Kintahen kirkottimilla,

Ekin päästä laskomilla,

(Satun harwon heittimillä,) .781

288. Eapfeni, wakarwuuteni!

293. Paremman parempi puoli,

Äsken sinusta mies tulewi,

303. Istu puolella sialla,

312. Rouhi maasta ratsahille,

Kohta lähtewi koista,

Luota entisen emonsa. .381

315. Koskessa tulinen luoto,

Luowossa t. E. j. n. e. R. 104. .782

320 $\frac{1}{2}$ Höyhenet tulin walwi,

328. Otta sulkia hitusen, .382

334. Paulo lauman tetrilöitä,

Kolmin kerroin koppelloita .182

Kulkkuhun kohon tulisen.

336. Tempo tetriä lehosta, .042

Koppo koppelot mäeltä,

- Ne syöksi kōkolle suuhun,
 Parwen tetriä panewi
 Rynsiin kōkon Rynimen,
 Waakalinnun warpahisin.
342. Tetret suuhusi sukase,
 Kesälinnut kielellesi,
 Roppeloiset kulkukuhusi.
343. Silmät luppahun lupise,
361. Mies on wanha taimahinen!
364. Kolmas kōhota kōilta,
 Neljäs iätä iästä;
 Nepä yhtehen nyhtä,
 Lomaikkohon loukahuta,
 Sa'a nyhtä, sa'a jäätä,
 Sa'a rauaista rietta
 Teräskangen kappaleita,
372. Nosti ukko pitkät pilwet,
 Nosti pilwet luotehelta, i. n. e.
379. Sillä kylpi kuuman saunan,
 Kuuman saunan rautalauan,
 Waстан rautasen keralla.
386. Portit Pohjolan näkymät,
 Paistawat pahat weräjät.
- * Piien ukset ulwottawat,
 Rautaaäret ärwöttawät.
413. Taisi tarhoa tawata.
467. Hieroa nutustelewi
472. Paulo lauman lampahia,
 Rinkon (kimpun) hieräwillasia,
 (Sydä Suomelan susien,)
 Sinne suen suimistella,
 Sekä karhun kaimistella,
 Sillä sulki suut sutosen,
 Karhun leukaluut lukitsi.

481. Saaplan päästä päästämille,
 497. Etkä yötä ennen tullut,
 Etkä päiweä jälestä.
 504. Pääät juotu, piot pietty,
 506. Rahwit kannun mittailtu,
 Piikarit pinohin pantu,
 Kannut kanneltu kotohon,
 Tuopit tukkuhin lykäty.
 520. Minä määrillä määsin,
 Minä kannoin kassin määrin,
 524. Emma liene lempi wieras,
 Kun ei tuotane olutta
 Tulewalle wierahalle,
 Saamalle kakeämälle.
 (Wasta saamalle wäwylle.)
 537. Tuotihin tulinen tuoppi,
 Tulta terwoa sisästä.
 546. Kanto kassiwantehella,
 547. Hiwa alla, waahhti päällä,
 Kesellä olut punanen.
 548. Kyy on kesellä asuwa,
 Käärme päällä käänteleksen.
 * Maot kiehuvat kesellä,
 Käärmehet kähähtelewät.
 555. Kyy kitanfa kätkeöhön,
 Käärme päänsä kääntäöhön.
 * Kuoka suuhun pantanehe,
 Kikka maahan luotanehe,
 559. Otta ongen taskustansa,
 Wäkärauan wäskytänsä,
 * Otta weitsen ollastansa,
 Tupestanfa tuiman rauan,
 Weti wettä weitsellänsä,
 Ristin weteli olutta,

- Maon halke, toisen poikke,
Kolmannen wahan witahan.
- * Puhu kerran tuoppihinsa,
Tuli kyytä hymmentunta,
Puhu toiste tuoppihinsa,
Gatakunta sammakkoita,
Puhu kerran kolmanenki,
Tuopin tuojan Tuonelahan,
Rannun kantaajan Manalle.
Toi olofen onneksen,
Meen mustan (makian) mieliksenä.
571. Kun ei tuotane olutta
Warawammalla kädellä,
Suuremmalla astialla.
Enkän liene lempiwieras,
Kun en saane kumppalia,
Kunnollista kumppalia.
Annettihin nuori neitis
Niin läksi kotihin tuosta,
Neion mestasi merehen.
572. Paillisempata olutta,
578. Kaljoa rahan alaista.
579. Tuop' on Pohjolan isäntä
Itse syöpi, itse juopi
Päässä pöyhän paiallansa,
Hiwan aiwinaisillansa,
Pian suuttu ja wihastu j. n. e.
585. Suomahan ween wetelän.
* Suomahan wetisen lammin.
591. Suuhun Untamon sutosen.
594. Senki surmafsi jäniksen.
604. Paremmistaki pioista.
* Häien juotua hyvien.
618. Kummill' on pitempi miekka,

- * Rummin miekka mieluhumpi,
 Kenen kalpa kauhiampi,
 Senpää eellä iskeminen.
626. Olen kortta kortkiampi,
 Waan oli miekka mieluhumpi,
 Kalpa paljo kaunihimpi
 Liettopoian Lemminkäisen,
 Senpää kuu lärestä paisto,
 Päiwä w. w. j. n. e.
632. Lyöpi lieto Lemminkäistä,
 * Jo lyöä yritteliwi,
 Osasi owihakahan,
 Maistasi on maatitsahan.
637. Wainot waimojen seassa,
 * Seikat akkaojen seassa,
639. Pattiat ripottelemma,
642. Ulkona weret paremmat,
 Karkaroilla kaunehemmat,
 Päässä heidän helpeämmät,
643. Kanarwoilla kaunihimmat,
646. Maholehmä tapettrihin,
 Sen nahalla seisottihin.
653. Toppa taiat tarwitakki,
655. Tahi kaula katkiawi.
 Koita konna kalpoasi.
660. Ei oo tuosta tuon parempi,
 Eipä wuolet wermentänä,
 Wiennyt marrasnahkoana.
- * Ei lipasst lihoakana,
666. Kawahutti Kaukomieli,
670. Laske päään on päältä olka,
 Kallon kaulalta siwalti,
673. Eli naurihin nawaista,
 Pään on pienestä kalasta,
 Ewän laikesta kalasta.

677. Wiepi päään pojan polosen
 Tuonne Pohjolan tupahan,
 Siin' on pää pojan pätösen,
 Ruulu kultasien omenan;
 Tullohon ikuinen tuoli
 Hyvän Pohjolan pitohin,
 Galajoukon juominkihin.
695. Laitti lapset liikkeelle,
 Saatteli sanan kylälle,
 Rutsu miehiä kylästä,
 Ransoa monen näöstä
 Raukomielen kaulan päälle.
697. Basčilautan päälaelle,
 Rautaruuhien jalkohinsa,
 Weestä wesomen nosti,
 Umpiputken lainehista,
 Sydöstä miehen sydömen kautta.
-

Kahdeksastoista Runo.

52. Sit' olen pahoilla mielin,
 Raihen kallella hypärin.
 Tuli työ, satu tapahtu
 Hyvän Pohjolan pioissa,
 Werin juoksi juomingissa.
 Tapon miehen kun urohon,
 Paremmaisen itsiäni,
 Omani setäni poian,
53. Pane ruoka ruttosesti,
 60. Terästäwät tuuriansa.
 82. Istu puolella sioa
 Kstu puolella aselta
 Owen suusa orren alla.

91. Karahkaksi kankahalle,
92. Sano launis kaukomieli:
 Jos menen männynksi mäelle,
 (Käskee männyksi mäelle,)
 Katajaksi kankahalle,
 Jo siinä tuho tulisi j. n. e.
99. Mikenee noronen koiwu,
100. Pirttipuiksi pilkotahan,
 * Rihipuiksi pilkotahan,
101. Hakatahan halmemäiksi,
102. Mene marjaksi mäelle,
114. Satafilmiä kutomi,
 Werkkoloita walmistawi
 Nenäsä utusen niemen,
 Pääsä saaren terhenisenz
 Wiipi werkkoja wesille
 Surmaksi kalasen karhin.
119. Metsän karhun kartanolle,
130. Ruusa kuollo kohtajaisi,
 Paha loppu loukahtaisi.
143. Canon ma hywänki paikan,
 Ruusa piiltä pillomuksen,
 Paeta pahan tapasen,
 Kun wannot walat ikuiset
 Ei enää sotia täyää,
162. Niemelle nenättömälle,
 Selälle meren sinisen.
166. Pohjan poikain soassa,
 Pahan wallan wainon alla.
167. Beriwuonna woimatonna.
 Siellä miehet mettä juowat,
 Simoa firettelewät
190. Saarelle selälliselle,
 Manteoelle puuttomalle,

198. Beteä wenettä yhtä,
 202. Sekä nuoremmat sanowi,
 Gotta wanhat wastoapi:
 205. Dmpa maata saaren maalla,
 Jos weät weneitä wiisin,
 Kuusin pursia kuletat.
 229. Piennar piehtaroiakseni,
 240 Käwi hymmenen kyleä,
 Kyla puolen hymmennettä;
 248. Sa'an nauvo miehen naista,
 Tutatkunnan neitosia,
 * Makasi tuhannen neittä,
 Saan naista miehelistä,
 254. Raksi kaikista saaista,
 Kolme koko tuhannesta,
 258 $\frac{1}{2}$ Poika werraton werewä
 260. Hahutti saaren immet;
 263 $\frac{1}{2}$ Saaren impien ilohon,
 Niemen neitojen kisahan,
 266. Seki liiton nostaksensa
 268. Roussi ennen aikoansa
 Ennen ehtoliittoansa
 290. Pursi poltettu poroiksi,
 * Jo weno wesiäjolla,
 Laiwonen lahen selällä.
 300. Wien wärttinän muruista,
 Kuuen tainnan taittumista.
 301. Kehrawarren kappaleista.
 804. Päiwän airoja asetti,
 Toisen laati laitapuuta,
 Rautahankoja rakenti.
 310. Paulo purren lainehille,
 Ulapoille umpiputken,
 311. Eastun tammen lainehille,

- * Lastun männyn lainehille,
 329. Saaren waimot waiferrehhti,
 * Saaren waiwaset wafetti,
 332. Saaren impyhet sanowi:
 En itke punaista purtta,
 Rautahankkia halaja;
 Itken purjenpuun alaista, j. n. e.
 338. Kun ei niemen puut näkynnä,
 Kirkon harjat haimentanna.
 339. Sawuharjat haimentanna.
 Sano kaunis Kaukomieli:
 En itkis ma saaren maita, j. n. e.
 343. Sawiharjan haltioita.
 351. Satahankea haihatteli:
 354. Kauko ei käy tappeloita
 372. Difi Tiero (Tuuro, Teuri) t.,
 385. Wenehiä weistämässä,
 * Laitioita laatimassa,
 * Laitioita laanimassa,
 396. Peräpahkat pieksämättä,
 Rupehet kutsuttamatta.
 402. Ulkona käwystelesen.
 407. Susi putkessa puhusi,
 Kärrypä käy kden sialla,
 411. Muien keihojen sekahan.

Kheksästoista Runo.

2. Sepä synty äitistänsä,
 8. Wietihin Wenäjän maalle,
 * Wietihinpä wierahille,
 10. Sepolle Röyröthyiselle,

Wiien wiikatteen palahan,
Kruun kuolan kuoliohon.

21. Jännältä iltasella,
Emännältä aamusella:
Työ orjan nimettähö,
Nimi työlle pantaoho.

24. Raiwolle rahan alanen.

25. Pantiin lapsen katsojaksi,
* Pantiin lasta katsomahan,
Katso lapsen, kaimo filmät,
Syötti lapsen, söi itseksi,

30 $\frac{1}{2}$ Waatteet wirraassa wirutti.

31. To päiwänä, toissa pänä

37. Pantihin kasan ajohon,
* Pantu on kasan leikantahan
Kullan solki sorrantahan.

39. Kaato puuta käksi kolme,

* Leikko puuta käksi kolme,

40. Siitä hyppi kannon päähän,

* Hyppeäwi kannon päähän,

* Niin kawahti kannon päähän,

44. Gotipelto sortuoho,

Kuni huuto kuulunehe,

Kuni wierenee wihellys.

50. Kullan solki sorrannassa.

65. Siitä wyötti maan maoilla,

72. Siitä seppo Ilmarinen

Käwi itse katsomassa

Kitoa Kalewan poian,

Solukullan sortamata;

Näki päitä liikkuvia,

Kaiwoja ratisevia

Kiassa pojan Kalewan,

Solukullan sortamassa.

83. Souanko wäen taſoa,
Wäen miehuen nojaſſa,
Wai ſouan aſun muſoa?
88. Mi on ſiitä ſoutajaſta,
Ru ei ſoua wäen muſoa?
94. Souti hanganſa hajalle,
Hangat ſoiwufet hajalle,
Lewitti leſen wenofen,
Wenon mântyſen menetti.
112. Mi on ſiitä tarpojaſta,
Ru ei tarwo wäen muſahan.
114. Wäh' on wangilla wäkeä.
117. Riwen kirſoſſi raſenti,
131. Pantiin karjan paimeneſſi,
135. Syöjätär paſa emäntä
Riwen leipo leipähänſä,
Paino paaen ſakſuhunſa,
(Paaen paino möyſſehynſä,)
138. Wehnän päällitſe weteli,
140. Pani paimenen powehen,
Sanoen ſanoilla näillä:
387. Wiere wehnäſoiwukolle,
405. Pahan waimon paſkan maſſan?
407. Lehvät ſyöttelen ſuſille,
Roukkuſääret kontioille,
415. Lehvät ſyötteli ſuſille,
Roukkuſarwet kontioille,
423. Pure poiſſi pohjaſta,
Katko ſaiſſi kantaſuonet.
424. Otta torman tollikoſta,
Räpärpillin räyſtähiltä.
430. Wiieſti weräjan ſuulla.
431. To emäntä ouosteli,
Miſtä paimen pillin ſaanut.
441. Torman tuomiſkopurolta;

447. Raawahat rakentamahan.
 463. Eusi päälle suimastaksen,
 Karhu päälle kaimistaksen,
 497. Tuotihin sana jälestä,
 * Sana wietihin jälestä,
 504. Ompa muita maammosia,
 516. Ompa muita taattosia,
 522. Waimosi kotona kuoli;
 528. Ompa muita waimoloita,
 * Omp' on naisia kylässä,
 533. Soitti suolla mennessänsä,
 Patakoitteli palolla,
 Kullerwoitti kankahalla.
-

Kaksikymmenes Runo.

5. Run oli kuollut nuori nainen,
 10. Eikä vielä wiikonkana.
 24. Hopehia lietokschen,
 * Hopehia wakkiahan,
 32. Hatuttoman hartiehen,
 Päiwät lietso, yön lepäsi,
 43. Katso alle ahjoksensa,
 46. Terä kulta, pää hopias;
 51. Sen seppo pahoin pahaistu,
 Muu miero hywin hynwästy.
 56. Poimi kultia merestä,
 Hopehia lainehista j. n. e.
 * Pant kultia lisäksi,
 Hopehia päälliseksi
 Syksyisen uuden w. j. n. e.
 77. Ruuna tungeksen tulesta,
 Siinaharja liettehestä,

- Harja kulta, pää hopia,
 Kaiikki waskesta kaviot;
88. Poimi kulta merestä, j. n. e.
114. Niika tyttö ahjoksesta,
 Pää kulta, kät hopiat,
 (Pääät kullat, jalat hopiat,)
122. Ei saata sanoille naista.
 * Ei saattat sanoille panna,
 Eikä wirsille meteä.
 * On neiti hyvän näkönen,
 Ei tiedä tapoja neien.
 (Kun oisi hywäntapainen.)
126. Heti oisja ensimmäisjä
 Suo tuossa lepäelewi j. n. e.
138. Nuoren neitosen niusssa,
141. Yön lepää, lepääwi toisen,
 Miinp' on yhnä kolmantena
 Waroaksen waippahansa j. n. e.
145. Karhun taljoa kysywi.
 * Karhun taljat katselewi,
 Willawaipat walmistawi.
147. Ku oli kylki neittä waesten,
 Waston kullaista kuwoa,
 Hopiaista morsianta,
 Se oli kylki kylmimässä, j. n. e.
161. Miehet nuoret naimattomat,
166. Hopiaista puolisoa;
189. Suuhun Suomelan susien,
 Ritahan kirokappojen,
192. Sano seppo Ilmarinen:
 Anna akka tyttärexi;
 En tuota pahoin pitäisi,
 Hywästi minä pitäisin,
 Sylissäni sydessäni,

Räsissäni käyessäni.

Sano Pohjolan emäntä:

Ennen annan tyttäreni j. n. e.

Xheskolmatta Runo.

6. Hyvän turvan tuoantahan.
* Kirjokannen kannantahan.
8. Ei oo sampo helpon saatu,
Kirjokansi kannettuna,
* Ei oo sampo saatavalla,
Kirjokansi otettavalla,
11. Siell' on sampo salwattuna,
Kirjokansi suojeltuna,
15. Takasalpojen ta'aksi.
26. Saan salpojen takoa,
33. Suurille sotakeuille,
Merisille mainioille,
Sotkkihän sotahewoisten,
Kamioihin mainowarsain.
* Miesten tappotanterille,
Urosten upottajille.
37. Tunki rautansa tulehen,
Alle ahjon teräksensä.
44. Kuonana kohaalewi.
* Raskana rapahtelewi.
54. Balo warren hopiaasta,
Kulta taipu taifinana.
70. Heponen terällä hilju,
* Heponen terällä seiso,
Rasi nauku naulan päässä,
Mato putkessa makasi.

72 $\frac{1}{2}$ Sylkytteli miekkoansa

 Vuoren rautasen raossa,
 Rahen kallion lomas-
 sa, wien nuoren win-
 kuras-
 sa.

 Siitä lyöä leimahutti,
 Tuhat nuorta poikki lyöpi,
 Sata rautasta mäkeä,
 Tempasi (telkytti) teräs-
 neniä,
 Rautapäitä ras-
 kutteli,
 Piekkipäitä liekutteli,
 Tulisia tuis-
 kutteli,
 Hakulaisia hajotti.

74. Hyöteleksen, wyöteleksen,
 Weran äärillä weäksen,
 Lustuolla sul-
 kiaksen.
 (Lustuloihin sul-
 kiaksen.)

78. Lustoos-
 sa mies lujempi,

80. Teräs-
 wyös-
 sä tehtosampi.

82. Rähä toimi ker-
 kiäwi;

85. Kulke-
 wat kotik-
 ujoa,
 Kjätellen aian wiertä,
 Kokopa meriä mennä,
 Tahi maisin mat-
 kustella.
 Päksit etsohon he-
 wosen,
 Kuloharjan kuun-
 telohon,

89. Waka wanha Wainä-
 mäinen,
 Toinen seppo Ilmorinen
 Kulki kuunnellen ku-
 joa,
 Kjätellen aian wiertä,
 Rahen etsiwät he-
 wosta,
 Päältä puiti katse-
 lewat,
 Löysit hiekalta he-
 wosen,
 Mullokselta mustan ruunan;
 Painoit päähän kulan päitset,
 Suwifunnan suitset suuhun.

- Sopa itki puinen pursi
Wene honkanen walitti.
96. Waiwanen walittamassa;
99. Waiho maisen matkustellen,
Ratsastellen rantamaita.
103. Surma saakohon merelle
* Surma wettä suotaoho,
Millon tuuli turjuttawi,
Millon wisłowi wihuri,
Tuuli wie wenehen laian,
Tuli toisen polttanemi.
112. Rylä mies meret lukemi,
Uros aallot arselemi,
117. Wesi wieno wilkuttawi.
119. Niin heitti hewon aholle,
Suwikunnan syönnin päälle,
Ohjat ošahan oienši,
120. Sietahan helut hewosen,
122. Meni luota katsomahan,
Työä tähytämähän,
Tuonne kengättä kerpitti,
Ilman hamši hattaroita.
125. Mitä itket uusi pursi,
Satahanka haihattelet?
(Wene hangaton halajat?)
128. Hangatuuttasi halajat?
* Kaarituutta kaipaelet?
130. Wene hankanen sanowi:
* Wene honkanen sanowi:
132. Jos on terwoissa teloilla
134. Jos on koiissa kokiassa.
142. Täyteni rahoa tuowan,
Mäseni aartehia.
146. Kaiikki muut pahimmat purret,

Ne kaikki sotia käyvät,
 Rahetti tänäi kesänä
 Tuotu on täntensä rahoja,
 Kultoa kumunsa tänen,
 Hopehia huonommatki.

152. Minä meno Bäänämöisen,

154. Lahon tässä lastuillani,
 Wenyn westämyksilläni.

* Mina wenyn westoillani,
 Lahon lastulmuksillani.

156. Matalimmat maan matoset
 Alla kaareni asuwat,

159. Pesän pielessä pitävät;
 Parempi minun olifi,
 Parempi olettelifi,

163. Petäjänä hongikossa,

165. Hawulinnun liitätellä,
 Penun alla pyöratellä.

166. Käsin kourin kaantamättä.

187. Suosta formin soutamatta,

198. Riinpä mun sukuni muuki,
 Sekä toinen joukkioni,
 Suostaan formin soutamalla, j. n. e.

205. Hyökkäsi wenon wesille,
 Terwalaian lainehille;

* Pauloa hyrähtelewi,
 Paulawi wenon wesille,
 Työnti purren lainehille,
 Deloiltansa terwarinnan,
 Terwalaian lastuiltansa;

207. Paitto laian neitosia,
 * Lato laian neitosia,

208. Kultapäitä neitosia,
 * Silkkipäitä tyttösiä,

* Viinapäitä tyttölditä,

Wasikwõitâ waimoloita;
Mi on narri naimatonna,
Ku on piikuen pitänyt.

211. Eato toisen laitapuolen
Puiskeita poikasia,
Poikasia piipimoja,
Miekkawõitâ sulhosia.

215. Eato wanhoa wäkeä
Täntehen wenehen laiat,

221. Paulo wielä Wäinämöinen,
Paulo nuoret, laulo wanhat
Kultihin kulajawihin,
Hopeihin helkkäwihin.
Sanan wirkko, noin nimesi:
Neitsy Maaria emonen,
Sie on airoille asetä,
Sowitate soutamahan.

Neitsy Maaria emonen
Se on warsin wastaeli:
Siepâ wanha Wäinämöinen,
Itse istuos perähän,
Saaitate laskemahan,

222. Niin kun Suomen suolasäkki,
Tukhulmin humalatukku,

223. Kofan koirusen kohalle,
* Kofan kultasen nojaan,
Melan waskisen waraan.

232. Ei wanhoissa soutajoa,

237. Nuoret souti, selkä nuoju,

238. Eipä matka ehiikkänä,

* Ei ilo iloista kähnyt,
Soutu souwusta tajunnut.

241. Sowitaksen soutamahan,

250. Ppänä pyhrimet wihelti (wiherti),
Terät teirinä Eujerti,

- Menä joiku joutsenena,
 Perä kraso kaarnehena,
 Hangat hanhina hahhti (pajahti).
 Gouti suoroa sujotti,
 Menätse metisen niemen,
 259. Tuopa lieto Lemminläinen,
 * Tuo on nuori Soukahainen,
 * Wesiliitto, laitopoika,
 * Itiliera Tieran poika,
 * Ititiera Nieran poika,
 261. Osatuutta onnen itki,
 Ei itkent osan wähyhtä.
 270. Pilwesiä pisarat suuret,
 Pisaroissa laajat lammit,
 Lammissa weto punanen,
 Wenosessa kolme miestä,
 Mies puhas perässä purren,
 Mies toinen nenässä purren,
 Mies kolmas kesselä purren,
 281. Melan luo en luotehesta.
 * Melaloivat luotehesen.
 282. Huutawi hujottelewi,
 290. Uros kormen keskimmäinen?
 291. Kun et tunne tuota purtta,
 293. Laima laulajan urohon,
 * Laima lasian (laatian) u.,
 Wene wanhan Wainämöisen,
 304. Kohti pohjaista kowoa,
 313. Ota minua purtehesi,
 Disin mieki miessä siellä,
 330. Laiat warsinki warawat,
 336. Tuki heinea tuhua;
 338. Tuuli wie wenehen laian,
 Wastatuuli warpehenki.

Kaheskolmatta Runo.

1. Siitä vanha Väinämöinen,
Toinen seppo Ilmarinen,
Kolmas lieto Lemmin poika
Laskemat finistä merta

5. Souti päivän suomesiä,
Päivän toisen maamesiä,
Kolmannen merimesiä.

* Laski päivän Päiänettä,
Toisen souti Suovanetta,
Kolmannen Elomesiä.

12. Kosken tyttö, Kuohuneiti,
Wirran vierellä asuva!
(Bihowirran vierellinen!)

28. Kukkua Eulettaissa,

32. Sylin aaltoja aseta,
Räsiwarfin wahtipäitä,

41. Puuttu pursi Väinämöisen,
Takeltu weno jumalan;

* Puuttu pursi laulajalta,
Takeltu wene runolta;

46. Urpoa asettelewi,
Räkiähän Eäännyttäwi:

50. Waiho hauin hartioille,
Ween Eoiran koukkuluille,
Tahikko siikasen selälle,
Eohen purstolle punasen?

* Kiwollenkö, Eannollenkö,
Waiho wanhalle sialle,
Wai on waskerauniolle?

54. Kuotosessa puuttumassa,
Merenselwällä selällä.

- Waka wanha Wainämöinen,
 So itse menewi maalle;
 Eohen on luita luotosessa,
 Eohen luita, hauin päitä,
 Kian kylkiluun paloja,
 Mursun sääriluun muruja,
 (Gorsan sääriluun muruja),
 Eohen luita sieltä otti j. n. e.
57. Pani miekkoa merehen
 61. Miekka murskahi muruiksi
 * Miekka mureni muruiksi
 79. Sano miehille hywille,
 Sotka purresta puhuvat
 Wenehestä weistättävät:
 94. Puukon tuppipuoleltansa,
 96. Kalan pahkoa paloiksi.
 * Kalan wiiltäwi kakeksi.
 98. Minkä tuosta seppo saisi,
 Runka taitawa takoişi,
 Mies naati naputteleişi,
 * Saisko harpun hauin luidista,
 Kantelon kalan ewästä,
 109. Tahikka takojan luona,
 112. Tuostapa tulisi soitto,
 Harppu (harikko) kaunis hauinluinen,
 Kantelo kalanewänen,
 121. Kaati harpun hauinluista,
 Kantelon kalan ewästä,
 Soiton kian kylkiluista.
 Mist' on koppa kantelessa?
 Hauin suuren hartioista.
 Mistä naulat kantelessa?
 Kalahauin hampahista.
 Mistä kielet kantelessa?
 Souhista uwet orihin.

124. Pani naulat Kantelesen
 Drahišta tuonen otran,
 Tuonen hauin hampahista.
131. Pani kielet Kantelesen
 Hiukfista Hiien ruunan,
 Lemmon warsan waattehista.
 * Mist' on kielet kekfittynä?
 Souhet juoksewan hemosen,
 Immen itkewän hiukset.
137. Pani wanhat soittamahan,
143. Ei ilo iloksi kätä,
 Eikä soitto soitannaiksi,
 Runniaiksi kullekkana.
 Rutsu pojat, kutsu ptiat
 Soittamahan formillansa,
 Rutsu miehet naimattomat,
 Rutsu nainehet urohot,
 Ei ilo ilolle nossut,
 Tarpeheiksi Wäinämöisen.
151. Harpun kylmäsä kyläsä;
 * Kantelon Sariolasä;
189. Raikun laatian käsissä.
 * Raikkuan kaninehella.
193. Tekiänsä tienohille.
197. Itse iskuksen ripahan,
 * Istumi ahokiwelle,
 Edihen leikkikalliolle,
 * Istumi ilon teolle,
 Laattihen laulamahan,
 * Itse istu soittamahan,
 Mko soittoa somasti,
201. Otiti soiton sorsanluisen,
 Kantelen kalaneväsen,
208. Soitantoa Wäinämöisen,

212. Goitti ruotoista rojua,
Kalanluista kanteletta
Käsin pienin, hoikin formin,
213. Gormet pienet pelputteli,
215. Wast' ilo ilolle käwi,
220. Ratsun jouhet raiikkaawat.
221. Ei sitä metsässä ollut,
Meljäläikäistä jaloa,
223. Kolmin koihkelehtawata,
229. Honkasesta huonehesta,
230. Rinnoin aialle ajaksen,
* Rinnoin aialle asettu,
Risukolle reutoaksen,
234. Siitä kuusehen kawahti,
Korkiammalle kohosi
(Nouxi puuhun korkialle,)
- 242 Tarkotin metsän emäntä
Wiikon päätänsä panemi,
Kuukauden kurekkoansa,
Waan kun kuuli ouon äänen,
Heti heitti suorintansa,
Uropain, haralla hapin,
Taman wyöttä, helmukfitta,
Tstu koiwun konkelolle,
Lepän lengolle lewesi,
(Lepän l. lehahti (kohosi),
244. Sinihuiwihin sioksen (sujoksen),
Punasukkahen pukemi,
Kautokenkähän kapiwi
248. Siinä wiipy wiikommanki,
Puolen polwensa asumi,
Tlon uuen uotannassa,
Gokton toisen toiwiossa.
250. Mikä lie metsässä ollut,
Käwi tarkon kuulemahan;

- Mikä ilmassa yllällä
 Vintuparvea parasta j. n. e.
252. Eikä tarhon ilmassana,
 * Eikä ilmassa yllällä,
261. Ulli aaltojen keseltä,
 * Ulli aalloilta vesiltä,
282. Gulhon soittawan sulosen;
285. Raiikki rihmat katkesivat,
287. Ei sitä meressä ollut
 Ewin kuusin kulkewoa,
 Raheksin wajeltawoa,
294. Pohet uipi longotellen,
 Been siat wengotellen,
 Been hait hangotellen,
309. Rammalla kuparisella,
 Wasikisella harjallansa;
314. Harja haihtu kämmentestä.
317. Rikkarinnalla tulewi,
 * Rinnoin ruohosta kohosi,
 * Rinnoin aalloille ajaksen,
 * Rinnoin ruowolle rojahti,
 Been ryönälle rytkäysi,
319. Watsalolle waiwoaksen,
321. Soitantoa Wäinämöisen,
 Iloa iikirunoisen,
225. Itki wuoret, wanku waarat,
 Raiikki kalliot äläsi,
 Raiikki wuoret woiwotteli,
 Tuhhat itki Turjalaista,
 Gata laulo Pappalaista.
338. Itselfäki soittajalta
 * Itse itki Wäinämöinen
 Soitantoansa omoa,
 (Omoansa soittoansa),
 Weet juoksi filmästänsä,

Toiset toisesta noruwi
 Karhiimmat (kariimmat) karpaloita,
 Pyhliämmät (pyöriämmät) pyhyn munia,
 Pienemmät munia päästyn,
 (Häriämmät härän päitä)
 Leuille leuoillensa,
 Niin sitä alemma wierä
 Niweille rinnoillensa,
 Winri wieläki alemma
 Pätöwille polw. j. n. e. XXXI: 175.

355. Rautti tuuen kultawhonsä

377. Sekä nuoret, jotta wanhat:

Kolmaskolmatta Runo.

4. Jo on tulthiin tupahan.

Kysy Pohjolan emäntä:

Mitä wierahat sanowi,

Matkalaiset mainitseni?

15. Hywä on sampuen hyrätä,

Kirjokannen kahnatella

Pohjolan kiwimäessä,

Maaran waskisen sisäessä;

Hyw' on olla Pohjolanäki

Hywän sampuen warassa.

25. Niillä Pohjolan nukutti,

Pahan wallan waiwutteli,

Paineli pakanan kansan,

41. Eukot formin longotteli,

Käsin aukasi owia.

44. Oi sie seppo Ilmarinen,

Kankoni, emoni lapsi!

53. Sylin sampoa syteli,
Räsiwarfin käännytteli,
(Kirjokanta kallutteli),
Eipä sampo käännökänä,
Kirjokansi kihnakkana.
77. Räsiwarfin kannattelit,
78. Rannoit sammon purtehenä,
Saattelit wenosehenä.
- * Saiwat sammon purtehenä,
Wieretit wenosehenä,
Wenehesen Wainämöisen,
Purtehen Puhantolaisen.
- 88 $\frac{1}{2}$ Gorckien sotaherosen,
97. Sano seppo Ilmarinen:
132. Muurahainen musta lintu
- * Muurahainen murhapoika
- * Muurahainen musta koiri
Se kusi kuren jalalle;
Kurki päästi kumman kulkun,
Säikähähti pahan säwelen,
Sillä Pohjolan herätti,
Pahan wallan walweutti.
140. Ravi sammon katsantohon,
165. Waston Wainölän wenettä,
- * Raaha wene Wainämöisen,
Upota uwantolaisen,
Sampo tänne saattaello,
- Kirjokansi kannatello.
173. Rowin luoe turjotteli,
189. Pohjolaanki kulettaissas;
* Nähnyt näillä wessillä;
193. Run ma tänne läksinkänä,
206. Paljoa paremmin maltti,
Ufiansa armaeli,
212. Jospa tuuli tuijutteli,

- Kallot wislowat wenettä,
 Jo oli laiatki warawat.
217. Laitto rautaista sotoa,
 Teräksistä tellitteli (teljetteli);
 * Soan rautasen rakenti,
 Teräksisen tellitteli
 Jälkeen vanhan Wainämöisen;
220. Kun kana munastansa,
 * Kuni sorja poikiansa,
 Telkkä luopi tehtyjänsä;
223. Sata airohon urosta,
 225. Sata miestä ampujata.
 * Sata muuta ampujata.
 * Tuhat jousella urosta.
228. Kohta sampoa tarvotti.
 * Kohta lähtöhön ajaksen,
 Kiamahan karkulaista,
 Sampoa tapoamahan,
 Wenehestä Wainämöisen.
234. Oi sie seppo Ilmarinen,
 * Oi sie nuori Soukiahainen,
 * Oi se lieto laita poika,
 * Wesiliitto, laitopoika,
 * Itiliera Tieron poika,
237. Kasisiekahan kawa'a,
 * Ruokonuorahan rupia,
239. Katso pitkin Pohjan ranta.
 249. Kormet kirjokoppeloita.
258. Kolkko Turjalta tulewi,
 Laskeksen Lapista lintu,
 Siipi taiwasta siwellen,
 Toinen wettä wiepraellen.
262. Ei se kolkko ollekkana,
 Lapin lintu lienekkänä,
270. Satalaita laiehtiwi;

- * Sotalaiwa laiehtiwi;
- 273. Miehet kaikki miekka wyöllä,
Urot kalpio käässä.
- 294. Keksin kummoa wähäsen.
- 295. Tapasi on taskuhunsa,
Edihen kulkaroisensa,
Tempo (löysi) piitä pikkuruisen,
Tapo tauloa wähäsen,
- 300. Yli oikian olansa,
- 304. Luowote merehen luoto,
Salasaari siunoate,
Sohon purret puuttuoho,
Wenehet takeltuoho.
- 306. Suo'kse puhki Pohjan pursi,
Satahan'ki halki lennä!
- 308. Ei sen luowo'ksi merehen,
Karipää'ksi kääwatteli,
Sohon puuttu Pohjan pursi,
Satahan'ka halkieli.
- 319. Laati koton kopristsansa,
Stsestansä iskulinnun,
- * Wastat siwikk' sitowi,
Perämelan purstok'sensa,
Otti wiisi wiikatetta,
Ruusi kuokan kuolioa,
Ne k'yhäsi k'ynsikk'sensä.
- 322. Koton k'ynkkäluun nenille.
- 333. Päähän pielen (purren) Wäinämöisen.
- * Mastohon rakenteleksen.
- 336. Laiwa lastuin lohkiella.
- 339. Pahoinpa on pal'ka saanut
Muinosista murkkinoista,
Utrioista ainosista,
Pohjan poikien tiloilla,
Perinteillä pehmeillä.

340. Kirjokannen katsantohon,
 342. Pohjan akka harmahammas
 Piikahutti leukaluuta,
 Purstakhti punanen sappi
 Kahenpuolin leukaluita,
 Sillä sen soan hävitti.
 374. Eastun kuusen lainehista,
 Räänti kuusista meloa,
 Petäjäistä järkälettä,
 378. Run yksi nimetön kynsi.
 379. Michet meiskähti merehen,
 Koprin kääntymät merehen,
 Käsin käyden lainehesen;
 385. Puusta purtehen rawahti
 388. Puusta koppelu puonnut,
 391 $\frac{1}{2}$. Wasemella warpahalla;
 392. Saatti sampuen merehen,
 Tuonne kaato Kirjokannen,
 396. Sampo mureni muruiksi,
 401. Niin meni muruja paljo,
 Sammon suuria muruja,
 (Suurimmaisja muruja),
 406. Siitä sai meri pohatta,
 Maa löyhä, meri pohatta,
 410. Wasten maata hyyännettä,
 418. Riwan kylmähän kylähän,

Neljäskolmatta Runo.

1. Siitä sampo nostettihin,
 Kirjokansi kannettihin
 Nenähän utusen niemen
 Wenehestä Wainämöisen.
 Kesän kennällä makasi,

- Talwen kaiken tanterella,
 Reskellä jynwäketoa,
 Jynwäparfan parmahalla.
11. Pällämdiselle pojalle:
 Sämpsä poika Pällämdinen!
22. Keteheh kesäorawan,
 Kesä- (talwi-) karpän kammenehen,
 Portimon perustimehen.
25. Uroja tihittämähän,
36. Pelto hapsiksi hajota,
 Saoin haaroin haarottele,
- 62 $\frac{1}{2}$. Ennen mantu maita puuttu,
 Nhti selwiä wesiä,
 Kun on sampo siemeniä,
 Pellerwo jynwän peria.
70. Raiat nurmien rajoille,
74. Basäkiwaarnahan tapasi,
81. Sillä maita mullostell,
99. Heitti hellan wallallensa,
 Olewalle onnellensa.
103. Pääsi tuota tietämähän:
136. Tämän tamman taittajoa,
 Puun forian sortajoa,
 Puun murhan (murškan) musertajoa,
145. Uros aaltojen kesestä,
152. Been hattu hartioilla,
 Been saappahat jaloissa,
 Uuet kintahat kasesä,
 Wanhat kirjat kintahissa,
 Kirwes kultanen olalla,
 Basäkiwarssi kirwehesä,
165. Kolmehen kowasimehen,
175. Sylt' on suusta housun lahje,
 Raksi syltä kaatioosta.
185. Sjon tammen tasmen luokse,

191. Pohkarehut lohkoeli,
 194. So kaasi tulisen tammen,
 204. Leikkasi ikuisen lemmen,
 205. Ku on lastuja lewesi,
 209. Pikatuoni pistoneuot.
 269. Itsellään on ilman miekka,
 Luonani awaimet onnen,
 277. Miesten mielistä pahoista,
 288. Tarha rautanen rakenna,
 302. Itse (Sinä) pohjolan emäntä!
 310. Omiasi toukojasi,
 Rylwämiäsi omia.
 Sa'a rautaset rakehet, j. n. e.
 321. Pohjan karjakartanoille.
-

Wiieskolmatta Runo.

128. Itse neuo lapsiansa,
 Poikiansa suin puheli,
 Tuonne työnti turmionsa,
 Panewi pahansa kaitki,
 140. Lapset Wuojelan lahowi,
 Lauissa nimettömässä,
 201. Kiwi kirsolla mäellä,
 Waaran wankan liepehellä,
 234. Yötä Unnan aikuista.
 271. Kirskaasi kiwen kowaksi,
 Paaen kolmeksi palaksi
 Niin kiwi k. t. j. n. e.
 309. Sillä Suotolan paransi,
 Poiat Wainolän peruutti,
 Lauista tawattomasta j. n. e.
 310. Kaiken Wuojelan paransi.
-

Kuueskolmatta Runo.

3. Rätli kuun kumottamasta,
 9. Yöhyt pitkä ja pimiä,
 44. Tuota tulta tuuwitteli,
 288. Wellimo ween emäntä,
 * Wellimys ween emäntä,
 Sataharjan hallitsia,
 (Nhen hauan hallitsia,)
 293. Tuulen tyttären tekemä,
 Kallottaren keträämä;
 308. Eikösestä liettehestä,
 Kalasesta kaartehesta,
 312. Anna ahti ahwenia,
 Pistä piikkiniiskasia,
 Ahwenia, ihweniä,
 Raiikkia ween kaloja,
 Alta aawain sywäin,
 Päältä mustain murain
 Taan on nuotan nostimille j. n. e.

Seitssemäskolmatta Runo.

63. Panen päivän paistamahan,
 65. Toke Herran kolmannenki;
 68. Portit Pohjolan näkyvät,
 Rautaaäret ärwöttävät,
 Ulwomat pahat saranat.
 * Pahat linnat liimottawat,
 Rohjan ukset ummottawat,
 77. Eikä suorru soutajamme;
 * Eikä soutajat sowites;

78. Salon hoikin huoparina,
 91. Rapauta rannallemme.
 108. Pohjan ukko, Pohjan akka
 Sanomat s. t. j. n. e.
 113. Mieläst' on sanomat saatu,
 Kalvasta fatalat tieot.
 129. Kun ei kuu kivestä päässe j. n. e.
 148. Leimahutti, luimahutti,
 151. Päättä poikien poloisten.
 195. Ylen taitawa tafoja.
 200. Kauan katsoin syöjän suuhun,
 Partahan palan purian,
 231. Taiten kyllä wastaeli:
 253. Kuu oli nossut, päivä nossut,
 263. Pääsit ylös aaltoin alta,
 Alta maan, alta manuen;
 (Alta maan, alta manalan;)
 269. Tuomos tänne tullessasi
 Kina täyttä terweyttä;
 272. Onni onkehen ohase,
 276. Suokse (päättä) kaari kaunihinas;

Kaheskolmatta Runo.

Toisin kuuluvat koko tässä Runossa, niinkuin osittain muuallaki, on pitänyt heittää kirjottamatta, koska niitä on ylönn paljon, nimittäin kaikki pian metsämiehen ja ohon luvut, joita siellä täällä jo luetaan prantattynäki ja wasta tulee enemmin.

Kaheskolmatta Runo.

18. Päätti merta luutimahan,
 Laineita lahasemahan;

Luuti lumpehet kōkohon,
 Meren ruokoset rowihin,
 Meren kaislat karkiloihin.
 Rikka puuttu luutahansa,
 Waskisehen wastahansa;
 Siitä silkkunat siikse
 Mullan muikut, maan silakat.

41. Meren ristihin harasi,
 Laposille aallot laski.
54. Puun wisan wetistäwänsä.
56. Mit' itket ihana neiti,
58. Kuori walkia walitat?
65. Ilosahan tuo eläwi,
 Riemussa remahtelewi;
117. Itkusta ilo ikuinen,
 Hywä huolesta huwitus.
124. Teki harppua halulla,
 Suositteli Suomen maalla,
 Kalkutteli kanteletta.
 Rust' on koppa kantelessa?
 Koivusta wisaperästä.
 Mist' an naulat kantelessa?
 Tammesta tasaset oksat.
164. Jouhuet perittänehe?
169. Paulo ilman aikojansa,
 Kuulun päiwyen kuluksi,
175. Tyttölapsen laulelewan;
 * Lapsen lempi laulelewan;
193. Rautasille rappuloille,
197. Kufasi sanasen arkun,
 Wirsilippahan wiritti
 Poikki puolen polwillensa,
202. Immen hapsi haihahteli.
203. Soittelewi, joittelewi,
212. Someret siottelekseen.

217. Lenti kuuelta kylältä,
 Pitäjältä seitsemältä
 Luoksi vanhan Wainämöisen,
 222. Lenti luoksi liitâtellen,
 243. Hawut hangelle hajosi.
 245. Kannot kaskoitt pitkät oksat.

Kolmekymmenes Runo.

1. Tuopa nuori Soukahainen
 Ujo tiellä wastatuksen
 Kera vanhan Wainämöisen.
 * Duo kaunis Kalewan poika
 * Tuopa seppo Ilmarinen
 * Tuopa lieto Lemminkäinen
 4. Se on tietänsä kaveli.
 5. Gopi tiellä wastakkoa,
 * Tulit tiellä wastaksutta,
 * Tulit tiellä wastakkahan,
 Kisa aisahan takistu,
 Wemmel tarttu wempelehen,
 Rahis rahkehen nenähän.
 8. Luokki loukkihin takeltu.
 9. Kasma vuotta rahkehesta,
 Wesi wempelen nenästä.
 * Wesa kasko wempelehen,
 Kaapa aisahin yleni,
 Raita suuri rahkehesen.
 19. Rumpi tiennehe enämmin,
 Se nyt tiellä olluohon;
 Toika tiennehe wähemmin,
 Se tieltä pois poikettuohon.
 * Kenpi tieolta enämpi,

- Genpi tiellä seisuhon;
 Kenpi tieolta pahempi,
 Genpi tieltä wälttyöhön.
 28. Tieän mä toki wähäsen:
 39. Suukkona kowalla säällä;
 40. Ahwen arka märkäsuoli
 * Ahwen arka märkäperse
 49. Kuulin nuorra käyessäni,
 Waeltaisani warahin,
 Remuawan waskivuoret,
 Kalliot kajahtelewan,
 Korwen ukon koirinensa
 Eanssiwan tasajalasfa,
 Koska ennen uljas ukko,
 Ukko uljas ulkomainen,
 Piikutti lyhintä kieltä,
 Rajahutti kanteletta
 Moilla Wäinölän ahoilla,
 Kalewalan kaskimailla.
 54. Tieän linnuksi tiaisen,
 Kynn wiherän käärmeheksi;
 Tieän terwan karkiaksi,
 Mullan mustan muihiaksi,
 Epiän wihoweeksi,
 urpiaisen ukkoseksi.
 59. Wesi on wanhin weljeksiistä,
 Riukua meren kivistä,
 Patsas puista päähkehistä,
 Kattila pataraniista,
 Wesi wuoresta siennyt,
 Tuli tullut taiwosesta,
 Rauta raukka ruostehesta.
 67. Muinofia muistelmolta.
 * Walehia muinofia.

70. Enimmäiset arvaelen:
 Tieän kolkot kuokituksi,
 Syvät kolkot kuokituksi,
 (Meren kolkot kuokituksi,)
73. Syvät järwet sylkityksi,
 75. Mäet myllermöitetyksi,
 * Mäet myllerditetyksi, (muller.)
 * Mäet myllylööditetyksi,
 Pellerwoiset pieksetyksi,
 Kewityksi lamperoiset,
 Kivet luoruksi kookohon,
79. Kuun uuen ylennetyksi,
 Kuringon asetetuksi,
 Djennetuksi otawan.
82. Lapsen tieto, waimon muisti,
 * Lapsen on mieli, naisen tunti,
 Ei urohon partasuisen.
 * Ei ole siinä miehen muisto,
 Eikä partasuu urohon.
85. Omat kuopat kuokkimani,
 91. Ilman pielet pistämäni,
 Taiwon kaaret kantamani,
 Taiwoset tähyttämäni.
99. Mi sinä lienet miehiäsi
 Ja kuka urohiäsi?
 Paulan sun weitsiksi wesille,
 Päästulmoiksi lainehille.
105. Sekä suuttu jotta säänty.
 112. Ymmärrä yhet urohot,
 117. Leuat liikku, pää järisi,
 Waan ei hampahat hajottu,
 Eikä leuat lonkaeltu.
119. Paaet paukku kalliolla,
 Pinnat liikku, hongat huoju,

125. Sorfin suohon sortumaksi,
Niittyhyn niwuslihoista,
145. Sop' on tuskeksi tulewi,
Pahoin huoliksi panihen,
Painuwi pakolliseksi,
151. Myösihtä pyhät sanasi,
Luowutappa luottehesi,
(Peruhuta lausiesi,)
161. Annan kultia hypärin,
Hopehia huowan täyen,
(Hopehia helman täyen,)
Dman pääni päästimeksi,
Henkeni (itseni) lunastimeksi.
166. En huoli hopehittasi,
Kysy kurja kultiasi; (kullistasi;)
Mull' on kullat kuunikuiset,
Päiwän polwiset hopiat,
Ilman kurja kullittasi,
Hopehittasi häwyton.
(Ilkiä hopehittasi.)
175. Annan ainoan orihin;
Suosten juomahan menewi,
Suoksen juomasta tulewi,
Itseksen sotia kääpi,
Dappeloita tallustawi.
182. En huoli hewofestasi,
Ilkiä orifestasi;
187. Pääsi' on päiwä paistamassa,
Dikaluillansa Otawa,
190. Wesipilwiä wetäwi.
196. Annan ainoan wenehen,
Itseksen sotia souti
Tuoen täytensä rahoja j. n. e.

201. Iki puolen istujaksi,
Suojaksi sopun kulumelle,

213. Tuli itkien kottihin,
Kallotellen kartanolle.

237. Oi on poikani polonen!
Ei itke suottaana,
Ei ole syytää itkeänsä,
Vaimoja valittoahat;

Vhesneljättä Runo.

1. Anni tyttö, aino tyttö
Pätki wasjan taitantahan.

7. Kolmatta forottelessen,
* Kolmatta kotoolewi,

8 $\frac{1}{2}$. Perehen parahimmalle.

9. Osmonen orošta wirkki,
Kalewainen kaskimailta,

* Osmonen orošta kirpo,

* Osmonen norošta kirku,

11. Kaswo neito minusa mielin,
Mä muissa nuorisoiissa,
Nuorisoiissa kaunihissa,
Kaswo kaisoiissa somissa
Ole haahen haljakoissa.

16. Weny wehndä wiiplofilla.

17. Anni tyttö, aino tyttö

21. Mitä itket Anni tyttö,
Anni tyttö, aino tyttö?

27. Sinalangat wydni päistä,

- * Tinat wyöstäni tilahti,
Raunoseni wyöni päästä,
48 $\frac{1}{2}$. Kultaripsut kulmiltani,
Sini silkkit silmiltäni,
(Simpukkailet silmiltäni,)
Punapäret pääni päältä,
Hopiaiset huuliltani.
31. Eaition on laainnassa,
Kirjokorjan kirjonnassa:
52. Emo aitan portahalla
Boita tiulusa pesewi:
65. Osmonen orošta huuti,
73. Anni tytti, aino tytti,
Elä ole milläskänä;
80. Tulet muita wuolahampi;
82. Tulet muita siukiampi;
135. Uvasi pahimman arkun,
137. Löysi pauloa palasen,
138. Raheksan kapalomyötä;
Kuukistaksen, kaakistaksen,
Kuristihen kultaodilla,
Kaakistiin kapalomdilla,
Riputaksen rihmallensa;
Siitä riutu lippahalle,
Raatu arkun kannen päälle.
151. Meni emo Eatsomahan,
152. Yön Eähen, Kolmen perästä:
* Kolmen wuoen oltuansa:
* Kolmet vuotta oltuansa:
154. Sop' on uupunt Anni tytti,
Anni tytti, aino tytti,
Eaanut pauloa palasen,
Kuristanut kultaodilla,

Karistant kapalomöillä.
 Emo tuosta itkemähän:
 Wieres kynnelt kynnättele,
 Wierkää wetrehet weteni
 Itkewillä ihopäillä j. n. e.

175. Helman hienon helmusmöille.

179. Sinisille sukksille.

* Sinipäille sukksille.

183. Kultakengän fantasille.

* Kaunihille fantapäille.

* Kaunihille falsuillensa.

199. Rotiuri kolme koiruun

202. Tota koiruun latwuelle.

203. Käki kukku lemme, lemme,

205. Toinen kukku auon, auon,
 Kapselle auottomalle,
 Kolmas kukku sulon, sulon,
 (Kolmas k. emon, emon,)
 Kapselle emottomalle.
 (Kapselle sulottomalle.)

211. Käeksellä kääriwä,

* Käeksellä aina käywä,

* Kanan pyhösä kawiä,

216. Käski onkensa wetehe,
 Ongetteli, tarkotteli.

219. Kopiainen siima winku,

223. Lohi puuttu onkehensa,
 Taimen tankarautahansa.

226. Kumo kuusiakaarehensa.

230. En tunne kaloa tuota.

240. On luonnon lohikalaksi.

* Luopusin lohikalaksi.

- * Luonnoton lohikalaaksi.
242. Rattila sepon pajassa.
Niin sano sanalla tuolla:
Disko kuokkani kotonen,
Eli halkohakkurini?
245. Namusiiksi atrioiksi,
Murkkinaiiksi muruiiksi.
250. Pohi loimahti merehen,
* Pohi luonnon loiskahteli,
251. Kala kirjo kammeltihen,
* Kola kirjo kammertihen,
* Kala kirjo kimmertihen,
254. Äskén päättänsä kōhotti,
Noosti kättä oikietä,
259. Kupahalta kuennelta.
265. Oi sie hullu hulluuttasi,
Hulluuttasi, houkuuttasi,
Mieleltä wāhennyttäsi!
(Wāinō mieleksi wāhennyttä!)
269. Wellolan wetistä neittä.
275. Emp' on sulle siiksi tullut,
* En mie sulle tullukkana,
295. Jalkojesi jaksajaksi,
Mesileiwän leipojaksi.
294. Tulen wiejäksi kotihin,
312. Emo wastahan tulewi,
Emo ennätti kysyä:
Woip' on poikani polonen!
Mit' olet pahoilla mielin j. n. e.
Waka wanha Wainämöinen
Niin sano sanalla tuolla:
Olin ma ongella olia j. n. e. (kertoin
kaiiksi).

317. Sääntä suurta sylwätthnä,
 321. Ujatukseni alalla,
 Toimi toisessa talossa.
 327. Ei ollut kuntoa piteä,
 333. Missä Uhtola asui,
 Wainon tyttöset wenywi.
 348 $\frac{1}{2}$. Siitä wanha Wainämöinen
 Paino seponsa pajahan,
 Raista kullaista kuwaapi,
 Hopiaista huolittawi j. n. e.
 (Samat kun ennen Ilmarinen).
-

Kahesneljättä Runo.

5. Toisen hirren päänsä päältä,
 Sinisillä silkillänsä,
 8. Ummiskengän uurtehilla.
 15. Yhen heitti lypsämättä,
 207. Ei tietä itseä sillä;
 * Ei tietä nimeä sillä;
 Isä kutsu Ilmasekse
 210. Wellet werra joukkioksi,
 Muu kylä nimettömäksi.
 215. Tuli ukko ristimähän,
 228. Kaksiviikkonen karehti:
 232 $\frac{1}{2}$. Ei ole vielä suolle wieth,
 Eikä puulla päähän lyöth,
 Tahi tangolla tapettu
 Toista tuhemmistakana.

240. Paulo puisen umpipurren,
 Basilaitan päälaelle,
 Mautaruuden jalkohinsa.

241. Roparisen Enyhätteli.
 Paskea kóróttelwi
 Kurimuksen kulkun alle,
 Kian Kielen káántimille,

248. Kantelwoinehen Katosi,
 Sakahetuwi lauluinensa,

Roppu tástákin.

Pr ä n f t i w i r h e i t ä .

E n s i m m ä i s e s s ä S a o s s a .

Sivun	railla	on:	lue:
VII	23	tawalla kun,	tawalla, kun
IX	3	Kalewata	Kalewata
X	3	jättiläisiltä	jättiläisiltä
XIII	10	asiaista	asioista
XXIII	15	meren	merien
XXVIII	19	Korottamassa	Korottomassa
XXX	8	menewään,	menewään,
XXXIX	1	suoti	souti
—	15	näissä	näistä
XL	12	kerottu	kerottu
XLI	12	alkutamuen	alkutamuen
5	3	oppimahan	oppimahan
14	24	Pojolahan	Pohjolahan
21	18	pukewi,	pukewi,
22	5	Pohjolaista,	Pohjolaista
26	15	Katsajoa,	Katsajoa,
27	20	talohon.	talohon.
31	3	Missä	”Missä
—	14	Kainalossa”.	Kainalossa.
32	21	Karbun	Karhun
34	28	Käpyjä,	Käpyjä,
—	30	filman teitä	filmenteitä
38	28	luistaella.	luistaello.
39	2	wuotomassa,	wuotomassa,
42	27	Kipuja kivistämän,	Kiviä kivistämähän,
45	18	Wainolän	Wainolän
55	25	syöttö	syötti
57	6	surmattuwan,	surmattawan,
62	16	riisujointa,	riisujointa,
63	30	Sakkumiehiä	Sakku miehiä
67	4	perältä	periltä
—	10	luuilla	lu'uilla

Siv.	raikka	on:	lue:
73	27	Kerwen	Korwen
76	21	Ballan	Willan
95	20	Päiwällä	Päiwälle
97	18	sanojanša,	sauojansa,
111	10	sanoa'	sanoa,
—	25	muienki	muinenki
118	29	muntaos	muuttaos
122	19	Siiry	Siirry
123	17	tolelle,	totelle,
127	1	fulla,	fuulla,
131	16	tienkâwiä:	tienkâwiää:
134	17	"Kesän	Kesän
143	18	Teräswoihin	Teräswoihin
154	21	Etšitâhân,	Etšittihin,
157	18	šillon	šillan
172	6	Panko	Pankko
173	5	Kylän	"Kylän
174	4	Kunnioiksi.	Kunnioiksi."
—	16	Kutsuololle	Kutsuloille
175	23	Šloša	Šloša
179	21	Riki	Reki
189	8	Kyhn	Ky'hn
199	17	Šmarisen:	Šmarisen:
203	26	Šipa	Šipa
208	26	meillä	mailla,

Šo i ššša Šao šša.

27	13	Poikueni	"Poikueni
33	24	Purta	Purta
35	19	šaiketi	šaišitse
38	4	woikerrehti,	woikerrehti,
56	23	roikkauwan;	raikkauwan;
67	8	tydä,	tydä,
133	21	šipunen	šipuen
135	22	pyhki	Pyyhki
139	15	pannu	pannun

Siv.	raikka	on :	lue :
140	15	päälle	päällä
145	17	luomoa,	lumoa,
150	19	Wiekkäme	”Wiekkäme
153	3	laskimilla.	laskimilla.”
—	9	Rut’	Rut’
156	30	Syys’	Syys’
157	24	Rannu	Ranna
158	12	länne	tänne
161	25	pähwyen	päiwyen
167	28	kultarenkahaista	kaularenkahaista
168	27	kumattowaksi,	kumottawaksi,
169	27	tulesasi,	tullessasi
173	14	Sanhi	Sanhi
182	11	Waskipojahan	Waskipohjahan
184	9	wierteteli :	wierretteli :
187	24	muuttelehon,	muuttelohon,
190	10	wirko	wirkko
193	1	kartanahon,	kartanohon,
196	17	maa	ma
198	16	wirko,	wirkko,
200	2	Pänti	Penti
—	13	Ruu	Run
204	25	Riwät	Rivet
206	24	Rainalaista	Rainaloista
210	7	milläjätkään	millänjätkään
212	12	Wäinämöiselle	miehelle
213	25	Urwaoš	Uwaoš
218	18	tuonekkana.	tunnekkana.
228	6	aiwinaišillahan,	aiwinaišillahan.
—	17	wirko,	wirkko,
232	5	tutkelmušta,	tutkelmušta,
—	8	Eikä	Eikä
233	5	teralla,	teralla,
234	9	Walmitti	Walmisti
—	17	piiliä	piiliä
—	18	nuoloja	nuolia

Siv.	railla	on:	lue:
235	14	miimmen	wiimmen
—	31	145	245
236	9	luotaloita,	luotoloita,
—	12	Kalohauat	Kalahauat
237	21	tuwitteli,	tuuwitteli,
238	26	jourottama.	juorottama.
239	2	suotamahan,	soutamahan,
240	11	uun	uuen
246	7	weritohusta,	werituhosta,
248	23	Eähin	Eähen
252	15	ui	ei
254	23	Wirassa	Wirrassa
257	4	Turkissa	turkissa
—	28	palanehia	palannehia
261	32	umentoloinen,	umentolainen,
264	22	kirjokorjan	kirjokorjin
265	29	ei *	en
—	31	12. P. w. wätoeki,	13. P. w. wätoeli,
266	3	Witjohin	Witjohin
—	16	mmutellate,	muutellate,
273	10	juowu	jouwu
274	2	pithoin	pitohin
276	21	86.	85.
278	3 ja 4	Meni	Mene
281	15	Piirrotitko	Piirrotitko
—	26	suoti,	souti,
284	7	warashattarani,	warwashattarani,
—	21	Mäillä	Mäillä
285	9	lumisen	lumešta
286	7	wutkan	mutkan
287	8	luppahun	luppahan
288	5	kannun	kannuin
292	34	Manteoelle	Manterelle
293	11	Tutatfunnan	Tuhatfunnan
—	29	804.	804.
294	7	purjenpuun	purjepuun

Siv.	railla	on:	lue:
294	16	Tuuro,	Teuro,
299	9 ja 11	sampu	sampo
300	16	fulkiaksen.	folkiaksen.
—	18	Teräsnyössiä	Teräswoisjä
—	20	Kulkewat	Kulkivat
301	4	maisen	maisin
—	7	suotaoho	soutaoho
302	12	kaareni	kuoreni
304	32	386.	386
307	25	istuksen	istuksen
310	9	Winri	Wieri
312	29	Turjalta	Turjasta
313	15	Satahanki	Satahanka
317	13	ahti	Uhti
—	27	Pohjan	Pohjan
320	35	aishin	aishin

Muita pienempiä wirheitä oikastoon Lusia itse.

